

ZAŁOŻENIA

DO PROJEKTU BUDŻETU

M.ST. WARSZAWY

NA ROK 2022

ZAŁOŻENIA
DO PROJEKTU BUDŻETU MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY NA ROK
2022

1. WSTĘP.....	7
2. AKTUALNY STAN FINANSÓW M.ST. WARSZAWY.....	10
2.1. Realizacja budżetu m.st. Warszawy za 2020 r.	10
2.2. Wpływ COVID-19 na sytuację budżetową i finansową m.st. Warszawy w 2020 r.	10
2.3. Skutki COVID -19 dla Warszawy na tle innych jednostek samorządowych.....	12
2.4. Wykonanie budżetu m.st. Warszawy na koniec maja 2021 r. oraz perspektywy jego realizacji.....	13
2.5. Ocena budżetu przez organy nadzoru i agencje ratingowe.....	17
3. PERSPEKTYWA FINANSOWA M.ST. WARSZAWY NA ROK 2022 I NA LATA NASTĘPNE	19
3.1. Bieżące dane makroekonomiczne wg GUS.....	19
3.2. Perspektywa makroekonomiczna	20
3.3. Założenia w zakresie wskaźników makroekonomicznych.....	24
3.4. Główne kierunki działania m.st. Warszawy na tle uwarunkowań finansowych i formalno-prawnych	25
3.5. Kształtowanie budżetu w ramach możliwości finansowych określonych w WPF m.st. Warszawy	30
3.5.1. Założenia dotyczące dochodów budżetowych	30
3.5.1.1. Dochody bieżące.....	31
3.5.1.2. Dochody majątkowe	40
3.5.2. Główne kierunki w zakresie wydatków budżetowych	44
3.5.2.1. Realizacja programu rozwoju.....	44
3.5.2.2. Wsparcie wydatków bieżących nowymi instrumentami	51
3.5.2.3. Realizacja zadań w oparciu o dofinansowanie unijne	56
3.6. Ryzyka dotyczące realizacji zadań w 2022 r. i w latach następnych	63
3.6.1. Ryzyko dotyczące generowania nadwyżki budżetowej na odpowiednim poziomie	63
3.6.1.1. Dopłaty do realizacji zadań w oświacie.....	64
3.6.1.2. Dopłaty do realizacji zadań komunikacji miejskiej.....	65
3.6.1.3. Dopłaty do realizacji zadań gospodarki odpadami.....	66
3.6.2. Wpłata na zwiększenie części równoważącej subwencji ogólnej (janosikowe).....	69
3.7. Planowane działania racjonalizujące koszty i wydatki.....	70
4. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW WYDATKÓW BUDŻETOWYCH M.ST. WARSZAWY NA 2022 ROK	72
4.1. Bieżąca działalność Miasta	72
4.1.1. Drogownictwo i komunikacja	72
4.1.2. Gospodarka mieszkaniowa	74
4.1.3. Oświata i edukacja	75
4.1.4. Bezpieczeństwo.....	81
4.1.5. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.....	82
4.1.6. Kultura fizyczna i sport.....	86
4.1.7. Opieka społeczna	87
4.1.8. Ochrona zdrowia	94
4.1.9. Ochrona powietrza i polityka klimatyczna	99
4.1.10. Obsługa długu.....	103
4.1.11. Wydatki dzielnic.....	103
4.2. Wydatki majątkowe	104
4.2.1. Transport i komunikacja	104
4.2.2. Ład przestrzenny i gospodarka nieruchomościami	105
4.2.3. Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	106
4.2.4. Edukacja	107

4.2.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	108
4.2.6. Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego.....	109
4.2.7. Rekreacja i sport	110
4.2.8. Zarządzanie strukturami samorządowymi.....	110
5. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE WYNIKU BUDŻETOWEGO I POZIOMU ZADŁUŻENIA MIASTA	111

1. WSTĘP

Tryb prac nad projektem budżetu m.st. Warszawy w ramach przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305) reguluje uchwała Rady m.st. Warszawy nr LXXXI/2334/2010 z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej m.st. Warszawy, procedury uchwalania budżetu m.st. Warszawy oraz rodzaju i szczegółowości materiałów informacyjnych towarzyszących projektowi budżetu oraz ustalenia zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu m.st. Warszawy za I półrocze roku budżetowego. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do ww. uchwały Prezydent m.st. Warszawy w terminie do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy jest zobowiązany do opracowania i przekazania Radzie m.st. Warszawy założeń do projektu budżetu m.st. Warszawy.

Założenia do projektu budżetu m. st. Warszawy na rok 2022 zostały opracowane w oparciu o aktualny stan prawny, w tym w szczególności:

1. ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
2. ustawę z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1817),
3. ustawę z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2021, poz. 38, z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.),
5. statut Miasta Stołecznego Warszawy przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXII/743/2008 z dnia 10 stycznia 2008 r. – Uchwała nr XII/223/2015 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie uchwalenia Statutu miasta stołecznego Warszawy (z późn. zm.),
6. uchwałę Rady Miasta Stołecznego Warszawy nr XLVI/1422/2008 z 18 grudnia 2008 r. w sprawie przekazania dzielnicom m.st. Warszawy do wykonywania niektórych zadań i kompetencji m.st. Warszawy po zmianach wprowadzonych w drodze uchwał Rady nr XCIII/2729/2010 z 21 października 2010 r. i nr XCIV/2407/2014 z 6 listopada 2014 r.,
7. uchwałę Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 10 grudnia 2020 r. nr XLII/1279/2020 w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy na lata 2021-2050 (z późn. zm),
8. uchwałę Rady m.st. Warszawy nr LXVI/1800/2018 z dnia 10 maja 2018 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju m.st. Warszawy do 2030 r.,
9. inne dokumenty strategiczne m.st. Warszawy,

10. dane z bieżącego monitoringu sytuacji finansowej Miasta,
11. dane o środkach z Unii Europejskiej w ramach okresu programowania UE na lata 2014-2020,
12. informacje o przewidywanych przez Ministerstwo Finansów kierunkach rozwoju sytuacji gospodarczej w kraju oraz prognozowanych parametrach makroekonomicznych przedstawione w:
 - zaktualizowanym Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2021-2024 i w stanowiącym jego część Programie Konwergencji. Aktualizacja 2021 r. przyjętych przez Radę Ministrów 30 kwietnia 2021 r. i będących podstawą przygotowania projektu ustawy budżetowej państwa na 2022 r.,
 - założeniach do projektu budżetu państwa na 2022 r.,
 - wytycznych dotyczących założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Aktualizacja – lipiec 2020 r.,
13. cykliczne materiały analityczne NBP, w tym w szczególności raport o inflacji z marca br., jak też publikacje GUS, w tym kwartalne raporty o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, m.in. raport za I kwartał 2021 r.

Ze względu na brak niezbędnych przepisów prawa, programów i zasad uzyskiwania środków z UE na realizację projektów nie uwzględnia się kwoty dofinansowania w 2022 roku w ramach okresu nowej perspektywy 2021-2027. Na 2022 rok zakłada się uzyskanie około 800 mln zł dochodów z UE w ramach programu obejmującego okres kolejnej perspektywy tj. lat 2014-2020.

Projekt budżetu m.st. Warszawy na 2022 r. będzie tworzony w oparciu o projekt Wieloletniej Prognozy Finansowej edycji 2022 r. określającej możliwości budżetowe m.st. Warszawy zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak też w horyzoncie długofalowym.

Podkreślenia wymaga, iż w maju br. został zaprezentowany dokument pod nazwą „Polski ład”, w ramach którego przedstawiona została koncepcja nowej strategii społeczno-gospodarczej dla Polski na okres po pandemii. Przedstawione zostały m.in. założenia projektowanej reformy systemu podatkowego obejmującego podatek PIT z którego udziały stanowią główne źródło dochodów budżetowych m.st. Warszawy.

Kluczowe elementy zapowiedzianej zmiany w systemie podatkowym to:

- podniesienie kwoty wolnej od opodatkowania podatkiem PIT do wysokości 30 tys. zł,
- podniesienie drugiego progu podatkowego do 120 tys. zł z obecnych 85,5 tys. zł,
- brak możliwości odliczania od podatku zasadniczej części (7,75% z 9%) składki zdrowotnej,
- wprowadzenia zerowego PIT dla osób pracujących po osiągnięciu wieku emerytalnego,
- wprowadzenia współczynnika korygującego (wyższe koszty uzyskania przychodu) dla osób zarabiających miesięcznie między 6 tys. zł a 10,5 tys. zł tj. uzyskujących roczne

dochody w przedziale między 70 tys. zł a 130 tys. zł, przy czym ulga ma objąć jedynie podatników uzyskujących dochody z umowy o pracę,

- zmiana zasad liczenia składki zdrowotnej dla prowadzących działalność gospodarczą i opodatkowane PIT, tj. dochody tej grupy podatników mają zostać opodatkowane pełną 9% składką na NFZ proporcjonalnie do uzyskiwanych dochodów.

Z wypowiedzi medialnych przedstawicieli Ministerstwa Finansów wynika, że **w przypadku wprowadzenia zapowiadanych zmian dochody z PIT sektora finansów publicznych** (budżet państwa i JST) **spadną o 20-22 mld zł, z czego na jednostki samorządu terytorialnego przypadnie około połowa tej kwoty, tj. 10-11 mld zł. Oszacowany w oparciu o te informacje przybliżony negatywny skutek dla m.st. Warszawy w postaci ubytku dochodów z udziału w PIT może sięgnąć blisko 1,2 mld zł rocznie w przypadku braku pełnej rekompensaty utraconych dochodów.**

Należy zwrócić uwagę, że ujemne skutki projektowanych zmian systemowych w postaci ubytku dochodów z udziału w PIT będą mieć charakter dynamiczny, co oznacza, że będą z roku na rok narastać wraz ze wzrostem wynagrodzeń z pracy, emerytur i świadczeń społecznych, co przełoży się na zwiększanie się np. sumy wykorzystanych kwot wolnych od wszystkich podatników. Poza tym rzeczywiste pełne skutki reformy podatkowej będą przesunięte w czasie, co ma związek z przyjętymi zasadami kalkulacji dochodów z udziału w PIT przy uwzględnieniu wskaźnika partycypacji dla każdej JST w ogólnych wpływach z PIT wyliczanego na podstawie podatku należnego odprowadzonego przez mieszkańców danej JST w relacji do podatku należnego odprowadzonego przez wszystkich podatników w skali kraju w oparciu o dane historyczne za dwa lata wstecz w stosunku do roku, na który jest wyliczany wskaźnik udziału.

Jednocześnie zapowiadane jest utworzenie subwencji rozwojowej/inwestycyjnej dla jednostek samorządu terytorialnego. Z wypowiedzi przedstawicieli rządu wynika, że podział subwencji rozwojowej/inwestycyjnej, ma opierać się o mechanizm wzorowany na Rządowym Funduszu Inwestycji Lokalnych. Zasygnalizowano, że będzie on przyjaźniejszy dla mniejszych i mniej zamożnych samorządów. Należy wskazać, że Warszawa ma negatywne doświadczenia dotyczące wsparcia ze środków RFIL-u. Podział środków z tzw. pierwszej puli oparty o zastosowany algorytm sprawił, że duże miasta metropolitalne, w tym Warszawa, otrzymały relatywnie najmniejsze środki w warunkach największych strat finansowych w okresie pandemii w 2020 roku. Natomiast z drugiej puli środków podzielonych w ramach RFIL-u żaden z dziesięciu zgłoszonych przez Warszawę projektów inwestycyjnych nie uzyskał dofinansowania pomimo spełnienia postawionych warunków.

Wobec powyższego, jeżeli zapowiadane w dokumencie „Polski Ład” zmiany dotyczące podatku PIT zostaną wdrożone i dla JST w tym dla m.st. Warszawy nie zostanie przewidziana rekompensata

ubytku dochodów, konieczna będzie radykalna zmiana założeń budżetowych na 2022 rok z uwagi na brak możliwości uzyskania przez m.st. Warszawa dochodów wystarczających do sfinansowania planowanych wydatków budżetowych. W takiej sytuacji niezbędne może być ograniczenie wydatków budżetowych w stosunku do planowanych w celu zapewnienia równowagi budżetowej.

Dodatkowo zapowiadane zmiany w przepisach prawnych dotyczących systemu gospodarki odpadami niosą za sobą ryzyko pogłębienia luki budżetowej z uwagi na proponowane do wprowadzenia górne limity opłat za gospodarowanie odpadami.

2. AKTUALNY STAN FINANSÓW M.ST. WARSZAWY

2.1. Realizacja budżetu m.st. Warszawy za 2020 r.

Rok 2020 zakończył się **ujemnym wynikiem** w kwocie **1.668 mln zł**, rozumianym jako **różnica między** uzyskanymi **dochodami** w wysokości **18.558 mln zł**, a poniesionymi **wydatkami** w wysokości **20.226 mln zł**. Deficyt znacznie **wyższy - o 1,1 mld zł** – od deficytu poprzedniego roku w na skutek istotnego spadku w stosunku rocznym dochodów i wzrostu wydatków budżetowych z powodu negatywnych zmian, jakie dokonały się szczególnie od marca ub.r. w warunkach funkcjonowania jednostek samorządowych, w tym wpływu pandemii wywołanej rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19.

Operacyjny wynik budżetu liczony jako różnica między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi **był - po raz pierwszy w historii funkcjonowania Miasta w aktualnej strukturze prawno-organizacyjnej – ujemny** i wyniósł - **185 mln zł** co oznacza, że dochody bieżące nie były wystarczające do finansowania niezbędnych wydatków bieżących. Deficyt operacyjny netto wyniósł 774 mln zł.

Zadłużenie wg stanu na **koniec 2020 r.** zwiększyło się do kwoty **5.653 mln zł** i **wzrosło** w stosunku do stanu na koniec 2019 r. o **1.757 mln zł**, stanowiąc **30,5% w relacji do dochodów** ogółem.

Pomimo istotnie pogorszonych podstawowych kategorii budżetowych na koniec 2020 r. **spełniono ustawowe reguły ostrożnościowe z art. 242 i 243 ustawy o finansach publicznych** odnoszące się do **limitu wydatków bieżących** oraz **limitu spłat zadłużenia**.

2.2. Wpływ COVID-19 na sytuację budżetową i finansową m.st. Warszawy w 2020 r.

Zasadniczy wpływ na osłabienie kondycji finansowej i budżetowej Miasta i innych jednostek samorządowych ze skutkami w 2020 r. i w 2021 r. miały zaburzenia w otoczeniu społeczno-gospodarczym o nieobserwowanej dotąd sile w następstwie wprowadzonych ograniczeń i restrykcji w gospodarce oraz w życiu społecznym w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom koronawirusa. Działania te przyniosły konsekwencje w postaci gwałtownego wyhamowania aktywności gospodarczej i społecznej doprowadzając tym samym od połowy marca ub.r. do załamania się większości trendów

zmiennych makroekonomicznych, w tym do nienotowanego od dekad spadku realnego PKB o 2,7 % wobec wcześniej planowanego wzrostu na poziomie 3,7%. Powyższe rzutowało negatywnie na realizację budżetu Miasta w 2020 r. i 2021 r. przy równoczesnym wzroście wydatków w celu ograniczenia zakażeń SARS-CoV-2. Dodatkowo na negatywne dla budżetu skutki pandemii nałożyły się systemowe ograniczenia dochodów budżetowych wprowadzone na mocy decyzji legislacyjnych podjętych w latach 2018-2019. Wdrożone w 2019 r. zmiany w podatku dochodowym od osób fizycznych PIT polegające na obniżeniu stawki podatku z 18% do 17%, podwyższeniu kosztów uzyskania przychodu i zwolnieniu z podatku osób w wieku poniżej 26 lat ograniczyły dochody m.st. Warszawy corocznie o **kwotę 800 mln zł**. Natomiast na skutek zmian prawnych dotyczących przekształcenia prawa użytkowania wieczystego gruntów na cele mieszkaniowe w prawo własności, przy bonifikatach sięgających 98% i 99% opłaty przekształceniowej, ubytek dochodów z opłat za użytkowanie wieczyste gruntów sięga **kwoty 330 mln zł rocznie**.

Wprawdzie nominalnie dochody m.st. Warszawy zrealizowane w 2020 r. były o 2,5% wyższe niż w 2019 r., jednakże **po skorygowaniu o skutki wzrostu dotacji z budżetu państwa z tytułu wypłaty świadczeń w ramach programu „Rodzina 500 plus”** (związanego z objęciem począwszy od lipca 2019 r. świadczeniem wszystkich dzieci bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę) oraz po skorygowaniu o skutki zmian dochodów z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami (przeznaczone wyłącznie na zadania związane z gospodarką odpadami), **dochody m.st. Warszawy były niższe o 3,7%, tj. o 600,2 mln zł**. Natomiast w **kategorii dochodów własnych**, tj. bez uwzględnienia subwencji i dotacji oraz środków unijnych oraz z pominięciem wzrostu dochodów z opłat za odbiór odpadów, ubytek dochodów m.st. Warszawy w stosunku do 2019 r. był jeszcze głębszy i wyniósł **7,4%**. Spadek dochodów r/r był szczególnie widoczny w przypadku dochodów podatkowych silnie skorelowanych z koniunkturą: PIT (spadek r/r o 168 mln zł), PCC (spadek r/r o 27 mln zł), jak i dochodów niepodatkowych, takich jak: **sprzedaż biletów komunikacji miejskiej** - (spadek r/r o **328 mln zł**), opłaty parkingowe (spadek o 9 mln zł), dochody z **najmu lokali użytkowych** (spadek r/r o **22,4%**, dochody w zakresie najmu nieruchomości (spadek r/r o **22,3%**), dochody z **dzierżawy gruntów** (spadek o **6,0%**). Natomiast dochody z opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości w wyniku zmian systemowych i dodatkowo na skutek przesunięcia terminów płatności opłaty za 2020 r. do końca stycznia 2021 r. na podstawie przepisów „covidowych” (Tarcza 1.0 i 6.0) uległy obniżeniu r/r o **222 mln zł**.

Łączny całkowity ubytek dochodów – podatkowych i niepodatkowych – związanych ze skutkami COVID-19 wyniósł 1.162 mln zł. Biorąc pod uwagę wydatki budżetowe na przeciwdziałanie COVID-19 które wyniosły 144,9 mln zł i środki zewnętrzne uzyskane przez Miasto tytułem dofinansowania wydatków na COVID-19, to w ujęciu netto **negatywny wpływ COVID-19 na budżet m.st. Warszawy w 2020 r. zamknął się kwotą 1.162 mln zł**.

Jednocześnie w 2020 r. w związku z koniecznością zapewnienia ciągłości funkcjonowania Miasta oraz zapewnienia środków na działania przeciwepidemiczne i osłonowe samorządu Warszawy w celu zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Warszawy i minimalizacji skutków społeczno-gospodarczych pandemii nastąpiło zwiększenie **wydatków bieżących r/r o 9,8%**, tj. o **1.601 mln zł**. Zwiększenie r/r wydatków bieżących nastąpiło i realizacji zaplanowanych zadań przy dodatkowo wydatkowanych. **Wzrost wydatków bieżących w 2020 r.** po skorygowaniu o skutki wpływu wyższych o 633 mln zł wydatków z tytułu realizacji programu „Rodzina 500 plus” (wzrost wydatków z 1,392 mld zł w 2019 r. do 2,025 mld zł w 2020 r.) **wyniósł 6,5%, tj. 968 mln zł**. Dla zapewnienia równowagi budżetowej w warunkach ubytku dochodów na skutek pandemii wprowadzano blokady możliwości uruchamiania części planowanych wydatków w wysokość 345,5 mln zł (Zarządzeniem nr 710/2020 Prezydenta m.st. Warszawy z 5 czerwca 2020 r. z późn.zm.).

2.3. Skutki COVID -19 dla Warszawy na tle innych jednostek samorządowych.

Skutki kryzysu epidemicznego odbiły się najmocniej na finansach Warszawy na tle innych JST. Szczególnie widać to na przykładzie zmian, jakie dokonały się w 2020 r. na tle 2019 r. **w wyniku operacyjnym**, który najlepiej odzwierciedla potencjał dochodowy, a co za tym idzie potencjał rozwojowy JST. Warszawa odnotowała deficyt operacyjny w kwocie 185 mln zł. Najwyższy względny spadek nadwyżki operacyjnej odnotowały miasta Unii Metropolii Polskich (UMP) o 64,9%, a w liczbach bezwzględnych spadek ten wyniósł 2.583 mln zł oraz miasta na prawach powiatu ze spadkiem nadwyżki operacyjnej r/r o 49,7%, a w liczbach bezwzględnych spadek wyniósł o 3.155 mln zł.

Warszawa zanotowała najwyższe obniżenie **relacji wyniku operacyjnego do dochodów bieżących** w 2020 r. na tle pozostałych kategorii JST, tj. o 5,3 p.p. z poziomu tego wskaźnika 6,3% w 2019 r. do 1,04% w 2020 r. Dane dla wszystkich kategorii JST informują o spadku tego wskaźnika o 1,8 p.p., tj. z poziomu 9,5% na koniec 2019 r. do poziomu 7,7% na koniec 2020 r. Miasta UMP wykazały zmniejszenie tego wskaźnika o 5.1 p.p., tj. z poziomu 7,7% na koniec 2019 r. do wysokości 2,6% na koniec 2020 r. W przypadku miast na prawach powiatu relacja ta pogorszyła się o 3,8 p.p., tj. z poziomu 7,3% na koniec 2019 r. do wysokości 3,5% na koniec 2020 r.

Warszawa zanotowała najgłębszy na tle pozostałych JST spadek **relacji dochodów bieżących do wydatków bieżących** obrazujący stopień sfinansowania wydatków bieżących dochodami bieżącymi. Wskaźnik ten obniżył się z poziomu 106,7% na koniec 2019 r. do poziomu 99,0% na koniec 2020 r. Spadek wartości tego wskaźnika przy zachowaniu jego dodatniej wartości dotyczył wszystkich samorządów, poziom tego wskaźnika obniżył się z 110,5% na koniec 2020 r. do wysokości 108,4% na koniec 2019 r. Miasta UMP zanotowały obniżenie tej relacji z poziomu 108,4% na koniec 2019 r. do

wysokości 102,7%. W przypadku miast na prawach powiatu wskaźnik ten obniżył się z poziomu 107,8% do poziomu 103,6%.

Skutki COVID-19 dla budżetów obrazuje także spadek dynamiki dochodów ogółem w 2020 r. względem 2019 r., w szczególności dochodów własnych traktowanych łącznie bieżących i majątkowych. Warszawa zanotowała najwyższy spadek dynamiki dochodów własnych na tle pozostałych grup samorządów. Wskaźnik ten w odniesieniu do dochodów ogółem wyniósł 96,8%, a w dochodach własnych bieżących dynamika r/r wyniosła 95,5%. Po wyeliminowaniu wpływów generowanych w obszarze gospodarki odpadami wartość tego wskaźnika dla m.st. Warszawy spadła do 93,5%. W przypadku wszystkich samorządów dynamika ta miała wartość dodatnią i wyniosła odpowiednio 107,8% (w dochodach własnych bieżących dynamika wyniosła 101,1%) i 106,4%. Miasta na prawach powiatu również zanotowały wartość dodatnią analizowanych wskaźników i wyniosła ona odpowiednio 101,8% (w dochodach własnych bieżących dynamika była ujemna wyniosła 97,8%) i 100,8%. Natomiast miasta UMP wykazały słabszą dynamikę dochodów własnych 2020 r. w relacji do 2019 r. i wyniosła ona 99,3% (dynamika w dochodach własnych bieżących wyniosła 96,5%), a po wyeliminowaniu dochodów pozyskiwanych w ramach gospodarki odpadami wartość tego wskaźnika obniżyła się do poziomu 97,4%.

2.4. Wykonanie budżetu m.st. Warszawy na koniec maja 2021 r. oraz perspektywy jego realizacji.

Planowane na 2021 r. dochody budżetowe w kwocie 20 101 mln zł zostały zrealizowane w okresie styczeń-maj br. w kwocie 8 621 mln zł, co stanowi 42,88 % planu rocznego.

Na planowane w skali roku dochody bieżące w kwocie 18 881 mln zł w ciągu 5 miesięcy br. uzyskano 8 381 mln zł, co stanowiło 44,39% planu rocznego.

W zakresie dochodów majątkowych realizacja w okresie 5 miesięcy br. wyniosła 241 mln zł wobec planu rocznego 1 220 mln zł i stanowi 19,75 % planu .

Planowane na 2021 r. wydatki budżetowe w kwocie 22 135 mln zł zostały zrealizowane w okresie styczeń – maj br. w kwocie 7 781 mln zł, co stanowi 35,15% planu rocznego, przy czym na wydatki bieżące przypadła kwota 7 280 mln zł, co stanowi 38,35 % planu rocznego w kwocie 18 983 mln zł, natomiast wydatki majątkowe zostały wykonane w kwocie 501 mln zł, co stanowi 15,89 % planu rocznego w wysokości 3 152 mln zł.

Zakłada się, że **na koniec 2021 r. deficyt budżetu** jako różnica między ww. wielkościami dochodów i wydatków budżetu będzie **nie większy niż 2 002 mln zł** i zostanie sfinansowany środkami własnymi pochodzącymi z rozliczeń z lat ubiegłych, z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych

związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach (niewykorzystane w 2020 r. środki z Funduszu Covidowego), jak też długiem zaciągniętym głównie na rynku zagranicznym.

Należy odnotować, że **wynik operacyjny budżetu liczony jako różnica pomiędzy planowanymi dochodami bieżącymi a planowanymi wydatkami bieżącymi, na skutek braku mechanizmu rekompensującego ubytek dochodów na skutek pandemii, przyjmuje wartość ujemną 172 mln zł.**

Zakłada się, że zadłużenie Miasta na koniec 2021 r. nie przekroczy 6.036 mln zł, co oznacza wzrost długu o 383 mln zł wobec stanu na koniec 2020 r. W związku z przypadającym do spłaty w br. długiem wskaźnik relacji długu do dochodów kształtować się będzie na poziomie 30%.

W efekcie planowany w 2021 r. indywidualny wskaźnik obsługi zadłużenia obliczony zgodnie z zasadami określonymi w art. 243 ustawy o finansach publicznych, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, wyniesie 4,40% kształtując się na poniżej limitu ustawowego.

2.4. Wpływ pandemii na bieżącą realizację budżetu.

Pandemia COVID-19 nadal oddziałuje na tendencje społeczno-gospodarcze w otoczeniu zewnętrznym Miasta, a co za tym idzie na realizację budżetu w okresie pierwszych pięciu miesiącach br. oraz na perspektywę jego realizacji w kolejnych miesiącach bieżącego roku.

Pomimo, że odsetek wykonanych dochodów ogółem w stosunku do planu w okresie pierwszych pięciu miesięcy br. jest zbliżony do wskaźnika upływu czasu to w realizacji niektórych źródeł dochodów własnych nadal widoczny jest negatywny wpływ COVID-19.

Negatywne skutki dla dochodów budżetowych obserwuje się w przypadku dochodów z CIT i w odniesieniu do dochodów niepodatkowych – ze sprzedaży biletów, z najmu i dzierżawy, z opłat lokalnych, w tym za zajęcie pasa drogowego.

Realizacja dochodów z CIT za okres pierwszych pięciu miesięcy br. wyniosła 42% planu rocznego i ok. 79% dochodów planowanych do uzyskania w okresie styczeń-maj br. Odchylenie „in minus” od planu za okres styczeń-maj br. wyniosło ok. 100 mln zł. W stosunku do ub.r. dochody z CIT zanotowały mocny spadek r/r – o 26,6%, tj. o ok. 138 mln zł. Przyczyn obniżenia się r/r wpływów z CIT można upatrywać, w szczególności w pogorszonych na skutek pandemii bieżących wynikach podmiotów działających w sektorze usług, zwłaszcza w branżach najmocniej dotkniętych skutkami pandemii (gastronomia, hotelarstwo, kultura, rekreacja), jak też w sektorze finansów (banki, instytucje

ubezpieczeniowe, instytucje doradztwa finansowego), które to podmioty stanowią wysoki odsetek w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w Warszawie.

Zaostrzenie ograniczeń mobilności mieszkańców w ramach działań przeciwepidemicznych m.in. poprzez świadczenie pracy w trybie zdalnym lub hybrydowym przez dużą grupę pracowników, czy też poprzez zawieszenie stacjonarnego nauczania na wszystkich poziomach, zamknięcie galerii i sklepów wielkopowierzchniowych, czasowe zamknięcie przedszkoli i żłobków i inne obostrzenia mające na celu ograniczenie przemieszczania się ludności - przyczyniły się do **kontynuacji w pierwszych miesiącach br. spadkowego trendu w zakresie przewozu osób dochodów i w konsekwencji dochodów ze sprzedaży biletów**. Realizacja dochodów z tej pozycji za okres styczeń-maj br. wyniosła 34,6 % planu (po zmniejszeniach o 482 mln zł dokonanych uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XLVI/1402/2021 z 18 marca br. w sprawie zmian w budżecie). W porównaniu do analogicznego okresu ub.r. dochody były niższe o 24,1%, tj. o 64,4 mln zł. Średniomiesięczne dochody w okresie pierwszych pięciu miesięcy br. utrzymywały się na poziomie ok. 40 mln zł, tj. daleko poniżej średniego ich wykonania w okresie sprzed pandemii, które mieściło się w przedziale między 70 mln zł a 80 mln zł. Spadek dochodów z biletów przy realizowaniu zadań przewozowych w pełnym zakresie, tj. na poziomie sprzed pandemii powodują pogłębianie się luki w finansowej w tym zakresie. W 2020 roku wpływy z biletów komunikacji miejskiej sfinansowały jedynie 25% kosztów jej funkcjonowania, podczas gdy w 2019 r. finansowały one 35% wydatków na komunikację.

COVID-19 oddziałuje również – podobnie jak w ub.r. - na obniżenie poziomu dochodów Miasta z najmu i dzierżawy, w tym w szczególności za najem lokali użytkowych, za najem nieruchomości i opłat za zajęcie pasa drogowego. W okresie pierwszych pięciu miesięcy br., wskazuje na to stopień realizacji planu tych dochodów znacznie poniżej wskaźnika upływu czasu, który w przypadku dochodów z najmu oscyluje wokół 25%. Dochody z najmu lokali użytkowych i opłat za zajęcie pasa drogowego zanotowały spadek r/r odpowiednio o przeszło 9% i ok. 12%. Na obniżenie się tych dochodów r/r wpłynęły - podobnie jak w ub.r. - przedłużone na br. działania pomocowe samorządu Warszawy w ramach tzw. Pakietu 2.0, mające na celu wsparcie przedsiębiorców, których sytuacja finansowa uległa pogorszeniu w okresie pandemii na skutek wprowadzonych przez rząd ograniczeń i restrykcji związanych z wystąpieniem stanu epidemii. Do działań takich należą, w szczególności:

- wydłużenie okresu obniżek czynszów w miejskich lokalach użytkowych również w 2021 r. dla najemców szczególnie dotkniętych skutkami pandemii aż do 30 dni od dnia zniesienia ograniczeń (na podstawie uchwały nr XXXI/909/2020 Rady z dnia 18 czerwca 2020 r. zmieniającą uchwałę w sprawie zasad najmu lokali użytkowych). Czasowe obniżenie czynszu przedsiębiorca może uzyskać, zwracając się do zakładu gospodarowania nieruchomościami

(ZGN), urzędu dzielniczy lub jednostki miasta wynajmującej lokal z wnioskiem o obniżkę za dany okres,

- przedłużenie na 2021 r. niższych o 75% niż standardowo stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dla osób prowadzących drobną działalność gospodarczą, tj. ogródki gastronomiczne, a na organizację targowisk, instalację pawilonów handlowych, kiosków, szyldów i markiz, słupów ogłoszeniowych oraz gablot informacyjnych i reklamowych będzie przysługiwał 50 proc. rabat,
- dla najemców miejskich lokali użytkowych wprowadzono możliwość wnoszenia kaucji przy umowach na najem lokali w formie poręczenia przez inny podmiot. Poręczenie może zastąpić wpłatę na konto wynajmującego. Podmiot poręczający musi spełnić warunki, które uwiarygodnią jego zdolność do poręczenia. Dzięki temu najemca lokalu może przeznaczyć środki finansowe na rozwój swojej działalności, zamiast na kaucję (na podstawie Zarządzenia nr 947/2020 Prezydenta z dnia 16 lipca 2020 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie zasad najmu lokali użytkowych).

Na koniec I półrocza br. należy odnotować **zagrożenia w realizacji planu dochodów ze sprzedaży mienia**. Na plan w wysokości 464 mln zł. realizacja za 5 m-cy br. wynosi 55 mln zł czyli 11,8%.

Wpływy z opłat za postój w Strefie Płatnego Parkowania Niestrzeżonego za pierwsze pięć miesięcy br. charakteryzuje znacznie niższy od wskaźnika upływu czasu stopień wykonania założeń planu – ok. 25% (dane za kwiecień br.). Wpływy te wprawdzie wzrosły w stosunku rocznym w efekcie podjęcia szeregu działań w ramach nowej polityki parkingowej, ale w stopniu niższym niż wynikałoby z założeń planu. Powyższe wskazuje, że **roczne dochody z tego źródła mogą być niższe od planowanych**.

Ryzyko realizacji dochodów ze Strefy Płatnego Parkowania Niestrzeżonego związane jest z wyrokiem WSA i rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody, odnoszącymi się do Uchwały Rady Miasta w sprawie m.in. wysokości stawek opłat za postój SPPN oraz rozszerzenia obszaru tej strefy.

Z tych samych powodów, tj. związanych z COVID-19, **zagrożona jest również realizacja planowanych opłat z usług świadczonych na rzecz mieszkańców obejmujących** w szczególności takie pozycje dochodów jak: wpływy z biletów do ZOO, dochody z biletów na Taras Widokowy w PKiN i na parking wokół Pałacu Kultury, inne. Wskazuje na to niski wskaźnik wykonania tych dochodów za pierwsze pięć miesięcy br. na tle wskaźnika upływu czasu (wskaźnik wykonania planu tej grupy dochodów na koniec maja br. wyniósł 23,47%).

Zakłada się, że stopniowe luzowanie gospodarki i wychodzenie z lockdownu oraz przywracanie do normalności życia społeczno-gospodarczego jako skutek intensyfikacji szczepień powinno przełożyć się na poprawę realizacji podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetowych w kolejnych miesiącach br.

2.5. Ocena budżetu przez organy nadzoru i agencje ratingowe

W dniu 30 kwietnia 2021 roku Regionalna Izba Obrachunkowa w uchwale Nr 3.e./362/2021 pozytywnie zaopiniowała **sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Stołecznego Warszawy za rok 2020**. W ocenie Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej sprawozdanie spełniło wymogi określone obowiązującymi przepisami prawa. Sprawozdanie z wykonania budżetu jest dostępne na stronie internetowej Miasta pod adresem www.um.warszawa.pl w sekcji *BIP > Menu przedmiotowe > Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawy > Wykonanie budżetu*.

Sprawozdania finansowe m.st. Warszawy poddawane są ocenie niezależnego biegłego rewidenta. Ostatnia **opinia** biegłego rewidenta dotycząca sprawozdania finansowego za **2020 r. wskazuje, iż** sprawozdanie finansowe:

„• przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Miasta Stołecznego Warszawy na dzień 31 grudnia 2020 roku oraz jego wyniku finansowego za rok obrotowy zakończony w tym dniu zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości („Ustawa o rachunkowości” – Dz. U. z 2019 roku poz. 351 z późn. zm.) oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,

- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Jednostką przepisami prawa oraz statutem Jednostki,*
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami rozdziału 2 Ustawy o rachunkowości”.*

Sprawozdanie finansowe jest dostępne na stronie internetowej Miasta pod adresem www.um.warszawa.pl w sekcji *BIP > Menu przedmiotowe > Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawy > Sprawozdania finansowe m.st. Warszawy*.

Miasto Stołeczne Warszawa poddane jest ocenie dwóch międzynarodowych agencji ratingowych.

RATING KRAJOWY

Ocena ratingu: AAA (pol) z perspektywą stabilną
--

Międzynarodowa agencja ratingowa **Fitch Ratings** w dniu 28 maja 2021 r. **potwierdziła krajowy długoterminowy rating Miasta na poziomie „AAA(pol)” z perspektywą stabilną**. Fitch Ratings

potwierdził także długoterminowy rating krajowy „AAA(pol)” dla programu emisji obligacji do kwoty 3 mld zł oraz wszystkich emisji dokonanych przez Miasto w ramach tego programu.

Potwierdzenie ratingów odzwierciedla niezmienny pogląd Fitch, że wyniki operacyjne oraz wskaźniki długu Warszawy w średnim okresie będą porównywalne z wynikami innych miast z ratingiem międzynarodowym „A-”, pomimo spowolnienia gospodarczego wywołanego pandemią koronawirusa oraz wcześniejszymi decyzjami władz centralnych w zakresie obniżenia pierwszego progu PIT i podwyżek płac nauczycieli.

Agencja skorygowała równocześnie samodzielny profil kredytowy Warszawy (Standalone Credit Profile - SCP) z „aa” do „aa-”, z uwagi na pogorszenie wskaźników zadłużenia w konsekwencji spowolnienia gospodarczego wywołanego pandemią koronawirusa oraz nieustającej presji na wydatki, wynikającej z nierównowagi systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Agencja zaliczyła stabilność dochodów i zdolność do zwiększania dochodów Warszawy jako „średnią”, tj. odmiennie niż w przypadku większości miast w Polsce ocenianych przez Fitch, ponieważ nawet w okresach spowolnienia wzrostu PKB Miasto było w stanie zwiększyć poziom dochodów. Zmieniła natomiast ocenę stabilności wydatków z „mocnej” na „średnią” w celu ujednolicenia oceny dla miast ocenianych przez Fitch w Polsce i uzyskania lepszej porównywalności z miastami ocenianymi w innych krajach. Ocena elastyczności wydatków, możliwość ich dostosowania do malejących dochodów nie uległa zmianie i nadal zaliczana jest jako „mocna”.

Agencja Fitch ocenia obowiązujące w Polsce regulacje dotyczące długu oraz zarządzania płynnością w JST jako „średnie”, jednak polityka zarządzania długiem, płynnością i zobowiązaniami pozabilansowymi w Warszawie jest oceniana jako „mocna” za sprawą wdrożonych zaawansowanych praktyk zarządzania długiem i płynnością. Agencja oceniła również zarządzanie płynnością przez Warszawę jako „mocne”, pomimo wskazanego braku wsparcia płynności JST w sytuacjach awaryjnych ze strony władz centralnych.

RATING MIĘDZYNARODOWY

Ocena ratingu: A- z perspektywą stabilną

Międzynarodowa agencja ratingowa **Fitch Ratings** w dniu 28 maja 2021 r. **nadała Warszawie międzynarodowy długoterminowy rating (Issuer Default Rating – IDR) dla zadłużenia w walucie zagranicznej na poziomie „A-”, oraz potwierdziła międzynarodowy długoterminowy rating Miasta dla zadłużenia w walucie krajowej na poziomie „A-”. Perspektywa ratingów jest stabilna.**

To najwyższa możliwa zagraniczna ocena wiarygodności kredytowej jednostki samorządu terytorialnego w Polsce, równa ocenie ratingowej kraju. Uzasadnienie potwierdzenia ratingu międzynarodowego przedstawione przez Agencję jest tożsame z przesłankami przedstawionymi dla potwierdzenia ratingu krajowego.

Ocena ratingu: **A2 z perspektywą stabilną**

Międzynarodowa **agencja** ratingowa **Moody's** w dniu 18 grudnia 2020r. **potwierdziła ocenę wiarygodności kredytowej Warszawy**, wyznaczonej w skali międzynarodowej na poziomie **A2 z perspektywą stabilną**.

To najwyższa możliwa zagraniczna ocena wiarygodności kredytowej jednostki samorządu terytorialnego w Polsce, równa ocenie ratingowej kraju. Kluczowe przesłanki dla nadania przez agencję Moody's ratingu obejmują m.in. bezpieczny model zarządzania finansami Warszawy, umiarkowany poziom zadłużenia, wysoką zdolność do finansowania zadań inwestycyjnych ze środków własnych oraz stabilny poziom płynności finansowej mimo ograniczeń budżetowych wywołanych przez pandemię COVID-19.

Pełna analiza potencjału kredytowego Warszawy dostępna jest na stronach internetowych ww. agencji ratingowych odpowiednio www.moodys.com i www.fitchpolska.com.pl.

3. PERSPEKTYWA FINANSOWA M.ST. WARSZAWY NA ROK 2022 I NA LATA NASTĘPNE

3.1. Bieżące dane makroekonomiczne wg GUS.

Wg wstępnego szacunku GUS PKB realny (niewyrównany sezonowo) spadł o 0,9 r/r w I kw. 2021 r. (dynamika r/r 99,1%) wobec 2,7% spadku r/r w poprzednim kwartale i wobec wzrostu o 2% w analogicznym okresie 2020 r.

Z danych GUS za okres styczeń-maj br. wynika, że inflacja znajduje się na ścieżce przyspieszonego wzrostu. Wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w kwietniu br. wyniósł 4,3%, przy wzroście cen usług o 6,8% i towarów o 3,6%. W stosunku do poprzedniego miesiąca ceny towarów i usług wzrosły o 0,8% (w tym towarów o 0,9% i usług o 0,3%). Natomiast wg tzw. szybkiego szacunku GUS inflacja za maj br. wyniosła 4,8% r/r, a wobec poprzedniego miesiąca wzrost cen wyniósł 0,3%. W poprzednich miesiącach br. inflacja r/r wyniosła: w styczniu 2,6%, w lutym 2,4%, w marcu 3,2%.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w kwietniu br. wzrosło r/r o 0,9%, tj. po raz pierwszy od ponad roku nieznacznie przekroczyło poziom sprzed roku. Stopa bezrobocia

rejestrowanego wyniosła na koniec kwietnia br. 6,3% i obniżyła się w stosunku do marca br. (6,4%), ale nadal była wyższa niż rok wcześniej.

Przeciętne miesięczne nominalne i realne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w kwietniu br. wzrosły r/r o 9,9% nominalnie i realnie o 5,2%, co oznacza wzrost dużo mocniejszy niż w poprzednich miesiącach (w marcu br. wskaźnik wzrostu wyniósł 8%, a w styczniu i w lutym br. wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 4,8%, 4,5%). Umocnienie dynamiki wynagrodzeń było związane m.in. z niewielkim wzrostem płac nominalnych oraz spadkiem ich siły nabywczej przed rokiem. Wzrost w skali roku nominalnych emerytur i rent z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniósł r/r 6,4%, a realnie wzrost r/r wyniósł o 2,4%.

3.2. Perspektywa makroekonomiczna

3.2.1. Prognozy MF

W przyjętym przez rząd 30 kwietnia br. Programie Konwergencji. Aktualizacja 2021 Ministerstwo Finansów (MF) przedstawiło ocenę bieżącej sytuacji makroekonomicznej i jej perspektywy na najbliższe lata do 2024 r. W nakreślonym w tym dokumencie scenariuszu makroekonomicznym na najbliższe lata przyjęto założenie, że ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej będą znoszone od maja br. i nie powrócą na jesieni br. m.in. w związku z postępami programu szczepień.

Prognoza MF z kwietnia br. zakłada, że w 2021 r. tempo wzrostu realnego PKB osiągnie 3,8%, co oznacza korektę „w dół” wobec prognozy przyjętej do ustawy budżetowej państwa na 2021 r. – 4,0%. **W 2022 r. wzrost realny PKB przyspieszy do 4,3%.** Prognozy MF dotyczące kształtowania się realnego PKB w 2021 r. i w 2022 r. zostały utrzymane w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2022 r. przyjętych przez Radę Ministrów w czerwcu br. Najbardziej istotnym składnikiem wzrostu gospodarczego pozostanie – tak jak do tej pory - konsumpcja prywatna wspierana odbudową optymizmu konsumentów i najniższym poziomem bezrobocia w UE.

Wg Ministerstwa Finansów w latach 2023-2024 stopa wzrostu realnego PKB ukształtuje się na poziomie odpowiednio 3,7% oraz 3,5%. W dokumencie wskazano, że uzyskanie przez Polskę środków z unijnego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności pozwoliłoby na zwiększenie poziomu realnego PKB o odpowiednio o 1,2% w roku 2022 oraz 1,3% w roku po horyzoncie objętym Programem. Podobnie - w ocenie MF - wdrożenie Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, który Polska przekazała do instytucji UE w końcu kwietnia br. i który przedstawia plan reform i inwestycji w latach 2021-2026, finansowany dotacjami i pożyczkami z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności UE, jak też rozwiązania zaproponowane w Polskim Ładzie,

pozytywnie wpłyną na prognozę wzrostu gospodarczego. Prognoza dotycząca PKB realnego w 2022 r. i w latach następnych przedstawiona przez MF w Programie Konwergencji. Aktualizacja 2021 i Założenia do projektu budżetu państwa na 2022 r. nie uwzględniają efektów Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, który znajduje się w fazie uzgodnień oraz nie uwzględnia rozwiązań zaproponowanych w Polskim Ładzie ze względu na toczące się prace legislacyjne nad projektami ustaw.

Chociaż wg MF gospodarcze skutki pandemii będą mieć charakter długookresowy i w szczególności odbiją się na rynku pracy, to przedstawione przez MF w Programie Konwergencji prognozy dotyczące dynamiki zatrudnienia i wynagrodzeń są znacznie korzystniejsze w stosunku do przyjętych w ustawie budżetowej państwa na 2021 r. i do zawartych w Wytycznych MF dla jednostek sektora finansów publicznych z lipca 2020 r. Zgodnie z prognozą MF z kwietnia br. **w 2021 r. zatrudnienie w gospodarce narodowej nieznacznie wzrośnie – o 0,1%** - natomiast w kolejnych latach w horyzoncie prognozy, tj. do 2024 r., dynamika zatrudnienia zbiegać będzie do zera (w ustawie budżetowej państwa na 2021 r. założono spadek zatrudnienia o -0,7%, a w 2022 r. wskaźnik zatrudnienie bez zmian wobec 2021 r.). Zmiany zatrudnionych ogółem w gospodarce narodowej uwzględniają przyjęte w Programie Konwergencji założenie o stabilizacji do 2024 r. liczby pracujących w instytucjach rządowych i samorządowych. **MF szacuje, że na koniec 2021 r. stopa bezrobocia spadnie do 6,0% wobec wartości tego wskaźnika na koniec 2020 r. 6,2%. Na koniec 2022 r. stopa bezrobocia ma wynieść 5,8%** (w ustawie budżetowej państwa na 2021 r. założono stopę bezrobocia na koniec 2021 r. na poziomie 7,5%). W ocenie MF **w kolejnych latach w horyzoncie prognozy do 2024 r. stopa bezrobocia będzie wyraźnie spadać, co będzie skutkiem negatywnych tendencji demograficznych.**

Wg oceny MF z kwietnia br. wzrost wynagrodzeń nominalnych w gospodarce narodowej w 2021 r. przyspieszy do 6,2% wobec 5% wzrostu zanotowanego w 2020 r. (w ustawie budżetowej państwa na 2021 r. przyjęto, że wyniesie on 3,4% w gospodarce narodowej i 3,5% w sektorze przedsiębiorstw), **a w 2022 r. wzrost ten sięgnie 6,4%. W kolejnych dwóch latach tempo wzrostu będzie spadać – w 2023 r. wynagrodzenia mają wzrosnąć o 5,8%, natomiast w 2024 r. o 5,3%. Realny wzrost wynagrodzeń osiągnie maksimum w 2022 r. na poziomie 3,5%, by w horyzoncie prognozy, tj. do 2024 r. stopniowo się obniżyć do 2,8%** (w ustawie budżetowej państwa na 2021 r. przyjęto, że wskaźnik ten będzie kształtował się w 2022 r. na poziomie 4,1% w gospodarce narodowej i 3,6% w sektorze przedsiębiorstw, natomiast realny wzrost wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2021 r. wyniesie 1,5% i 1,9% w 2022 r.).

MF zakłada, że inflacja w całym 2021 r. wyniesie średnio 3,1%, a w 2022 r. wskaźnik wzrostu cen wyniesie 2,8%. W następnych latach prognozy inflacja będzie się zbliżać do celu inflacyjnego 2,5%. Prognoza inflacji została skorygowana wobec prognozy przyjętej w ustawie budżetowej państwa, zgodnie z którą inflacja w 2021 r. miała wynieść 1,8% i 3,3% w 2022 r.

Perspektywy makroekonomiczne pozostają nadal niepewne, o czym świadczy duża zmienność prognoz krajowych i międzynarodowych instytucji i ośrodków prognostycznych dostosowywanych do przebiegu pandemii. Istotnym źródłem ryzyka pozostaje nadal pandemia i jej dalszy przebieg pomimo przyspieszenia programów szczepień w Polsce i w krajach UE. W ocenie Ministerstwa Finansów i analityków prognozowanie końca pandemii jest aktualnie przedwczesne.

3.2.2 Prognozy makroekonomiczne instytucji i ośrodków krajowych

- **Prognoza NBP** przedstawiona w ramach ostatniego dokumentu Projekcja inflacji z marca br., zakłada **wzrost PKB w 2021 r. na poziomie 4,1%, a w kolejnych latach 2022 i 2023 po 5,4%. Wzrost cen wyniesie 3,1% w 2021 r., po czym spowolni do 2,8% r/r w 2022 r. i wyniesie 3,2% w 2023 r. (wobec 3,4% w ub.r.). Wzrost wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2021 r. wyniesie 6,2%, by w 2022 r. sięgnąć pułapu 6,9%. Bank zakłada, że liczba pracujących w 2021 r. zanotuje spadek o -0,4%, a w 2022 r. – wzrost o 0,4%. Stopa bezrobocia** liczona wg unijnej metodologii **ukształtuje się na koniec 2021 r. na poziomie 3,8%, a na koniec 2022 r. wyniesie 3,5%.**
- **Prognoza Banku Gospodarstwa Krajowego przewiduje wzrost realnego PKB w br. o 4,4% r/r.** Prognozy osadzone są na założeniu znoszenia obostrzeń jeszcze w kwietniu br. oraz braku kolejnych lockdownów w II połowie roku.
- **Prognozy PKO BP** zakładają, że PKB na 2021 r. obniży się z 5,1% do 4,7%. Pierwszy kwartał 2021 r. ma być w ocenie analityków PKO BP ostatnim – i czwartym z rzędu – na minusie w ujęciu rocznym. W tym przypadku również nastąpiła obniżka z -0,5 % do -1,5 %. **Wg prognoz analityków banku w maju br. inflacja może wynieść ok. 4,5% r/r, podbijana m.in. przez podwyżkę cen gazu oraz dalsze wzrosty rocznej dynamiki cen paliw. Na 2021 r. analitycy banku podwyższyli prognozę inflacji na br. z 3,5% do 4,0%. Wg analityków banku inflacja w najbliższych latach nadal będzie w górnym przedziale celu Narodowego Banku Polskiego i średniorocznie może wynieść około 3,5%. Prognozy PKO BP przewidują, że w 2021 r. sytuacja na rynku pracy szybko wróci do tej sprzed pandemii i stopa bezrobocia pod koniec 2021 r. będzie podobna do tej z I kwartału 2020 r. (5,4%).** Szczyt bezrobocia wystąpi w I kw. 2021 r., a w kolejnych można będzie obserwować jego sukcesywny spadek. Wraz z poprawiającą się sytuacją na rynku pracy może

wrócić presja na wzrost płac, którą zatrzymała pandemia. Dodatkowym czynnikiem motywującym pracowników do walki o lepsze wynagrodzenie może okazać się inflacja i wzrost płacy minimalnej. **Pod koniec br. wzrost płac w skali całego kraju może osiągnąć wysoki jednocyfrowy wynik.**

- **Prognoza Banku Gospodarstwa Krajowego** zakłada nasilenie presji cenowej w 2021 r., która to presja może dot. również 2022 r. i w związku z tym oczekują, że **wskaźnik średniorocznej inflacji będzie się utrzymywał na poziomie 3,5%**. Prognozy BGK zakładają **przyspieszenie dynamiki wynagrodzeń w II połowie roku do 4,2% na koniec br.**, co może przełożyć się na utrzymanie podwyższonego wskaźnika inflacji również w 2022 r. W ocenie ekonomistów banku poza czynnikami koniunkturalnymi, poziom bezrobocia będzie zmniejszany przez czynniki demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa i ubytkiem zasobów pracy. Wg analityków banku **stopa bezrobocia spadnie na koniec br. do 5,2%, a dynamika zatrudnienia wzrośnie o 0,9% do końca br.**

3.2.3. Prognozy Komisji Europejskiej

W najnowszej prognozie tzw. „wiosennej” z maja br. KE podwyższyła istotnie prognozę PKB dla Polski na 2021 r. do 4%, a na 2022 r. do 5,4% wobec prognozy „zimowej” z lutego br., która zakładała dynamikę realnego PKB w Polsce w 2021 r. na poziomie 3,1% i 3,3% wg prognozy z listopada 2020 r., a na 2022 r. wzrost realny o 5,1% wobec 3,5% wzrostu prognozowanego w listopadzie 2020 r. Prognoza Komisji Europejskiej z maja br. dotycząca polskiego PKB jest zbieżna z prognozami MF. W ocenie KE Polska znajdzie się w gronie zaledwie czterech państw Unii Europejskiej (obok Irlandii, Litwy, Luksemburga), której realny PKB na koniec 2021 roku nie będzie niższy, niż był w roku 2019. W analizach KE podkreśliła, że prognozy dotyczące wzrostu PKB nie zawierają żadnych przedsięwzięć związanych z Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Fundusz Odbudowy), które mogą być czynnikiem rewizji w górę projekcji związanych ze wzrostem gospodarczym. Poza tym Komisja oczekuje, że „w 2022 r. inwestycje i reformy wskazane w Krajowym Planie Odbudowy (KPO) zaczną w pełni przynosić efekty i przyspieszą wzrost”. Zdaniem Komisji „wysoki poziom oszczędności gospodarstw domowych i rosnące zaufanie konsumentów dadzą impuls do wzrostu spożycia indywidualnego w 2021 r. i w 2022 r.” **W prognozie „wiosennej” nastąpiła istotna korekta „w górę” prognozy inflacji na 2021 r. – do 3,5% w związku ze wzrostem cen energii, przy utrzymaniu prognozy inflacji na 2022 r. na poziomie 2,9% wobec prognozowanych wskaźników inflacji wg prognozy „zimowej” na 2021 r. - 2,3%, a w 2022 r. – 2,9%.** KE zakłada, że w drugiej połowie br. nastąpi silniejsza poprawa dynamiki aktywności gospodarczej wraz ze stopniowym postępowaniem w programie szczepień

oraz oczekiwanym rozluźnieniem obostrzeń. Konsumpcja prywatna będzie głównym czynnikiem przyczyniającym się do ożywienia, do czego powinna przyczynić się redukcja zakumulowanych oszczędności gospodarstw domowych, poprawa nastrojów oraz **korzystna sytuacja na rynku pracy przejawiająca się spadkiem stopy bezrobocia na koniec 2021 r. do 3,5%** (liczona wg metodologii unijnej) **i spadkiem tego wskaźnika do 3,3% na koniec 2022 r.** Stopa bezrobocia pozostanie – w ocenie KE - jedną z najniższych w Europie. Dla sytuacji na rynku pracy zasadnicze znaczenie mają przemiany demograficzne polegające na utrzymywaniu się w następnych latach zjawiska starzenia się ludności. W prognozie z maja br. czynników ryzyka KE upatruje w tym, jak rynek pracy oraz firmy zareagują na stopniowe wycofywanie wsparcia finansowego, czynnik ryzyka stanowi też dalszy przebieg pandemii i procesu szczepień.

Wg prognozy KE PKB strefy euro wzrośnie o 3,8% zarówno w 2021 r., jak i 3,8% w 2022 r. wobec 4,2% i 3% wzrostu wg jesiennych prognoz z 2020 r. Natomiast **PKB UE wyniesie 3,7% w 2021 r. i 3,9% w 2022 r.** wobec wzrostu 4,1% i 3% we wcześniejszych prognozach z 2020 r. Inflacja w UE będzie się kształtować na poziomie 1,5% w 2021 r. i w 2022 r., a w strefie euro 1,4% w 2021 r. i 1,3% w 2022 r. Prognozy KE zakładają, że gospodarka strefy euro i UE osiągnie poziom notowany przed kryzysem wcześniej niż przewidywano w prognozie gospodarczej z jesieni 2020 r. – głównie z powodu silniejszego niż oczekiwano tempa wzrostu gospodarczego w drugiej połowie 2021 r. i w 2022 r.

Prognozy tegorocznego wzrostu PKB dla Polski na 2021 r. obniżyli m.in.: Bank Światowy do 3,3% z 3,5%, S&P Global Ratings do 3,4% z 3,8% oraz Moody's Investors Service do 3,3% z 4%, zaś Międzynarodowy Fundusz Walutowy podwyższył swoje oczekiwania względem dynamiki PKB w 2021 r. do 3,5% z 2,7%. MFW na 2022 r. obniżył prognozę PKB do 4,5% z 5,1%. W ocenie MFW inflacja w br. wyniesie średniorocznie 3,2%, a w 2022 r. – 2,5%. Prognoza globalnego PKB w 2021 r. podwyższona została o 0,5% do 6%, a w 2022 r. globalny PKB spowolni do 4,4%.

3.3. Założenia w zakresie wskaźników makroekonomicznych.

Zakłada się, że **podstawą projektu budżetu m.st. Warszawy na 2022 r. będą parametry makroekonomiczne przyjęte przez Ministerstwo Finansów w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2021-2024 oraz Programie Konwergencji.** Aktualizacja 2021, a także w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2022 r., w tym w szczególności:

- dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych (średnioroczna)	102,8%,
- dynamika realna Produktu Krajowego Brutto	104,3%,
- dynamika nominalna przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej	106,4%,
- dynamika przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej	100,0%.

3.4. Główne kierunki działania m.st. Warszawy na tle uwarunkowań finansowych i formalno-prawnych

Kryzys pandemiczny trwający od połowy marca ub.r. przyniósł poważne ograniczenie możliwości budżetowych Miasta w latach 2020-2021, a także będzie negatywnie oddziaływał na finanse Miasta w perspektywie najbliższych lat.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa finansowego Miasta w 2020 roku i latach następnych konieczne było podjęcie działań dostosowawczych polegających na gruntownej weryfikacji Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta w perspektywie do 2050 r. Istotna nowelizacja WPF-u Miasta nastąpiła w drodze uchwały Nr XXXVII/1129/2020 Rady m.st. Warszawy z dnia 24 września 2020 r. Wprowadzona korekta prognozy dochodów budżetowych przyniosła jej obniżenie o 16,7 mld zł, tj. o 2,3% w horyzoncie prognozy, w tym dochody własne uległy obniżeniu o 18,3 mld zł, tj. o 3,3%. Rewizja prognozy dla średniego okresu, tj. dla lat 2020-2025, skutkowała jej obniżeniem łącznie o 2,2 mld zł, w tym dochodów własnych o 3,1 mld zł. Przedstawione wyżej dane obrazujące skalę działań dostosowawczych nie uwzględniają korekty prognozy dochodów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w związku ze zmianą taryfy opłat, ponieważ w całości muszą one być przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z gospodarowaniem odpadami.

Wdrożony program adaptacji finansów Miasta do ograniczonych możliwości dochodowych na skutek pandemii i zmian systemowych opierał się o maksymalne wykorzystanie instrumentu długu w celu zapewnienia daleko idącej ochrony poziomu nakładów inwestycyjnych sprzed pandemii przy konieczności respektowania ograniczeń fiskalnych z art. 242 i 243 ustawy o finansach publicznych dotyczących limitowania wydatków bieżących i obciążeń budżetu związanych z obsługą długu. Istotnym elementem dostosowania WPF m.st. Warszawy do istotnie zmienionych warunków zewnętrznych i ich skutków było wprowadzenie korekt w rozkładzie wydatków pomiędzy latami w horyzoncie prognozy i zwiększenie programu kredytowego o 3,8 mld zł, tj. do poziomu 9,4 mld zł z jednoczesnym jego wydłużeniem do 2030 r. przy przejściowym podniesieniu wartości wskaźnika długu w relacji do dochodów ogółem na tle lat poprzednich w ramach wewnętrznego limitu ostrożnościowego w tym zakresie, tj. na poziomie 50%.

Budżet Miasta na 2022 r. i w perspektywie wieloletniej zarówno na etapie planowania, jak i realizacji pozostanie podporządkowany strategicznym celom i uwarunkowaniom polityki budżetowej. Cele te na 2022 r. i na następne lata w perspektywie do 2050 r. stanowią kontynuację założeń uwzględnionych w wieloletniej prognozie finansowej Miasta poprzednich edycji. Należą do nich w szczególności: **redukcja deficytu budżetowego** prowadzona w sposób niezagrażający rozwojowi Miasta przy maksymalnym wykorzystaniu środków z UE w ramach zakończonej w 2020 r. perspektywy finansowej 2014-2020 i przy wykorzystaniu szans, które otwierają nowe ramy finansowe

UE na lata 2021-2027 i innych dostępnych środków zewnętrznych oraz możliwe **ograniczenie przyrostu zadłużenia**. Cele te wyznaczają długofalowy kierunek polityki budżetowej Miasta. Realizacja tych celów stanowić będzie poważne wyzwanie dla Miasta w 2022 r. i w latach następnych ze względu na przełomową negatywną zmianę uwarunkowań budżetowych na skutek COVID-19 pogłębianych przez wprowadzone w latach 2018-2019 zmiany regulacyjne. Dodatkowy nieprzewidywany element poważnych obaw o stan finansów Miasta oraz źródło potencjalnych ryzyk stanowią dla budżetu Miasta w 2022 r. i w perspektywie nadchodzących lat zapowiedziane ostatnio gruntowne zmiany systemu podatkowego z planem ich wdrożenia od 2022 r. skutkujące dalszą redukcją kluczowych dla budżetu Miasta dochodów podatkowych. Na etapie przygotowywania założeń do przyszłorocznego budżetu nie są znane pełne skutki projektowanych zmian. Wobec powyższych negatywnych uwarunkowań zakłada się, że tempo realizacji ww. celów długofalowych zostanie mocno osłabione i dostosowane do zmienionych realiów budżetowych.

Pomimo niesprzyjających uwarunkowań zewnętrznych w związku z COVID-19 i ich negatywnych skutków budżetowych w dłuższej perspektywie podstawowym celem polityki budżetowej Miasta w 2022 r. i w najbliższych latach będzie **utrzymanie stabilności finansowej przy zapewnieniu dalszego intensywnego rozwoju Warszawy w tempie dostosowanym do zmieniających się możliwości budżetowych**. Obok kontynuowanych dużych projektów infrastrukturalnych, takich jak rozbudowa II linii metra wraz z zakupem taboru - III etap z terminem zakończenia prac budowlanych w 2022 r., czy budowy dróg, w ostatnim czasie został przedstawiony przez Prezydenta wieloelementowy projekt Nowe Otwarcie, który wyznacza kierunki rozwoju Warszawy na najbliższe lata i stanowi nowy impuls u progu półmetku rozpoczętej w końcu 2018 r. kadencji samorządowej. Istotnym elementem tego projektu jest podjęta ostatnio strategiczna decyzja o budowie III linii metra – etap I Praga, która połączy Pragę-Południe z centrum stolicy, a docelowo – także z Ochotą i Mokotowem, z planowanym zakończeniem I etapu w 2028 r. Budowa III linii metra - etap I - jest kolejną inicjatywą, podejmowaną z myślą o mieszkańcach prawobrzeżnej Warszawy, ale też ma kluczowe znaczenie dla realizacji nadrzędnego celu, jakim są podporządkowanie działania samorządu Warszawy, tj. uczynienia Warszawy idealnym miejscem do pracy i do życia dla wszystkich mieszkańców. Komunikacja jest jedną z najważniejszych usług, jakie Miasto świadczy na rzecz mieszkańców. Szansą dla rewitalizującej się Pragi będzie także budowa nowego **mostu pieszko-rowerowego (Kładki) przez Wisłę, która połączy Bulwary Wiślane z Pragą, a przez to pozwoli pieszym i rowerzystom na łatwe przedostanie się z praskiego brzegu rzeki na Powiśle z przewidywanym terminem realizacji do 2024 r.** Ważne ogniwo Nowego Otwarcia stanowi wieloelementowy projekt Budowa Nowego Centrum Warszawy obejmujący przebudowę Placu Pięciu Rogów u zbiegu ul. Brackiej, Chmielnej, Kruczej, Zgody i Szpitalnej, modernizację Ronda Dmowskiego, metamorfozę

ul. Marszałkowskiej w oparciu o koncepcję „Zielona Marszałkowska”. Nowe Centrum Warszawy to program, którego celem jest przekształcenie ścisłego śródmieścia Warszawy w wygodną, dostępną i zieloną przestrzeń publiczną.

Obok kontynuowanych i nowych inwestycji w 2022 r. będą też realizowane przyjęte na początku aktualnej kadencji samorządowej **społeczne programy rozwojowe związane zarówno z inwestycjami, jak też z projektami tzw. "miękkimi"**. Stanowią one ważny filar programu, który wyznaczył główne kierunki działań Miasta w perspektywie do 2023 r. Program ten zakłada reorientację priorytetów rozwojowych w kierunku większego nacisku na realizację projektów i programów społecznych, służących poprawie jakości życia mieszkańców, które czynią Warszawę miastem przyjaznym do życia dla wszystkich. Podstawowe elementy zaproponowanej dla Warszawy strategii społecznej stanowią programy i projekty mające na celu wsparcie rodziny, w tym przede wszystkim program opieki dla dzieci „Warszawa dla najmłodszych” zakładający w szczególności bezpłatną opiekę żłobkową dla dzieci do lat 3 w żłobkach miejskich, jak też sfinansowanie miejsc w żłobkach niepublicznych, programy w obszarze ochrony zdrowia i pomocy społecznej takie jak: program „bezpieczne macierzyństwo”, programy zdrowotne dla matki i dziecka „zdrowe dziecko”, program szczepień ochronnych, program senioralny „Warszawa przyjazna seniorom”, program walki ze smogiem obejmujący wielokierunkowe działania zarówno w sferze operacyjnej, jak i inwestycyjnej, takie jak, m.in. likwidacja starych pieców niespełniających norm emisyjnych na nowe gazowe, poprawa jakości powietrza, zazielenienie ulic, program rozwoju budownictwa społecznego zakładający znaczące zwiększenie miejskiej substancji mieszkaniowej poprzez budowę nowych i modernizację istniejących komunalnych lokali mieszkalnych, jak też program rozwoju edukacji poprzez budowę i modernizację szkół i przedszkoli.

Ważnym elementem polityki budżetowej Miasta pozostanie **zachowanie prorozwojowej orientacji budżetu przy poważnie obniżonych możliwościach dochodowych na skutek COVID-19 i zmian systemowych** – już wprowadzonych i sygnalizowanych ostatnio do wprowadzenia – w warunkach ograniczeń wynikających z działania dwóch systemowych reguł fiskalnych określonych w art. 242 i 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. utrzymania dodatniej różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi oraz nieprzekraczania zindywidualizowanego limitu obsługi zadłużenia). Temu celowi służyć będzie **realizacja wieloletniego programu inwestycyjnego** w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta, którego wartość sprzed kryzysu pandemicznego została zachowana przy wprowadzeniu koniecznych dostosowań w zakresie limitów wydatków w poszczególnych latach i przy istotnie zwiększonym wsparciu finansowania tego programu środkami dłużnymi. Program ten uwzględnia projekty finansowane z własnych środków budżetowych i przy udziale środków z budżetu UE w ramach alokacji 2014-2020. Plan ten został określony przy zachowaniu

równowagi między potrzebami rozwojowymi Warszawy a możliwościami budżetowymi Miasta wzmocnionymi środkami bezzwrotnymi w formie dotacji z budżetu unijnego i z pozostałych źródeł oraz instrumentami dłużnymi.

Pomimo wygaśnięcia z końcem 2020 r. programowania UE na lata 2014-2020 wydatki na projekty realizowane przy dofinansowaniu z budżetu europejskiego i rozliczenia środków z tytułu refundacji wydatków poniesionych przez Miasto przy współfinansowaniu z budżetu unijnego mogą być co do zasady realizowane do 2023 r. Zostało to odzwierciedlone w już poniesionych przez Miasto wydatkach przy uzyskanej refundacji ich części ze środków unijnych z koncentracją wydatków i dochodów z UE w latach 2021-2023. Dotyczy to przede wszystkim priorytetowej inwestycji Miasta, jaką jest rozbudowa II linii metra wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru – etap II w formule 3+3, w ramach którego powstały 3 stacje w kierunku wschodnio-północnym i 3 stacje w kierunku zachodnim. Oba odcinki zostały już oddane do użytku i weszły w okres eksploatacji odpowiednio od września 2019 r. i od kwietnia 2020 r. Wydatki poniesione na budowę stacji są aktualnie przedmiotem wniosków o płatność w celu uzyskania wynikającego z umów dofinansowania z UE tej inwestycji. W planach rozwojowych Miasta na najbliższe lata uwzględnione jest, przy wsparciu środkami finansowymi z UE, kontynuowanie rozbudowy metra II linia w ramach III etapu w formule 2+3 z założeniem dokończenia rozbudowy odcinka wschodnio-północnego o dalsze 3 stacje i rozbudowę odcinka zachodniego o 2 stacje wraz ze stacją Techniczno-Postojową Mory z koncentracją wydatków w latach 2021-2023. W oparciu o bieżące zaawansowanie robót przewiduje się zakończenie robót budowlanych w 2022 r.

W ramach projektów ujętych w wieloletnim programie inwestycyjnym i współfinansowanych z budżetu UE istotne znaczenie mają też zadania planowane do realizacji wspólnie z innymi samorządami przy wykorzystaniu formy współpracy określonej jako Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

W 2022 r. w wieloletnim programie inwestycyjnym Miasta zakłada się przeznaczenie na cele rozwojowe środki finansowe w kwocie 3,4 mld zł.

Priorytetem w zakresie planowania operacyjnego w 2022 r. będzie zapewnienie pomimo spodziewanego, dodatkowego istotnego ubytku dochodów prawidłowego funkcjonowania obiektów i urządzeń miejskiej infrastruktury technicznej i społecznej poprzez zabezpieczenie środków na sfinansowanie kosztów eksploatacji posiadanego majątku Miasta, jak też na utrzymanie nowych składników tego majątku pozyskanych w drodze realizacji nowych inwestycji. Wyzwaniem będzie zaspokojenie bieżących potrzeb finansowych w obszarze wydatków elastycznych na poziomie adekwatnym do możliwości budżetowych Miasta w związku z realizacją zadań Miasta jako gminy i powiatu, w tym zadań powierzonych do realizacji dzielnicom. Prowadzenie gospodarki budżetowej

w 2022 r. i wydatkowanie środków będzie istotnie utrudnione ze względu na z jednej strony skumulowane ubytki dochodów oraz ryzyko z drugiej strony zmian systemowych już wprowadzonych i zapowiadanych jak też rosnącej inflacji.

Jednocześnie w 2022 r. pełnego sfinansowania będą wymagały:

- obligatoryjna wpłata do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin i powiatów („janosikowe”),
- obsługa długu w związku z zaciągniętymi w poprzednich latach, długoterminowymi zobowiązaniami z tytułu kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych, jak też kosztów spłaty zobowiązań przejętych po przekształconych SPZOZ-ach, potencjalnych spłat z tytułu udzielonych przez Miasto poręczeń i gwarancji,
- przedsięwzięcia wieloletnie, które zostały uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2021-2050 w części dotyczącej 2022 r.

W 2022 r. będą też kontynuowane i rozwijane mechanizmy zachęt dla mieszkańców do rozliczania podatków w Warszawie z wykorzystaniem udogodnień dotyczących Karty Warszawianki/Karty Warszawiaka i Karty Młodej Warszawianki/Karty Młodego Warszawiaka zakładających też preferencje dla rodzin, w tym dla rodzin wielodzietnych w formie Karty Dużej Rodziny. Przewidywany jest dalszy rozwój ww. instrumentów w kierunku poszerzania zakresu ulg i zniżek oraz zwiększania liczby jednostek będących partnerami powyższych kart.

W 2022 r. kontynuowane będą też działania sprzyjające utrzymaniu stabilności i bezpieczeństwa finansów oraz służące odbudowie i wzmocnieniu potencjału rozwojowego m.st. Warszawy, polegające m.in. na:

- optymalizacji absorpcji środków z UE w warunkach zakończenia w 2020 r. programowania na lata 2014-2020 z możliwością wydatkowania i rozliczenia środków do końca 2023 r. i poprzez przygotowanie struktur Miasta do wykorzystania szans na wsparcie budżetu środkami z UE, jakie stwarzają nowe ramy finansowe UE na lata 2021- 2027, jak też z innych źródeł zewnętrznych,
- kontynuacji działań efektywnościowych w obszarach, na które Miasto ma wpływ, w tym poprawiających efektywność zarządzania oraz gromadzenia i wydatkowania środków,
- kształtowaniu zobowiązań dłużnych na poziomie zapewniającym utrzymanie wskaźnika obsługi długu wynikającego z art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w ramach dopuszczalnego limitu,
- wzmacnianie rozwoju społecznego Miasta poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju partycypacji obywatelskiej, m.in. poprzez wykorzystanie formy budżetu obywatelskiego czy inicjatywy lokalnej jako narzędzi współpracy mieszkańców i Miasta przy realizacji zadań publicznych.

3.5. Kształtowanie budżetu w ramach możliwości finansowych określonych w WPF m.st. Warszawy

3.5.1. Założenia dotyczące dochodów budżetowych

Ustalenie projektowanych kwot dochodów budżetowych na rok 2022 i na lata następne nastąpi w oparciu o:

- prognozy podstawowych wskaźników makroekonomicznych na 2022 r.,
- przewidywane wykonanie dochodów budżetowych w roku 2021,
- przewidywane skutki dla dochodów Miasta w 2022 r. i w latach następnych ryzyk w otoczeniu makroekonomicznym i zmian systemowych,
- przepisy podatkowe i prognozowane stawki podatków i opłat lokalnych,
- informacje uzyskane z Ministerstwa Finansów i Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego o przyznanych Miastu kwotach subwencji, wpłacie do budżetu państwa z tytułu „janosikowego” i dotacji oraz prognozowanych wpływach z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych,
- dostępne dokumenty rządowe, w tym w szczególności zaktualizowany Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2021-2024 (z kwietnia br.) i stanowiący integralną część tego Planu Program Konwergencji – Aktualizacja 2021, Założenia do projektu budżetu państwa na 2022 r. (przyjęte w czerwcu br.),
- Wytyczne Ministerstwa Finansów dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych dla przygotowywania prognoz JST będące podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw.

Poziom i wydajność głównych źródeł dochodów budżetowych, w tym w szczególności z udziałów w podatkach dochodowych, podatków pobieranych przez urzędy skarbowe, w tym głównie z podatku od czynności cywilno-prawnych, są niezależne od działań Miasta przy relatywnie silnym ich powiązaniu ze stanem koniunktury gospodarczej oraz polityką podatkową państwa.

W 2022 r. wpływ na ogólną kwotę przewidywanych dochodów bieżących będą mieć uchwalone przez Sejm w drodze ustawy z 24 czerwca 2021 r. o zmianie niektórych ustaw związanych ze świadczeniami na rzecz rodziny (niezakończony proces legislacyjny - 25 czerwca br. po rozpatrzeniu stanowiska Senatu ustawa została przekazana przez Sejm do podpisu Prezydentowi RP) zmiany poczynając od 2022 r. w działaniu Programu 500+ polegające w szczególności na przejęciu wypłaty tego świadczenia przez ZUS, w wyniku których obniżeniu ulegnie kwota uwzględnionych w budżecie Miasta na 2022 r. po stronie dochodów i wydatków środków z tytułu dotacji na wypłaty świadczenia 500+. Na wysokość ogólnej kwoty dochodów bieżących będą istotnie rzutować projektowane zmiany

systemu podatkowego w zależności od tego czy w ogóle i w jaki sposób zostaną zneutralizowane negatywne dla dochodów JST skutki tych zmian.

Zakłada się także, że kwota dochodów majątkowych określona na 2022 r. będzie niższa w stosunku do planowanej na 2021 r. przy wyższych niż założone w br. dochodach z tytułu refundacji wydatków poniesionych przez Miasto w związku z realizacją projektów współfinansowanych z budżetu UE i przy niższych niż w br. dochodach ze sprzedaży mienia.

W 2022 r. główny strumień środków tytułem dofinansowania z UE w ramach programowania UE 2014-2020 będzie dotyczył rozliczenia dofinansowania uzyskanego na zakończonej rozbudowę metra II linia w formule 3+3 etap II i dofinansowania z tytułu refundacji wydatków poniesionych przez Miasto na kontynuowaną w 2022 r. rozbudowę metra w formule 2+3 etap III.

3.5.1.1. Dochody bieżące

Dochody Miasta z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, należą do grupy dochodów najbardziej wrażliwych na zmiany w koniunkturze gospodarczej. Powyższe ma w szczególności odniesienie do dochodów z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych ze względu na wysoką niestabilność bazy podatkowej w tym podatku. Dochody z udziału w podatku PIT odznaczają się znacznie większą stabilnością, determinowaną stosunkowo stabilną bazą podatkową, chyba że nastąpią istotne zmiany w systemie naliczania tego podatku co jest zapowiedziane w dokumencie „Polski Ład”.

Dochody wspólne z budżetem państwa należą do najważniejszych źródeł dochodów stanowiąc według planu na 2021 r. powyżej 36% dochodów Miasta ogółem i około 52% dochodów własnych. Jednocześnie efektywność tych dochodów została mocno ograniczona w ostatnich latach na skutek wprowadzenia w 2019 r. drugiej już w minionej dekadzie poważnej reformy w podatku PIT skutkującej trwałym ubytkiem dochodów Miasta z udziału w PIT o ok. 800 mln zł corocznie przy braku rekompensaty utraconych dochodów. Dodatkowo negatywne skutki zmian systemowych w PIT zostały pogłębione przez niekorzystne uwarunkowania makroekonomiczne na skutek COVID-19. Zapowiedziana ostatnio kolejna głęboka reforma podatkowa, w tym w podatku PIT, w ramach programu Polski Ład może przynieść dalszy drastyczny spadek wydajności tego podstawowego źródła dochodów Miasta w sytuacji braku pełnej rekompensaty ubytku wpływów – łącznie z tego źródła o około 2 mld zł rocznie w stosunku do stanu prawnego sprzed 2019 roku.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przekazywane są m.st. Warszawie za pośrednictwem budżetu państwa i pozyskiwane są od podatników zamieszkających na terenie m.st. Warszawy i rozliczających się w warszawskich urzędach skarbowych osiągających dochód z tytułu wynagrodzenia na podstawie umów o pracę oraz umów

cywilno-prawnych i rozliczających się na zasadach ogólnych, tj. według skali podatkowej ze stawkami podatkowymi 17% (obniżonej od października 2019 r. z 18%) i 32% oraz od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się według jednolitej stawki 19%. Kwotę udziału Miasta w ogólnych wpływach z PIT na dany rok budżetowy ustala się przy uwzględnieniu:

- wskaźnika udziału dla wszystkich gmin i powiatów w kraju w planowanych ogólnych wpływach z PIT, dla 2021 r. w części gminnej – 38,23%, natomiast wskaźnik ten w części powiatowej wynosi 10,25%, łącznie dla Miasta wskaźnik ten w 2021 r. wynosi 48,48%,
- wskaźnika udziału podatku należnego odprowadzonego przez podatników zamieszkałych na terenie m.st. Warszawy w podatku należnym dla kraju na podstawie rozliczenia rocznego tego podatku za dwa lata wstecz w stosunku do roku budżetowego, na który planowane są dochody z udziału w PIT (kwota dochodów Miasta z PIT na 2022 r. będzie ustalona na podstawie danych dotyczących rozliczenia rocznego podatku za 2020 r.). Na 2021 r. wskaźnik ten wynosi 11,534% i w stosunku do roku poprzedniego (11,527%) wskaźnik ten nieznacznie wzrósł o 0,007 p.p.

Na etapie planowania Ministerstwo Finansów ustala i przekazuje corocznie prognozę dochodów z tytułu udziału w PIT dla jednostek samorządowych, w tym dla Miasta, na dany rok budżetowy, przy czym nie ma ona charakteru wiążącego, a tylko szacunkowy i informacyjny.

Prognozę dochodów z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych determinować będą następujące elementy:

- 1) dynamika funduszu wynagrodzeń od podatników rozliczających się wg skali określona poprzez:
 - nominalny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej,
 - wzrost przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej,
 - wzrost świadczeń społecznych, w tym emerytur i rent będący skutkiem przyjętej i działającej od niemal 15 lat formuły waloryzacji, tj. inflacja średnioroczna + 20% realnego wzrostu wynagrodzeń w gospodarce narodowej oraz wzrostu liczby emerytów i rencistów, od kilku lat waloryzacja ma charakter kwotowo-procentowy (waloryzacja emerytur i rent wprowadzona od 1 marca 2021 r. miała charakter kwotowy i procentowy, wskaźnik waloryzacji – najwyższy od 10 lat – 4,24% wobec przyjętego do ustawy budżetowej państwa na 2021 r. wskaźnika – 3,84%, przy minimalnej kwocie gwarantowanej 50 zł brutto); ponadto od 1 marca 2019 r. w efekcie waloryzacji emerytur i rent najniższa emerytura wzrosła do kwoty 1250,88 zł, tj. wzrost r/r o 50,88 zł; od 2019 r. wprowadzono wypłatę dodatkowej „13” emerytury ustalonej na podstawie najniższej emerytury. Charakter tego świadczenia zmieniono w 2020 r. z jednorazowego na dodatkowe roczne świadczenie pieniężne, co oznacza, że będzie ono już stale wypłacane co roku. W 2021 r. ze świadczenia skorzystało

9,8 mln emerytów i rencistów, przy zaangażowaniu środków budżetowych na kwotę ok. 13,1 mld zł,

- wzrost płacy minimalnej co najmniej o 3,7% w stosunku do jej poziomu w 2021 r. – 2 800 zł jako pochodna danych GUS nt. przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w I kw. br.,
- 2) dynamika dochodów z PIT od podatników prowadzących działalność gospodarczą i rozliczających się wg jednolitej stawki 19%, która będzie uzależniona od wskaźników obrazujących otoczenie makroekonomiczne Miasta,
 - 3) zmiany wynikające z przebudowy systemu podatku PIT wynikające z „Polskiego Ładu”.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych przekazywane są przez urzędy skarbowe i pozyskiwane są od podmiotów – osób prawnych - prowadzących działalność gospodarczą w różnych formach organizacyjno-prawnych i rozliczających się w formie podatku CIT posiadających siedzibę na obszarze m.st. Warszawy, jak też z zakładów (oddziałów) tych podmiotów położonych na obszarze innej jednostki samorządu terytorialnego proporcjonalnie do liczby zatrudnionych w nich osób na podstawie umowy o pracę. Wysokość udziału we wpływach z CIT jest stała i wynosi w części gminnej – 6,71%, a w części powiatowej – 1,40%, tj. łącznie udział dla Miasta wynosi 8,11%. Wpływy z udziału w tym podatku są przekazywane na rachunek budżetu Miasta za pośrednictwem Centrum Kompetencyjnego Rozliczeń w ramach I Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy upoważnionego rozporządzeniem MF - wydanym na podstawie delegacji ustawowej, którą stanowiła ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U.2018.508 ze zm.) - do dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na wspólnym rachunku bankowym z podatków realizowanych przez urzędy skarbowe. Dochody z udziału w CIT są przekazywane na podstawie zaliczek wnoszonych przez podmioty w cyklach miesięcznych lub kwartalnych na podstawie bieżących wyników firm lub też w formie uproszczonej, tj. proporcjonalnie do wysokości podatku należnego odprowadzonego za dwa lata wstecz w stosunku do danego roku budżetowego.

Dochody z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych należą do wrażliwych na wahania koniunktury. Dochody te odznaczają się stosunkowo wysoką niestabilnością rozumianą jako odchylenie faktycznie osiągniętych dochodów od dochodów wyznaczonych w oparciu o długookresowy trend.

W ostatnich latach 2017-2019 notuje się w Warszawie wzrost dochodów z CIT znacznie przekraczający nominalne tempo wzrostu gospodarczego. Dochody te odznaczały się najwyższą dynamiką pośród dochodów podatkowych z dynamiką wzrostu r/r odpowiednio blisko 113% i ok.

115%. W 2020 r. na skutek pandemii dynamika ta znacznie osłabła, ale pozostała dodatnia i zanotowano wzrost dochodów r/r przekraczający nieznacznie 4%. Wyniki za okres styczeń – maj br. kształtują się istotnie poniżej zanotowanych za ten sam okres ub.r.

Najważniejsze czynniki oddziałujące na poziom dochodów z CIT stanowią:

- bieżąca sytuacja finansowa przedsiębiorstw, zwłaszcza poziom rentowności i generowany zysk brutto,
- wyniki przedsiębiorstw pod kątem zyskowności w poprzednich latach w odniesieniu do podatników, którzy wybierają uproszczoną formę opodatkowania,
- procykliczność systemu podatkowego, co przejawia się w tym, że silne spowolnienie odbija się stosunkowo szybko na dochodach z tego podatku, a przyspieszenie działa z pewnym opóźnieniem dodatkowo, jako skutek algorytmów wykorzystywanych do kalkulacji należnych udziałów jednostek samorządowych w ogólnych wpływach z tego podatku, które opierają się na danych historycznych sprzed dwóch lat; powyższe oznacza, że w okresie ożywienia elastyczność wpływów z CIT względem wzrostu gospodarczego kształtuje się znacznie powyżej 1, podczas gdy w okresie spowolnienia może być nawet ujemna,
- elementy systemu podatkowego, w tym w szczególności możliwość odliczania strat przez 5 kolejnych lat po ich poniesieniu, przy czym w jednym roku przedsiębiorcy mogą odliczyć do 50% tych strat oraz istnienie kilku metod opłacania zaliczek na podatek. Najważniejszą z punktu widzenia skutków dla dochodów rocznych z tego podatku jest możliwość skorzystania przez podatników z uproszczonej formy ich płatności w trakcie trwania roku podatkowego, co oznacza, że podatnicy, którzy wybiorą tę formę wpłacania zaliczek, będą wpłacali podatek w oparciu o podatek należny wykazany w zeznaniu złożonym w roku poprzedzającym rok podatkowy. Jeżeli natomiast w tym zeznaniu nie wykazali podatku należnego, będą wpłacali zaliczki miesięczne wynikające z zeznania złożonego w roku poprzedzającym dany rok podatkowy o dwa lata. Jeżeli również w tym roku podatnicy nie wykazali podatku należnego, nie są możliwe wpłaty zaliczek w uproszczonej formie. Ostateczne rozliczenie podatku następuje po zakończeniu roku podatkowego, w rozliczeniu rocznym.

Na poziom dochodów z udziału w CIT wpływ mają też zmiany systemowe. Główne zmiany systemowe dotyczą wprowadzenia od 2021 r. tzw. estońskiego CIT-u, tj. ryczałtu od dochodów spółek kapitałowych (art. 28j ustawy o CIT). Wprowadzenie tego rozwiązania od stycznia 2021 r. ma na celu zwiększenie inwestycji w przedsiębiorstwach. Rozwiązanie to polega na tym, że podatek dochodowy zostanie odroczony do momentu wypłaty zysku ze spółki. Z tzw. „estońskiego CIT” mogą skorzystać przedsiębiorcy, których roczny przychód nie przekroczy 100 mln zł (z VAT) i dodatkowo którzy spełnili łącznie określone warunki. Cechy estońskiego CIT powodują, że podjęcie decyzji o wyborze tej formy

rozliczenia podatku dochodowego wymaga indywidualnej dogłębnej analizy korzyści i strat przez podatnika. Dlatego wydaje się, że z tego powodu w pierwszym roku obowiązywania tego rozwiązania, tj. w 2021 r., niewiele podmiotów z niego skorzysta zwłaszcza w warunkach niepewnego otoczenia gospodarczego, które nie sprzyja podejmowaniu tego typu decyzji. Zakłada się, że skutki te mogą ujawnić się dopiero w przyszłym roku. Skutki wprowadzenia tego rozwiązania w postaci obniżenia dochodów z CIT sektora finansów publicznych zostały oszacowane przez MF na 1,1 mld zł w skali roku, co może przynieść ujemny skutek dla Warszawy w postaci zmniejszenia dochodów z CIT o ok. 100 mln zł.

Pozostałe ważniejsze zmiany systemowe w CIT obejmują:

- rozwiązanie związane z uszczelnianiem systemu podatkowego polegające na opodatkowaniu CIT-em spółek komandytowych. Od 1 stycznia 2021 lub od 1 maja 2021 r. spółki komandytowe stały się podatnikiem CIT wg stawki 19 proc, data ta uzależniona jest od decyzji spółki co do daty zamknięcia roku podatkowego. Spółki komandytowe, których przychody ze sprzedaży w poprzednim i bieżącym roku podatkowym nie przekroczą 2.000.000 EUR będą mogły skorzystać z obniżonej stawki podatku CIT do 9%,
- podwyższenie limitu przychodów z bieżącego roku podatkowego uprawniających podatników do stosowania obniżonej 9% stawki podatku CIT z 1,2 mln euro do 2 mln euro,
- rozpoczęcie poboru w 2021 r. podatku od sprzedaży detalicznej.

Prognoza dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych posiadających siedzibę na obszarze m.st. Warszawy na 2022 r. oparta jest o wskaźniki makroekonomiczne, w tym dotyczące dynamiki realnej Produktu Krajowego Brutto oraz wskaźnik wzrostu cen i usług konsumpcyjnych i inwestycyjnych. Projekcja dochodów z CIT w ramach WPF na lata 2021-2050 uwzględnia ujemne skutki zmian systemowych powodujących obniżenie wpływów z CIT, w tym w szczególności zakładane skutki podatku estońskiego. Na prognozę dochodów z udziału w CIT na 2022 r. będą miały wpływ czynniki takie jak: prognozowane ogólne dochody z CIT dla kraju i udział m.st. Warszawy w ogólnych wpływach z CIT, który wyniósł na koniec 2020 r. ok. 1,93%, a w pierwszych trzech miesiącach br. wartość tego wskaźnika spadła do poziomu 1,75%, co wynika z obniżania się udziału dochodów z CIT w Warszawie w ogólnych wpływach z CIT sektora finansów publicznych (budżet państwa i JST).

Dochody z podatku od czynności cywilno-prawnych pobierane są przez urzędy skarbowe od osób fizycznych i prawnych od niektórych czynności występujących w obrocie gospodarczym wymienionych w art. 1 ustawy o podatku od czynności cywilno-prawnych z dnia 9 września 2000 r.

(m.in. od umów sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych, umowy pożyczki, ustanowienia hipoteki, umowy dożywocia, ustanowienia odpłatnego użytkowania, umowy spółki i ich zmiany, inne czynności). Stawki tego podatku są określone odrębnie dla każdej czynności zgodnie z art. 7 ww. ustawy. Dochody z tego podatku są dystrybuowane do JST, w tym do Miasta, ze wspólnego rachunku bankowego prowadzonego dla obsługi wszystkich urzędów skarbowych w zakresie należności podatkowych za pośrednictwem Centrum Kompetencyjnego Rozliczeń w ramach I Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy.

Dochody z podatku od czynności cywilno – prawnych wykazują znacząco zależność od zmian w koniunkturze, co oznacza, że zmiany dynamiki wzrostu PKB mają silny wpływ na wahania dochodów z tego źródła.

Wpływy z tego podatku są uzależnione od ilości i wartości transakcji podlegających temu podatkowi, zawieranych w szczególności na rynku obrotu nieruchomościami, w tym na wtórnym rynku mieszkaniowym, jak też od ilości i wartości transakcji, które podlegają temu podatkowi zawieranych przez podmioty będące osobami prawnymi (np. sprzedaż udziałów w spółce).

Od początku br. dochody wykazują trend wzrostowy względem ub.r. i względem okresu przed pandemią w efekcie utrzymywania się podwyższonego popytu na warszawskim rynku nieruchomości, zwłaszcza mieszkaniowych w następstwie historycznie niskich, realnie ujemnych stóp procentowych, za sprawą których następuje przekierowanie inwestycji na rynek nieruchomości postrzegany jako bezpieczna ochrona kapitału, bardziej atrakcyjna w zestawieniu z lokatą czy obligacjami skarbowymi.

Zakłada się kontynuowanie wzrostowych tendencji również w przyszłym roku. Prognoza tych dochodów oparta jest o założenie wzrostu wpływów z PCC w tempie odpowiadającym zakładanej dynamice realnego PKB.

Dotacje celowe otrzymywane z budżetu państwa planuje się przy założeniu utrzymania ich nominalnego poziomu wynikającego z planu na rok bazowy. Zasadniczy wpływ na poziom planowanych dotacji z budżetu państwa na rok bieżący i na tle lat poprzednich mają środki w ramach dotacji na zadania zlecone z przeznaczeniem na wypłatę świadczeń wychowawczych w ramach Programu „Rodzina 500+” (jak też na obsługę tego Programu). Od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze w kwocie 500 zł przysługuje na każde dziecko do 18 roku życia. Zmiany w przepisach w latach ubiegłych wprowadzonych do ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 20220 r. poz. 821, z późn. zm.), rozszerzyły też katalog uprawnionych do dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego. W grupie uprawnionych do świadczenia znajdują się też dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, typu specjalistyczno-terapeutycznego, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Wprowadzone zostało również

rozwiązanie pozwalające na przyznanie świadczenia przy zachowaniu ciągłości drugiemu z rodziców w przypadku śmierci rodzica, któremu świadczenie zostało przyznane lub który zmarł przed rozpatrzeniem złożonego wniosku.

Zmiany wpłynęły na wydatne zwiększenie ogólnej kwoty budżetu Miasta po stronie dochodów i wydatków od 2020 r. (pełne skutki zmian w stosunku do okresu poprzedniego), jak też zwiększyły dynamikę dochodów w stosunku rocznym w 2020 r. względem roku poprzedniego. Faktyczne dochody do dysponowania przez m.st. Warszawę – po wyłączeniu Programu „Rodzina 500 plus”, gospodarki odpadami, środków z RFiL, były mniejsze o 4,2% w stosunku do 2019 roku. Aktualnie planowane dochody i wydatki na ten cel w 2021 r. wynoszą 1 982 mln zł w ujęciu rocznym.

Kwota dotacji z budżetu państwa na 2022 r. będzie przyjęta na podstawie informacji, które w tym zakresie zostaną przekazane Prezydentowi m.st. Warszawy.

W przypadku **subwencji ogólnej**, w tym oświatowej, obowiązujące przepisy (art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jst) gwarantują utrzymanie na kolejny rok, co najmniej nominalnego poziomu środków tytułem subwencji oświatowej w skali kraju z roku poprzedniego.

W zakresie **podatku od nieruchomości** zakłada się, że stawki podatkowe **na 2022 r.** będą mieścić się w ramach stawek ustawowych uzależnionych od wskaźnika inflacji. Zakłada się lekki wzrost dochodów ogółem z tego tytułu w 2022 r. w związku z poszerzaniem bazy podatkowej poprzez zwiększenie powierzchni do opodatkowania, jak też poprzez zwiększenie wartości budowli.

Prognoza **dochodów z podatku od środków transportowych na 2022 r.** ustalona zostanie w oparciu o przewidywane wykonanie tych dochodów w 2021 roku oraz prognozę zmiany w bazie podatkowej przy założeniu podatku w granicach stawek ustawowych uzależnionych od inflacji.

Dochody z gospodarowania mieniem m.st. Warszawy obejmują w szczególności wpływy z najmu i dzierżawy mienia, opłaty z tytułu służebności, za zarząd, użytkowanie wieczyste nieruchomości, dywidendę od spółek.

Przewiduje się, że wraz z poprawą koniunktury w gospodarce dochody z tytułu najmu i dzierżawy odbudują swój pełny potencjał wykazując w następnych latach wzrost proporcjonalny do zakładanej inflacji. Powyższe dotyczy w szczególności dochodów z najmu lokali użytkowych, które spadły istotnie względem okresu sprzed pandemii, m.in. jako skutek działań pomocowych Miasta mających na celu wsparcie przedsiębiorców, których sytuacja finansowa uległa pogorszeniu w okresie pandemii poprzez obniżki czynszu. Zwiększeniu dochodów z najmu i dzierżawy sprzyjać również będą kontynuowane przez Miasto działania w celu poprawy ściągальności należności z tytułu czynszów za najem miejskich lokali komunalnych, które obejmują, m.in. program restrukturyzacji zadłużenia użytkowników lokali

komunalnych m.st. Warszawy. Polega ona na zmniejszeniu zadłużenia z tytułu czynszu w mieszkaniu komunalnym poprzez częściowe umorzenie istniejącego długu, nawet do 60% kwoty zadłużenia. I edycja programu była realizowana w latach 2015-2019. Aktualnie zasady restrukturyzacji zostały uregulowane w drodze Uchwały nr XIII/295/2019 Rady m.st. Warszawy z 30 maja 2019 r. w sprawie zasad restrukturyzacji zadłużenia z tytułu zajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu m.st. Warszawy. Aktualnie, po nowelizacji tej uchwały dokonanej 23 kwietnia 2020 r., wnioski w sprawie restrukturyzacji mogą być składane przez okres 24 m-cy od wejścia w życie zasad, tj. od 1 lipca 2019 r. do 29 czerwca 2021 r. dodatkowo objęto ochroną osoby, które zawarły już umowy (ponad 1 760 na koniec kwietnia br.). Osoby te na wniosek złożony w okresie do 2 m-cy od zakończenia stanu epidemii, będą mogły ustalić nowe terminy płatności (Uchwała nr XXIX/842/2020 z 23 kwietnia 2020 r., w życie weszła 18.05.2020 r.). Do końca grudnia 2020 r. zawarto 3550 umów, a restrukturyzacją objętych zostało 86,4 mln zł należności wymagalnych z tego tytułu, z czego na koniec ub.r. pozyskano dochody w kwocie 18 mln zł. Dodatkowo nowy Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem m.st. Warszawy na lata 2021-2025, w tym Program Mieszkaniowy m.st. Warszawy, przyjęty w drodze uchwały nr XLVII/1459/2021 Rady m.st. Warszawy z 15 kwietnia 2021 r., zakłada liberalizację kryteriów do uzyskania obniżki czynszu z tytułu niskich dochodów. W efekcie wprowadzonych rozwiązań nowa grupa dłużników będzie mogła skorzystać z tego programu, co przełoży się na spadek należności wymagalnych Miasta i wzrost dochodów w tej pozycji.

Prognoza **dochodów z opłat rocznych i z pierwszej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego, trwałego zarządu i służebności** wynika z zawartych przez Miasto w latach poprzednich i planowanych do podpisania w 2022 r. nowych umów cywilno-prawnych w formie aktów notarialnych o oddanie w wieczyste użytkowanie gruntów wykorzystywanych na cele komercyjne (po ustawowej likwidacji instytucji użytkowania wieczystego od stycznia 2019 r. w odniesieniu do gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe), przy uwzględnieniu zakładanego wskaźnika ściągальności należności budżetowych z tego tytułu na podstawie danych historycznych. Uwzględnia się też skutki finansowe dla dochodów z tego źródła na 2022 r. wynikające z podjętych w poprzednich latach decyzji w sprawie rozłożenia na raty, odroczenia terminu zapłaty, umorzenia opłat rocznych i pierwszej opłaty za użytkowanie wieczyste w odniesieniu do nieruchomości, które nie zostały objęte ustawowym przekształceniem.

Prognoza dochodów z tego źródła na 2022 r. i na następne lata zakłada utrzymanie poziomu dochodów planowanych do uzyskania w br. po korekcie in minus o ok. 330 mln zł rocznie w stosunku do wyników roku 2018 i poprzednich lat jako skutek zmian systemowych wprowadzonych ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów. Ww. ustawa skutkuje przekształceniem od

1 stycznia 2019 r. prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości gruntowych zabudowanych budynkami: mieszkalnymi jednorodzinnymi oraz mieszkalnymi wielorodzinnymi, w których co najmniej połowę liczby lokali stanowią lokale mieszkalne. Nieruchomości te uległy przekształceniu wraz z budynkami gospodarczymi, garażami, innymi obiektami budowlanymi lub urządzeniami budowlanymi, umożliwiającymi prawidłowe i racjonalne korzystanie z budynków mieszkalnych. Dla przekształconych nieruchomości została wprowadzona roczna opłata przekształceniowa, wnoszona przez 20 lat, tj. w latach 2019-2038, przy czym wysokość opłaty odpowiada wysokości opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste. Jednocześnie na mocy delegacji ustawowej została podjęta uchwała nr LXXV/2128/2018 Rady m.st. Warszawy z 18 października 2018 r. w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie bonifikaty osobom fizycznym będącym właścicielami budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub lokali mieszkalnych lub spółdzielniom mieszkaniowym od jednorazowej opłaty za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności w wysokości 99% i 98%.

Na poziom dochodów z użytkowania wieczystego wpływ mogą mieć także zwroty nadpłat na rzecz użytkowników wieczystych powstałych w związku z procesem przekształceniowym i/lub zaliczenia części wpływów do dochodów majątkowych z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego we własność.

W odniesieniu do nieruchomości Skarbu Państwa oddanych w użytkowanie wieczyste zakłada się w 2022 r. zmniejszenie dochodów z użytkowania wieczystego z uwagi na tzw. „opóźnione przekształcenie” określone w art. 13 przywołanej wyżej ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności tych gruntów, które przede wszystkim będzie związane z oddawaniem nowowyprowadzonych budynków mieszkalnych do użytkowania. Powyższe wpłynie na zwiększenie dochodów z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Natomiast dokonywana sprzedaż lokali osobom fizycznym w przekształconych nieruchomościach, które skorzystają z jednorazowej opłaty z bonifikatą, wpłynie na spadek poziomu dochodów z użytkowania wieczystego. Zakłada się działania w kierunku aktualizacji opłat za użytkowanie wieczyste przy założeniu, że skutek finansowy w postaci ewentualnego zwiększenia dochodów będzie odłożony w czasie ze względu na wnoszone odwołania od decyzji aktualizujących opłaty i długotrwałą drogę prowadzącą do rozstrzygnięć sądowych.

Prognoza dochodów z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste obarczona jest niepewnością wynikającą z szacunkowego charakteru uwzględnionych w budżecie na 2021 r. i w WPF-ie na lata 2021- 2050 skutków systemowych zmian.

3.5.1.2. Dochody majątkowe

W ramach perspektywy finansowej 2014-2020 r. planowane są do pozyskania w latach 2021-2024 łączne środki na dofinansowanie projektów inwestycyjnych w wysokości blisko 2 mld 259 mln zł. Dodatkowo na projekty tzw. „miękkie” planowane jest pozyskanie dofinansowania z budżetu UE w perspektywie lat 2021-2025 w łącznej kwocie blisko 128 mln zł.

Głównym źródłem współfinansowania projektów inwestycyjnych w ramach zakończonej w 2020 r. perspektywy budżetowej UE jest **Fundusz Spójności**, z którego pochodzi **finansowanie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko**. W ramach tego źródła są finansowane projekty z zakończonymi robotami budowlanymi znajdujące się aktualnie w fazie rozliczeń, jak też projekty aktualnie realizowane z kontynuacją w 2022 r. lub planowane do realizacji w przyszłym roku. Program obejmuje m.in. następujące projekty: „Rozbudowa II linii metra wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru – etap II w formule 3+3 z zakończonymi robotami budowlanymi i oddaniem do eksploatacji w maju 2019 r. (odcinek wschodnio-północny) i w kwietniu 2020 r.(odcinek zachodni). Dochody z UE na ten projekt tytułem refundacji poniesionych przez Miasto wydatków przewidziane zostały w ramach WPF-u w latach 2021-2024. Aktualnie realizowany jest z kontynuacją do 2023 r. etap III rozbudowy metra II linia wraz z zakupem taboru w formule 2+3 (dofinansowanie ze środków europejskich zostało przewidziane w latach 2021-2023) oraz projekty drogowe, w tym w szczególności: „Modernizacja ciągu ulic Marsa-Żołnierska – odcinek węzeł Marsa do granicy Miasta etap III etap III, „Przebudowa ul. Marynarskiej na odcinku ul. Taśmowa – ul. Rzymowskiego” czy „Przebudowa ul. Wał Miedzeszyński”. Dodatkowe źródła współfinansowania z UE projektów inwestycyjnych stanowi w szczególności Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, z którego pochodzą środki na finansowanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. W ramach tego Programu realizowane są m.in. następujące projekty: „E-administracja” – utworzenie portalu e- usług m.st. Warszawy, „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie m.st. Warszawy”, „Utworzenie zintegrowanej platformy działań w Straży Miejskiej.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego wspólnie z Europejskim Funduszem Społecznym stanowią też źródło finansowania projektów realizowanych w ramach nowego instrumentu rozwoju miejskich obszarów funkcjonalnych jakim są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Wiodące projekty aktualnie realizowane z zakładaną kontynuacją w 2022 r. i w następnych latach w formule ZIT uwzględnione w WPF 2021-2050 stanowią, m.in.: „Rozwój sieci tras rowerowych Warszawy w ramach ZIT WOF – etap I”, „Budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia usług opiekuńczych opartego na narzędziach TIK na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (e-opieka)”, Wirtualny Warszawski Obszar Funkcjonalny.

W ramach ZIT realizowane są też projekty w obszarze pomocy społecznej związane ze żłobkami. Należą do nich projekty: „Żłobkowy start” oraz „Żłobki na start”. W najbliższym czasie planowana jest realizacja przy wsparciu ze środków UE nowego projektu „Żłobek szansą na równy start” .

Ww. projekty inwestycyjne mają zagwarantowane wsparcie ze środków unijnych na podstawie zawartych umów o dofinansowanie. Środki tytułem refundacji poniesionych przez Miasto wydatków z budżetu unijnego i z innych źródeł pomocowych w związku z realizacją tych projektów są ujęte w WPF m.st. Warszawy edycji 2021-2050 z przewidzianym rozliczeniem dotacji z UE do 2023 r. Większość ww. projektów znajduje się na etapie zaawansowanej realizacji, dlatego w trakcie roku budżetowego będzie następowało dostosowanie prognozowanych kwot wydatków i dochodów oraz sukcesywne wprowadzanie zmian do budżetu i do WPF.

Projekty tzw. „miękkie” **współfinansowane** są głównie ze środków programów wspólnotowych ustanawianych przez Komisję Europejską/Radę Unii Europejskiej w postaci wieloletnich lub rocznych programów realizujących cele polityk wspólnotowych UE. Obecnie Miasto realizuje projekty w ramach programu Uczenie się przez całe życie/Comenius. Realizowane są też projekty w ramach Inicjatyw wspólnotowych, które są dodatkową pomocą regionalną w formie finansowania zadań ważnych dla funkcjonowania całej Unii Europejskiej. Należą do nich m.in. Inicjatywy: INTERREG III - odpowiedzialna za wzmocnienia współpracy transgranicznej, międzyregionalnej i międzynarodowej, IQUAL – zajmuje się zwalczaniem dyskryminacji i nierówności na rynku pracy oraz promuje działania na rzecz integracji społecznej i zawodowej imigrantów, URBAN – odpowiedzialna za rozwój infrastruktury miast europejskich powyżej 100 tys. mieszkańców. Źródłem współfinansowania są również: Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014-2020 (EuropeAid), Instrument Finansowy „Łącząc Europę” (Connecting Europe Facility), jak też Norweski Mechanizm Finansowy na lata 2014- 2021. Źródłem współfinansowania społecznych projektów „miękkich” jest również Europejski Fundusz Społeczny w ramach programów operacyjnych, w tym w szczególności Programu Wiedza, Edukacja, Rozwój, jak też Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz programy unijne: Program Erasmus+ w dziedzinie edukacji, szkoleń, młodzieży i sportu, Program ramowy na rzecz badań naukowych i innowacyjności „Horyzont 2020”. Pośród większych projektów należy wymienić projekty międzynarodowe, w realizacji których Miasto bierze udział, w tym m.in.: projekt "FOOD TRAILS" wspierający tworzenie miejskich polityk żywnościowych zgodnie z inicjatywą FOOD2030, służący wypracowaniu innowacji ograniczających marnowanie żywności, projekt „Food Wave – inspirowanie młodzieży do działań na rzecz klimatu”, projekt „Connection współpraca miast na rzecz działań integracyjnych”, projekt „Capital Cities – współpraca stolic w obszarze gospodarki odpadami niebezpiecznymi”, projekt „niCE-life – budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu innowacyjnych technologii i usług na rzecz samodzielności osób starszych”, projekt „Equal Chances” w ramach Inicjatywy Wspólnotowej Equal, której głównym celem jest testowanie oraz popieranie nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy, z powodu płci, pochodzenia rasowego, etnicznego, wyznania, przekonań, niepełnosprawności, wieku lub orientacji

seksualnej, zarówno wobec osób zatrudnionych, jak i poszukujących pracy. Wspólne przedsięwzięcie Shift2Rail w formie partnerstwa publiczno-prywatnego stanowi platformę do projektowania, koordynowania i przeprowadzania działań związanych z badaniami naukowymi i innowacjami w odniesieniu do taboru pasażerskiego, transportu, systemu zarządzania ruchem oraz infrastruktury kolejowej Ponadto występuje projekt Sonnet – innowacja społeczna w transformacji energetycznej, projekt „ADEST+– strategię rozwoju publiczności dla instytucji i organizacji prowadzących działalność kulturalną w Europie, projekty krajowe i międzynarodowe dotyczące zrównoważonego rozwoju: projekt „Analiza możliwości rozwoju zintegrowanego transportu w Warszawie w oparciu o metro i multimodalne węzły przesiadkowe”, liczne projekty edukacyjne z kontynuacją realizacji w 2022 r.

Zakłada się, że dochody budżetu Miasta w 2022 r. z tytułu dofinansowania w formie dotacji z UE realizacji projektów w ramach programowania 2014 - 2020 wyniosą łącznie ok. 788 mln zł, przy czym dochody majątkowe związane z realizacją zadań inwestycyjnych sięgną kwoty około 740 mln zł.

Dochody ze sprzedaży mienia zakładane do realizacji w przyszłym roku uwzględnią w szczególności wpływy ze sprzedaży nieruchomości gruntowych zabudowanych i niezabudowanych znajdujących się w planach sprzedażowych Miasta w br., w przypadku których proces przygotowania do sprzedaży ulegnie wydłużeniu z uwagi na utrudnienia formalno – prawne i w konsekwencji zostaną one uwzględnione w ramach tej pozycji dochodów w przyszłorocznym budżecie.

Na obniżony poziom tych dochodów w ostatnich latach wpływ miały warunki rynkowe, jak też radykalny spadek dochodów ze sprzedaży lokali mieszkalnych i użytkowych z całkowitym wyeliminowaniem sprzedaży bezprzetargowej jako skutek zmiany podejścia do prywatyzacji zasobu komunalnego w kierunku nieuszczipiania miejskiego zasobu lokali komunalnych w związku z dużymi potrzebami w tym zakresie. Zmienione zasady sprzedaży dotyczą również lokali użytkowych i garaży, które zgodnie z podjętymi uchwałami Rady m.st. Warszawy w tej sprawie w 2016 r. (dotyczy uchwał Rady nr: XXXIII/807/2016 z 25 sierpnia 2016 r. w sprawie sprzedaży lokali użytkowych i XXXIII/808/2016 z 25 sierpnia 2016 w sprawie sprzedaży garaży) mogą podlegać sprzedaży tylko w drodze przetargu, podczas gdy wcześniej możliwa była sprzedaż na rzecz dotychczasowych najemców z możliwością rozłożenia na raty należności na 10 lat. Jest to zgodne z założeniami nowego zaktualizowanego Wieloletniego Programu Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym na lata 2021-2025 przyjętego uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XLVII/1459/2021 z 15 kwietnia 2021 r., który zakłada ochronę miejskiej substancji mieszkaniowej poprzez jej zachowanie w polepszonym stanie technicznym, rozwój miejskiego zasobu komunalnego, jak też poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania tym zasobem. Notowane niewielkie wpływy z tej kategorii dochodów w ostatnich latach dotyczą sprzedaży lokali użytkowych i garaży wyłącznie w drodze przetargu nieograniczonego. W WPF na lata 2021-2050 co do zasady uwzględnione są tylko planowane dochody na bieżący rok budżetowy ze względów

ostrożnościowych mając na uwadze niepewność, która historycznie charakteryzuje dochody z tego źródła, jak też uwzględniając okoliczność, że tylko do 2026 r. dochody te stanowią czynnik algorytmu z art. 243 ustawy o finansach publicznych doraźnie zwiększając możliwe do spłaty zadłużenie przy wyliczaniu indywidualnego wskaźnika zadłużenia.

W pierwszych pięciu miesiącach br. obserwuje się symptomy poprawy sytuacji rynkowej pomimo pandemii, przejawiające się w zwiększonym zainteresowaniu potencjalnych nabywców ogłaszanymi przez Miasto do sprzedaży nieruchomościami i skutecznie zawartymi transakcjami kupna/sprzedaży, które przyniosły do budżetu Miasta wpływy wyższe od uzyskanych w tym samym czasie ub.r. Zwiększonym obrotom na rynku nieruchomości sprzyjają niskie koszty kredytu w wyniku obniżki stóp procentowych do najniższych notowanych poziomów, przyspieszająca inflacja, która implikuje zwiększone zainteresowanie inwestycjami w nieruchomości traktowane jako ochrona kapitału.

Zakłada się, że wpływy z **przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości** po znaczącym wzroście w latach 2019-2021 w efekcie wprowadzonych zmian systemowych ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów (Dz.U. z 2020 r., poz. 2040), ulegną istotnemu obniżeniu w następnych latach w związku z zakończeniem procesu przekształceniowego, a zwłaszcza z wyraźnym obniżeniem dochodów z jednorazowej opłaty przekształceniowej.

Na mocy ww. ustawy dla przekształconych nieruchomości została wprowadzona roczna opłata przekształceniowa, która będzie wnoszona przez okres 20 lat, czyli w latach 2019-2038, przy czym wysokość opłaty jest równa iloczynowi rocznej opłaty przekształceniowej oraz liczby pozostałych lat jej wnoszenia z możliwością jednorazowej spłaty w każdym czasie trwania obowiązku jej wnoszenia na pisemny wniosek właściciela z ustawowym terminem wpłaty należności z tytułu opłaty do 31 marca roku podatkowego. Na podstawie ustawowej delegacji Rada m.st. Warszawy podjęła uchwałę z 18 października 2018 r. w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie bonifikaty osobom fizycznym posiadającym jednorodzinne budynki mieszkalne lub lokale mieszkalne oraz spółdzielniom mieszkaniowym przy uwzględnieniu dwóch jej poziomów - w wys. 98% - i 99% - dla osób fizycznych będących właścicielami budynków mieszkalnych, jednorodzinnych lub lokali mieszkalnych lub spółdzielni mieszkaniowych, które wniosły opłatę za co najmniej 50-letni okres użytkowania wieczystego. W uchwale z 21.02.2019 r. Rada m.st. Warszawy wyraziła zgodę na zastosowanie 98% bonifikaty od opłat jednorazowych wnoszonych za stanowiska postojowe i garaże. Użytkownicy wieczystości, którzy po uzyskaniu zaświadczenia o przekształceniu podjęli decyzję o skorzystaniu z pełnych

wysokich bonifikat uchwalonych przez Radę m.st. Warszawy, byli zobowiązani do zgłoszenia zamiaru wniesienia jednorazowej opłaty i do dokonania wpłaty.

W WPF Miasta pierwotnie założono, że poziom bonifikaty od jednorazowej opłaty uchwalony przez Radę m.st. Warszawy zachęci dotychczasowych użytkowników wieczystych do dokonywania jednorazowej opłaty w pierwszym roku działania ustawy, co przełoży się na podwyższone dochody z tego tytułu w 2019 r. z założonym odpowiednim spadkiem tych dochodów w 2020 r. i w następnych latach. Ostatecznie w związku z wydłużonym okresem wydawania zaświadczeń o przekształceniu skokowy wzrost dochodów z opłaty przekształceniowej nastąpił w 2020 r.

Łącznie w latach 2019- 2020 zrealizowane dochody z tego tytułu wyniosły blisko 148 mln zł. Za pierwsze pięć miesięcy br. zrealizowane wpływy z tej pozycji wyniosły blisko 39 mln zł.

Łączne skutki wejścia w życie ustawy oraz wprowadzenia bonifikaty w wys. 98%-99% od jednorazowej opłaty za przekształcenie użytkowania wieczystego ujęte w WPF-ie zostały oszacowane jako łączny ubytek w dochodach Miasta na blisko 4,9 mld zł.

Dodatkowy negatywny skutek wdrożenia w życie powyższych regulacji dla finansów Miasta wynika z działania reguły fiskalnej reglamentującej zadłużenie z art. 243 ustawy o finansach publicznych z uwagi na fakt, że dochody z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nie są zaliczane na potrzeby obliczania zdolności kredytowej do dochodów ze sprzedaży majątku komunalnego. Powyższe wpływa na obniżenie zdolności kredytowej mierzonej jako różnica pomiędzy ustawowym limitem a wskaźnikiem obsługi długu wynikającymi z algorytmu wyliczania tych wskaźników zawartych w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

3.5.2. Główne kierunki w zakresie wydatków budżetowych

3.5.2.1. Realizacja programu rozwoju

Pomimo istotnie ograniczonych możliwości budżetowych Miasta w ostatnich latach w 2022 r. działania Miasta będą koncentrować się na kontynuowaniu dużych infrastrukturalnych inwestycji w obszarze transportu i komunikacji, przy realizacji pierwszoplanowej inwestycji jaką jest rozbudowa II linii metra w ramach etapu III wraz z budową Stacji Postojowej Mory, na doskonaleniu infrastruktury drogowej, jak też na podjęciu nowych ambitnych projektów rozwojowych w tym obszarze. Przedstawiony w ostatnim czasie wieloelementowy projekt Nowe Otwarcie wyznacza priorytety rozwojowe Warszawy na najbliższe lata zgodne z celami strategii rozwoju Warszawy #Warszawa 2030. Najważniejsze elementy tego projektu stanowią:

- podjęta ostatnio decyzja o budowie III linii metra – etap I Praga, która ma połączyć Pragę-Południe z centrum Warszawy, a docelowo także z Ochotą i Mokotowem. Projekt uwzględnia potrzeby

i aspiracje mieszkańców Pragi. Dzięki metru mieszkańcy Pragi będą mogli dotrzeć do centrum Miasta już w ok. 17 min. Zakłada się, że z pierwszego odcinka linii M3 w ciągu doby korzystać będzie ponad 315 tys. pasażerów, a w szczycie porannym będzie to ponad 26 tys. osób. Celem jest też rozładowanie natężenia ruchu, usprawnienie przemieszczania się pasażerów na terenie całego Miasta oraz zwiększenie udziału transportu publicznego przyjaznego środowisku. Prace przygotowawcze i prace nad studium technicznym linii M3 rozpoczną się jeszcze w bieżącym roku. Inwestycja ma zabezpieczone środki w budżecie WPF- ie na lata 2021-2023 w kwocie 41,9 mln zł z przeznaczeniem na prace przedprojektowe, w tym m.in. wykonanie dokumentacji hydrologicznej i geologiczno – inżynierskiej, programu funkcjonalno - użytkowego, studium wykonalności dla budowy III linii metra na odcinku od stacji "Stadion Narodowy" na osiedle Gocław na podstawie uchwały Rady m.st. Warszawy Nr XLVI/1402/2021 i Nr XLVI/1401/2021 z 18.03.2021 r. w sprawie zmian odpowiednio w budżecie i w WPF-ie. Założeniem jest, że budowa I etapu III linii metra potrwa do 2028 r. Nowa linia zostanie poprowadzona z funkcjonującej już od kilku lat stacji Stadion Narodowy, która od początku była planowana jako węzeł przesiadkowy. W ramach I etapu – Praga przewiduje się budowę stacji: Dworzec Wschodni, Mińska, Rondo Wiatraczna, Ostrobramska, Jana Nowaka-Jeziorańskiego i stację Gocław. Oprócz tego powstanie też odgałęzienie prowadzące do Stacji Techniczno-Postojowej na Koziej Górze. Stacja Stadion Narodowy stanie się kluczowym węzłem komunikacyjnym prawobrzeżnej Warszawy, umożliwiającym przesiadkę do pociągów na dworcu PKP, linii autobusowych i tramwajów. Przebieg trzeciej linii metra został wyznaczony nową trasą na podstawie analiz niezależnych ekspertów, a także na podstawie wniosków płynących z prac nad nowym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Warszawy - kluczowego dokumentu, który przesądza o zagospodarowaniu przestrzennym miasta, o jego dalszym rozwoju. Uzupełnieniem budowy I etapu III linii metra będzie – ujęta w dalszych zamierzeniach Miasta – budowa linii tramwajowej na Gocław. W końcu maja br. został ogłoszony przez spółkę Metro Sp. z o.o. przetarg na prace przedprojektowe, które mają poprzedzać przetarg na realizację prac w formule Projektuj i Buduj. Przedmiotem zamówienia jest wykonanie prac przedprojektowych dla etapu I trzeciej linii metra Stadion Narodowy – Gocław wraz ze Stacją Techniczno- Postojową Kozia Górka w zakresie niezbędnym do ogłoszenia postępowania w formule „projektuj i buduj”. Natomiast w drugiej połowie roku zostaną podjęte prace nad studium technicznym linii M3 po lewobrzeżnej stronie Warszawy,

- budowa kładki na Wiśle stanowiącą liczący ok. 500 m długości most pieszo-rowerowy łączący Bulwary Wiślane z Pragą. Realizacji projektu przyświeca generalny cel, jakim jest budowanie, m.in. poprzez rozwój powiązań komunikacyjnych, ściślejszych więzi między dwoma stronami Warszawy,

projekt jest adresowany, w szczególności do mieszkańców prawobrzeżnej Warszawy. Budowa kładki przewidziana jest w latach 2021-2023. Projektowany most ma połączyć brzegi Wisły na wysokości ulic: Karowej i S. Okrzei wraz z wykonaniem dwóch punktów widokowo-rekreacyjnych z elementami małej architektury. Ponadto planowana jest przebudowa chodników i dróg rowerowych po obu stronach rzeki w rejonie inwestycji. W 2021 r. planuje się wybór wykonawcy robót budowlanych i ich rozpoczęcie. Uchwałami Rady m.st. Warszawy Nr XLVI/1402/2021 i Nr XLVI/1401/2021 z 18.03.2021 r. w sprawie zmian odpowiednio w budżecie i w Wieloletniej Prognozie Finansowej zabezpieczono środki na realizację tego projektu w łącznej kwocie 186,8 mln zł w latach 2021-2023, przy czym na 2022 r. przypada blisko 57 mln zł.

- Budowa Nowego Centrum Warszawy to program, którego celem jest przekształcenie ścisłego śródmieścia Warszawy w wygodną, dostępną i zieloną przestrzeń publiczną z uwzględnieniem potrzeb pieszych, rowerzystów i kierowców. Zmiany będą obejmować Plac Pięciu Rogów u zbiegu ulic Brackiej, Chmielnej, Kruczej, Zgody i Szpitalnej, metamorfozę ul. Marszałkowskiej z drogą dla rowerów, obejmującą dwa odcinki: od pl. Konstytucji do ul. Nowogrodzkiej i od ul. Królewskiej do placu Bankowego. Oba zostaną zaprojektowane w oparciu o koncepcję „Zielonej Marszałkowskiej”, która zakłada wprowadzenie w przestrzeni ulicy znacznie więcej zieleni, jak też jednolite zasady lokalizacji ogródków gastronomicznych. Główne zmiany planowane są na odcinku ulicy Marszałkowskiej między Placem Konstytucji a Rondem Dmowskiego (projekt będzie realizowany w ramach budżetu obywatelskiego). Przebudowa centrum Warszawy dotyczy również Ronda Dmowskiego, gdzie powstaną przejścia naziemne. W kolejnym etapie powstaną przejścia naziemne związane z samym rondem przy zaangażowaniu PKP PLK, które będą remontować linię średnicową przebiegającą pod Alejami Jerozolimskimi. Na przebudowę Placu Pięciu Rogów i Ronda Dmowskiego zostały zarezerwowane środki w łącznej kwocie blisko 33 mln zł. W 2022 r. kontynuowana będzie realizacja projektu Budowa Nowego Centrum Warszawy poprzez realizację przedsięwzięcia pn. Zagospodarowanie Nowego Centrum Warszawy kwartał ograniczony ulicami: Aleje Jerozolimskie, Marszałkowska, Świętokrzyska, Nowy Świat, Al. Jerozolimskie, Krucza.

Obok ww. projektów w obszarze komunikacji i transportu wydatki budżetowe Miasta będą koncentrować się na programach i projektach – inwestycyjnych i tzw. „miękkich” - istotnych dla rozwoju społecznego stanowiącego preferencję w działaniach Miasta w najbliższych latach.

Społeczne priorytety rozwojowe stanowią w szczególności następujące programy i projekty:

- **program opieki nad dziećmi do lat 3 „Warszawa dla najmłodszych”**, którego główne filary stanowią: bezpłatne miejsca w publicznych żłobkach i punktach dziennej opieki od września 2019 r., program opieki nad dziećmi do lat 3, obejmujący m.in. bieżące utrzymanie żłobków 69 żłobków publicznych, 12 mini żłobków i 27 punktów dziennej opieki zapewniających 8 525

miejsc – przewidywane środki na ten cel w 2022 r. wyniosą 182 mln zł, a w latach 2021-2023 wydatki wyniosą 539 mln zł, miasto finansuje 5 981 miejsc w placówkach niepublicznych; miesięczny koszt wykupu jednego miejsca w placówce niepublicznej to 1 400 zł. Od 2018 roku w Warszawie przybyło łącznie ponad 6,5 tys. bezpłatnych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Do 2023 roku planuje się jeszcze zwiększenie tej liczby o około 3 tys. miejsc w żłobkach publicznych i prywatnych. Celem programu jest zapewnienie bezpłatnych miejsc dla min. 45% populacji dzieci w wieku 1-3 lat – **przewidywane środki na ten cel w 2022 r. wraz z pozostałymi dotacjami do prywatnych żłobków wyniosą 123 mln zł, a w latach 2021-2023 wydatki na ten cel wyniosą 375 mln zł.** Planuje się zwiększenie w ciągu 5 lat liczby miejsc w żłobkach publicznych i prywatnych z ok. 16 tys. do 27 tys. Przewiduje się program zachęt dla przedsiębiorców, którzy zamierzają budować i otwierać prywatne placówki. Celem programu jest uzyskanie jak największej liczby dzieci korzystających ze żłobków (aktualnie odsetek ten wynosi ok. 40%),

- **program rozwoju sieci żłobków** - program zakłada budowę nowych i modernizację aktualnie działających żłobków, w 2019 r. otwarto 4 nowe żłobki w dzielnicach Ursynów, Mokotów, Wesoła, Wola; w 2020 r. otwarto 1 nowy i 1 zmodernizowany żłobek w dzielnicy Ursynów; w 2021 roku planuje się oddanie 4 kolejnych nowych żłobków w dzielnicach Wilanów, Ursus i Włochy oraz 3 zmodernizowanych placówek w dzielnicach Bemowo, Bielany i Ursus; kolejnych 13 inwestycji zaplanowano do ukończenia w latach 2022- 2023, co przyniesie około 1 800 miejsc dla najmłodszych dzieci; uchwałami Rady m.st. Warszawy Nr XLVI/1402/2021 i Nr XLVII/1401/2021 z 18.03.2021 r. w sprawie zmian odpowiednio w budżecie i w WPF-ie na lata 2021-2050 w ramach limitów wydatków na rozwój sieci żłobków przeznaczono kwotę 48,6 mln zł w latach 2021-2023, w tym m.in. na przedsięwzięcia: budowa żłobka przy ul. Ludwiki 2/4 na Woli – 8 mln zł, rozbudowa i modernizacja żłobka nr 31 przy ul. Motorowej 5 – 5,2 mln zł i w związku ze zmianami w harmonogramie realizacji zadania przeniesiono kwotę 3,5 mln zł z 2024 r. na lata 2021- 2022; **wydatki na ten cel ujęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej w latach 2021-2025 wyniosą ok. 146 mln zł, a do końca kadencji, tj. w latach 2021-2023 zł ok. 130 mln zł;**
- **program w zakresie ochrony zdrowia** – w ramach programu realizowane są w szczególności następujące projekty przy założonej ich kontynuacji w 2022 r.: w zakresie edukacji przedporodowej pn. "Szkoła rodzenia", którego celem jest przygotowanie kobiet w ciąży do porodu naturalnego oraz par do pełnienia nowej roli związanej z pojawieniem się dziecka. W 2020 r. na realizację tego programu, w którym wzięło udział 7.526 kobiet wydatkowano środki w wysokości 3,3 mln zł, obecna edycja programu potrwa do końca 2022 r.; projekt

„Stołeczna kampania na rzecz wspierania osób dotkniętych niepłodnością z wykorzystaniem metod zapłodnienia pozaustrojowego”, na który wydatkowano w 2020 r. 8,4 mln zł, w programie wzięło udział 1.634 pary. Projekt będzie kontynuowany w 2022 r.; projekty w zakresie profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego pn. „HPV 12”, w 2020 r. wydatkowano na ten projekt 1,3 mln zł, wykonano 5.656 szczepień; projekty w zakresie profilaktyki zachorowań na grypę dla dzieci w wieku od 6 do 60 miesiąca życia, w 2020 r. wydatkowano na ten cel 108 tys. zł, w projekcie wzięło udział 2.269 uprawnionych dzieci; projekt w zakresie profilaktyki zachorowań na grypę dla kobiet w ciąży, w programie wzięło udział 87 uprawnionych kobiet.

- **rozwój infrastruktury w obszarze zdrowia** poprzez przebudowę, rozbudowę, modernizację działających podmiotów leczniczych, w tym miejskich szpitali i przychodni, jak też poprzez budowę nowych przychodni i szpitali, w tym w szczególności: budowę Szpitala Południowego (planowane wydatki wynoszą 196 mln zł w latach 2021-2022), przy czym dofinansowanie z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na utworzenie Tymczasowego Szpitala Covidowego wyniosło w 2020 r. 15,8 mln zł w 2020 r. Szpital ten działa od 15 lutego 2020 r., na potrzeby tej inwestycji Miasto przeznaczyło dodatkowo środki w wysokości 38,5 mln zł z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych; w 2022 r. będzie kontynuowana rozbudowa i modernizacja Szpitala Wolskiego – etap II (planowane wydatki wynoszą ok. 33 mln zł w latach 2021-2022) - w 2022 r. przewiduje się zakończenie kompleksowej modernizacji i zakup pierwszego wyposażenia Pawilonu nr 10 dla potrzeb Oddziału Diennej Rehabilitacji Kardiologicznej i Oddziału Rehabilitacji Neurologicznej w kwocie ok. 14 mln zł, modernizacja i rozbudowa szpitala Bielańskiego – poprzez wniesienie wkładów do spółki Miejskie Przedsiębiorstwo Realizacji Inwestycji sp. z o.o. na rozbudowę i modernizację Szpitala – planowane wydatki w latach 2021-2023 wynoszą blisko 115 mln zł, dodatkowo poprzez wniesienie wkładów do Spółki Miejskie Przedsiębiorstwo Realizacji Inwestycji sp. z o.o. realizowane jest zadanie „Zakupy inwestycyjne związane z modernizacją i rozbudową Szpitala Bielańskiego, przebudowa i modernizacja Szpitala Czerniakowskiego– etap II (planowane wydatki wynoszą 16,1 mln zł w latach 2021-2022), w 2022 r. będzie kontynuowana rozbudowa i modernizacja przychodni przy ul. Wiertniczej 81 na Wilanowie z planowanymi wydatkami na ten cel w latach 2021-2022 przeszło 8 mln zł. **Na wydatki z tytułu rozbudowy i modernizacji podmiotów leczniczych zostały zarezerwowane łączne środki w kwocie 479 mln zł w latach 2021-2023, przy czym na 2022 r. przypada kwota 178 mln zł,**
- **program „Walka ze smogiem”** – W 2022 r. będzie kontynuowana realizacja Programu „walka ze smogiem”, który wpisuje się w założenia Planu gospodarki niskoemisyjnej dla

m.st. Warszawy, jak też w działania antysmogowe dla Mazowsza. Głównym elementem programu jest modernizacja sposobu ogrzewania budynków poprzez wymianę starych pieców i kotłów tzw. „kopciuchów” zasilanych paliwem stałym na ekologiczne. Obecnie w lokalach prywatnych czynnych jest ok. 14 tys. „kopciuchów”, natomiast w lokalach komunalnych funkcjonują jeszcze 794 stare piece. W celu zachęcenia mieszkańców do wymiany pieców została podniesiona wysokość dotacji w zależności od źródła ogrzewania. Obecnie dotacje udzielane są na podstawie uchwały nr XIX/487/2019 Rady m.st. Warszawy z 26 września 2019 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji na terenie m.st. Warszawy, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej. Obok wymiany źródeł ogrzewania ważnym elementem programu jest dofinansowanie montażu odnawialnych źródeł energii, w celu zmniejszenia zużycia energii oraz wzrostu udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii. W ramach planowanych w 2022 r. działań na rzecz poprawy jakości powietrza zakłada się również przeprowadzenie kampanii „Oddychaj Warszawo”, której celem jest zainteresowanie mieszkańców możliwością skorzystania z dotacji na wymianę źródeł ogrzewania na paliwo stałe i zapoznanie z przepisami mazowieckiej uchwały antysmogowej. Działania wpisują się w realizację celów operacyjnych Strategii #Warszawa2030: 3.2 Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym; 1.1 Dbamy o siebie nawzajem - **koszty programu „Walki ze smogiem” uwzględnione w WPF- ie w latach 2021-2024 wyniosą blisko 237 mln zł, z tego w 2022 r. przypadnie przeszło 60 mln zł,**

- **program zieleni miejskiej** – zawarty w ramach tego programu nowy program „Zielone ulice Warszawy” przewiduje przyspieszenie nasadzeń roślin wzdłuż głównych ulic, Miasto przekaze też nowe tereny – ok. 50 ha - pod zalesienia, na których zostanie nasadzonych pół miliona drzew – tym sposobem mają powstać zielone płuca Warszawy, które oczyszczą powietrze w Warszawie; program przewiduje również modernizację parków, zakładanie nowych parków; uchwałami Rady m.st. Warszawy Nr XLVI/1402/2021 i Nr XLVI/1401/2021 z 18.03.2021 r. w sprawie zmian odpowiednio w budżecie i w WPF-ie na lata 2021-2050 w związku ze zmianami w harmonogramie rzeczowo-finansowym realizacji projektu „Parki Linearne” z terminem realizacji w latach 2020-2023 przesunięto kwotę 8,2 mln zł z lat 2024- 2025 na lata 2021-2023 – **na wydatki programu przewidziane zostały w latach 2021-2023 łączne środki w wysokości ok. 36 mln zł, w tym na 2022 r. przypada kwota 14 mln zł,**
- program rozwoju edukacji - obejmujący przebudowę, modernizację i budowę nowych szkół, przebudowę, modernizację i budowę nowych przedszkoli W WPF-ie na lata 2021- 2050 na wydatki inwestycyjne na te cele zaplanowane zostały środki przekraczające 657 mln zł w latach

2021-2025, z tego na 2022 r. przypada 186 mln zł. Zakłada się, m.in. budowę kolejnych 18 przedszkoli (w tym 8 już w realizacji) oraz budowę 7 szkół (w tym 3 już w realizacji). Poza budową zupełnie nowych obiektów w WPF ujętych jest ponad 100 różnych tytułów inwestycyjnych związanych z rozbudową i modernizacją budynków i infrastruktury już istniejącej (m.in. boiska, place zabaw). Niektóre zadania obejmują kompleksową przebudowę szkół i zarezerwowano na nie nawet po kilkadziesiąt milionów złotych (rozbudowa Szkoły 341 – 36 mln zł na lata 2021-2022, Sz.P. 316, ul. Szober – 26 mln zł w latach 2021-2022). Uchwałami Rady m.st. Warszawy Nr XLVI/1402/2021 i Nr XLVII/1401/2021 z 18.03.2021 r. w sprawie zmian odpowiednio w budżecie i w WPF-ie na lata 2021-2050 w ramach limitów wydatków rozdysponowano środki w kwocie 11,6 mln zł na przedsięwzięcie „Modernizacja budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 9 przy ul. Paska 10, jak też zwiększono limity wydatków na budowę Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Anny German (Żoliborz) – 1,8 mln zł i na Budowę Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w rejonie ul. Nowaka-Jeziorańskiego (Praga Półd.) – 2,7 mln zł – w WPF-ie na lata 2021-2050 **na wydatki inwestycyjne w obszarze oświaty zaplanowane zostały środki przekraczające 657 mln zł w latach 2021-2025, z tego na 2022 r. przypada 186 mln zł.**

- **program rozwoju budownictwa społecznego, modernizacja budynków komunalnych w obszarze rewitalizacji** – program dotyczy rozwoju budownictwa społecznego w m.st. Warszawa poprzez zaangażowanie spółek Towarzystwa Budownictwa Społecznego do realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz przygotowanie przez dzielnice nowych zadań z zakresu budownictwa komunalnego mających służyć poprawie warunków mieszkaniowych. Projekt ten realizuje cele funkcjonującego w Mieście Zintegrowanego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 r. Celem projektu jest zapewnienie szerszej oferty mieszkań na wynajem poprzez budowę lub odtworzenie zasobu mieszkań. Działania w ramach tego programu polegają na poprawie stanu technicznego historycznych kamienic, a także na budowie nowych budynków, działania koncentrują się w trzech dzielnicach: Praga-Północ, Praga-Południe, Targówek. Kierunki rozwoju budownictwa komunalnego wyznaczył w perspektywie najbliższych pięciu lat nowy Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem m.st. Warszawy na lata 2021-2025, w tym Program mieszkaniowy uchwalony przez Radę m.st. Warszawy w drodze uchwały Nr XLVII/1459/2021 Rady m.st. Warszawy z 15 kwietnia 2021 r. zakłada poprawę stanu technicznego miejskiej substancji mieszkaniowej poprzez modernizacje i remonty; cele nakreślone w tym dokumencie do realizacji w okresie pięciu najbliższych lat dotyczą, m.in.: zrealizowania do 2025 r. ok. 1 301 mieszkań, tj. ok. 535 nowych lokali komunalnych oraz ok. 766 mieszkań w systemie TBS, na

które środki na realizację zadań budownictwa komunalnego i wkład finansowy Miasta w inwestycje TBS są zabezpieczone w WPF-ie na lata 2021-2025. W 2022 r., będą kontynuowane zadania:

- społecznego budownictwa czynszowego realizowane przez TBS-y w dzielnicach: Praga-Północ (Strzelecka, Markowska 13/Ząbkowska 32), Praga-Południe (Targowa 14), Targówek (Chyrowska/Złotopolska), Bemowo (Pełczyńskiego) i Ochota (Banacha/Grójecka);
- budownictwa komunalnego ujęte w budżecie i WPF w dzielnicach: Ursus (Orłąt Lwowskich), Białołęka (Marywilska 44D), Wawer (Włókiennicza, Trakt Lubelski/Lebiodowa), Rembertów (Cyrulików), Praga-Południe (Komorska/Łukowska/Kawcza) i Praga-Północ (Stolarska/Szwedzka).

W latach 2021-2025 planuje się zaangażowanie łącznych środków na działania w ramach tego programu w kwocie blisko 226 mln zł, w tym na 2022 r. przypada kwota blisko 31 mln zł.

Pozostałe programy rozwojowe Miasta o charakterze strategicznym stanowią, w szczególności:

- rewitalizacja obszaru Pragi,
- program „Dzielnica Wisła” i zagospodarowanie nadbrzeży Wisły,
- program „Warszawskie Centra Lokalne”,
- zabezpieczenie przeciwpowodziowe,
- informatyzacja Urzędu.

3.5.2.2. Wsparcie wydatków bieżących nowymi instrumentami

W 2022 r. pomimo trudności budżetowych Miasto będzie kontynuowało działania ukierunkowane na wsparcie rodzin przy wykorzystaniu wprowadzonych w poprzednich latach nowych instrumentów finansowych w celu tworzenia warunków dla poprawy życia warszawskich rodzin.

Bezpłatne zajęcia edukacyjne dla dzieci w przedszkolach

Istotnym działaniem samorządu warszawskiego na rzecz rodzin są wprowadzone od 1 września 2017 r. **bezpłatne zajęcia edukacyjne dla dzieci w przedszkolach**, co oznacza, że opłaty za pobyt w przedszkolu dotyczą tylko posiłków. Ta forma wsparcia rodzin będzie kontynuowana w 2022 r. Ocenia się, że z tego rozwiązania skorzystało blisko 50 000 dzieci uczęszczających do warszawskich przedszkoli. Zakłada się, że dzięki wprowadzeniu tego instrumentu polityki prorodzinnej zmniejszeniu uległy również bariery ekonomiczne w dostępie do edukacji przedszkolnej dla rodzin o niskich dochodach. Jest to też dodatkowa forma wspierania przez Miasto przedszkoli.

O skali i zakresie tego wsparcia świadczą dane dotyczące rozbudowy infrastruktury społecznej w tym obszarze w ostatnich latach, z których wynika, że od 2007 r. Miasto zbudowało 55 przedszkoli i 24 szkoły, z tego w okresie tej kadencji samorządowej oddano do użytku już 15 przedszkoli i 9 szkół. Nakłady inwestycyjne w roku 2020 były rekordowe i wyniosły 436 mln zł. Co roku na utrzymanie przedszkoli publicznych i dotację dla niepublicznych przedszkoli Warszawa przeznacza blisko 1,3 mld zł (dane za 2020 r.). Postęp, jaki dokonał się w ostatnich dwóch latach w tym obszarze ilustrują również dane dotyczące zmian w liczbie funkcjonujących placówek publicznych i niepublicznych i liczby uczęszczających do nich uczniów w układzie porównawczym w latach 2019- 2020. Na koniec 2019 r. w m.st. Warszawa funkcjonowało 341 placówek publicznych z liczbą uczniów 47 058, placówek niepublicznych działało 464 przy liczbie uczniów 25 573. Natomiast na koniec 2020 r. dane te wskazują na pozytywne zmiany w okresie dwóch minionych lat, ponieważ liczba placówek publicznych zwiększyła się do 345 z liczbą uczniów 48 290, a liczba placówek niepublicznych, w ramach których Miasto sfinansowało dodatkowe miejsca zwiększyła się do 551 z liczbą uczęszczających uczniów zwiększoną do 28 062 uczniów.

Bezpłatne przejazdy komunikacją miejską na podstawie Kart Ucznia

Jako instrument wsparcia dla rodzin należy traktować również wprowadzone z dniem 1 września 2017 r. **uprawnienie** dla uczniów warszawskich szkół podstawowych i gimnazjów, publicznych i niepublicznych oraz dla uczniów mieszkających w Warszawie i uczących się w szkołach poza Warszawą **do korzystania z bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską na podstawie Kart ucznia**. Uprawnienie, o którym mowa, obowiązuje na obszarze 1 i 2 strefy. Od momentu wdrożenia tego rozwiązania wydano 203 tys. Kart Ucznia. Można przyjąć, że liczba faktycznie korzystających z tego uprawnienia jest większa, ponieważ pozostali uczniowie korzystają z innych ulg, np. przysługujących w ramach karty Dużej Rodziny. Rozwiązanie to także ma na celu promowanie i zachęcanie młodego pokolenia do korzystania z transportu publicznego, co z kolei służy promowaniu przez Warszawę zachowań proekologicznych. W efekcie wdrożenia tego instrumentu ponad dwukrotnie wzrosła liczba młodych osób korzystających z komunikacji miejskiej, o czym świadczy zwiększenie o ok. 70 tys. liczby osób (dane wg stanu na 2019 r.), które po raz pierwszy wyrobiły kartę miejską.

Prospołeczne i prorozwojowe zmiany taryfy przewozowej

Miasto wykorzystuje aktywnie instrumenty lokalnej polityki taryfowej, które pozwalają na kształtowanie i promowanie określonych postaw i zachowań mieszkańców i jednocześnie sprzyjają zrównoważonemu rozwojowi społecznemu i gospodarczemu Miasta. Przykładem takiego działania są wprowadzone z dniem 1 czerwca 2017 r. **zmiany taryfy przewozowej środkami komunikacji miejskiej** polegające na obniżeniu cen za bilety długookresowe obowiązujące w I i w II strefie i na poszerzeniu

oferty o nowe propozycje taryfowe, w tym m.in. bilety 72-godzinne, grupowe, konferencyjne, 3- dniowe, co ma służyć zwiększeniu zainteresowania mieszkańców środkami komunikacji miejskiej. Każdy, kto mieszka i rozlicza podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) w Warszawie może otrzymać Kartę Warszawianki/Kartę Warszawiaka, a dzieci osób rozliczających się w stołecznym urzędzie skarbowym – Kartę Młodej Warszawianki/Kartę Młodego Warszawiaka.

Od 1 września 2018 r. obowiązuje poszerzona i korzystniejsza cenowo oferta taryfowa dla osób, które mieszkają w Warszawie i rozliczają się z podatku dochodowego od osób fizycznych w jednym ze stołecznych urzędów skarbowych oraz korzystają na co dzień z warszawskiego transportu publicznego na podstawie Karty Warszawianki/Karty Warszawiaka i Karty Młodej Warszawianki/Karty Młodego Warszawiaka. W dniu 24 maja 2018 r. Rada m.st. Warszawy przyjęła uchwały nr: LXVII/1850/2018 i LXVII/1851/2018 zmieniające zakres obowiązywania i nową taryfę biletową dla biletu Warszawiaka i Młodego Warszawiaka. Zgodnie z ww. uchwałami Rady od 1 września 2018 r. bilety z oferty są ważne w 1. oraz 2. strefie biletowej Warszawskiego Transportu Publicznego, a taryfa biletowa została poszerzona i uproszczona.

Aktualnie Kartę Warszawianki/Kartę Warszawiaka lub Kartę Młodej Warszawianki/Kartę Młodego Warszawiaka posiada już ponad 434 tys. osób wobec stanu na 2019 r. 373 tys. osób.

W efekcie wprowadzonych rozwiązań wpływy ze sprzedaży biletów w latach 2018-2019 wzrosły r/r odpowiednio o przeszło 20 mln zł i o 30 mln zł. Pandemia przerwała ten korzystny trend wzrostowy notowany we wpływach ze sprzedaży biletów w latach poprzednich. Rok 2020 zamknął się bowiem drastycznym spadkiem dochodów ze sprzedaży biletów przekraczającym istotnie 300 mln zł przy braku systemowego wsparcia ze strony administracji rządowej komunikacji publicznej w m.st. Warszawa ani w innych małych miastach na prawach powiatu.

W celu zwiększenie udziału publicznego transportu zbiorowego w ogólnej liczbie podróży mieszkańców powiatu warszawskiego, obniżenia natężenia ruchu pojazdów indywidualnych oraz poprawy dostępności i ułatwienia korzystania z innych usług miejskich planowane jest w zależności od poprawy możliwości budżetowych Miasta wprowadzenie Zintegrowanej Warszawskiej Karty Miejskiej, która będzie miała charakter bardziej wirtualny. Rozwiązanie to polega na wdrożeniu jednolitego systemu, który bezpośrednio przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności i dostępności transportu publicznego oraz innych usług miejskich. Pasażerowie, oprócz wielu nowych produktów związanych z transportem uzyskają możliwość realizowania podróży na podstawie jednolitego, zintegrowanego nośnika usługi transportowej w dowolnych relacjach i przy wykorzystaniu środków transportu różnych przewoźników, którym dodatkowo będą w stanie dokonać identyfikacji i rozliczenia za inne usługi miejskie. Wprowadzenie systemu jednolitych, prostych i wygodnych płatności za przejazdy środkami komunikacji publicznej, możliwość skorzystania z nowoczesnych produktów

cyfrowych jak asystent podróży, czy bieżąca informacja pasażerska, możliwość rezerwacji i rozliczeń innych usług miejskich, wspólne programy lojalnościowe wpłyną na zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego w całej aglomeracji warszawskiej. W konsekwencji korzystanie z transportu publicznego zostanie znacznie ułatwione co zwiększy poziom jego wykorzystania oraz zmniejszy udział podróży prywatnymi samochodami osobowymi. Przyczyni się to do bezpośrednio realizacji innych celów Miasta jak poprawa stanu środowiska oraz walka ze smogiem. Wykorzystanie funkcjonalności karty miejskiej nie tylko na potrzeby realizacji funkcji transportowej, ale i innych usług miejskich w znaczący sposób wpłynie na ułatwienie codziennego życia mieszkańców Warszawy i osób korzystających z usług miejskich.

Szacowane koszty inwestycji wyniosą 280-300 mln zł, w tym pierwszy etap–150-180 mln zł. Wdrażanie tego rozwiązania będzie stopniowe, trwające trzy lata, a jego uruchomienie będzie uzależnione od tempa odbudowy wpływów ze sprzedaży biletów po pandemii.

Kierunki zmian metropolitalnej oferty taryfowej

W celu promowania postaw proekologicznych i budowania wspólnego systemu transportu zbiorowego w aglomeracji warszawskiej w 2022 r. **Miasto będzie w miarę możliwości finansowych wykorzystywało zachęty dla samorządów gmin podwarszawskich w celu zwiększenia zainteresowania mieszkańców tych gmin transportem zbiorowym organizowanym przez Zarząd Transportu Miejskiego.**

Wprowadzone do tej pory rozwiązania we współpracy z gminami sąsiednimi ułatwiające bezpieczny, ekologiczny i sprawny transport na terenie obszaru metropolitalnego wpisujące się w strategię zrównoważonego transportu publicznego w obrębie obszaru metropolitalnego obejmują, w szczególności:

- **Bilety Metropolitalne** – oferta „Warszawa+” funkcjonuje w rozszerzonej formule od września 2018 r. i obejmuje „Bilet Warszawa+1”, „Bilet Warszawa+2” oraz „Bilet Warszawa+3”), w zależności od opcji wybranej przez samorządy umożliwiającej mieszkańcom podwarszawskich miejscowości kupowanie biletów na Warszawski Transport Publiczny w niższej cenie; wg danych za 2020 r. zostało sprzedanych 173 581 sztuk biletów Metropolitalnych o łącznej wartości 36,8 mln zł (w tym dopłata gmin wyniosła 10,7 mln zł) wobec danych za 2019 r. odpowiednio 275 049 sztuk Biletów Metropolitalnych o łącznej wartości 60,3 mln - spadek obrazuje skalę negatywnych skutków pandemii; aktualnie tańsze bilety mogą kupować mieszkańcy 26 gmin,

- **wspólny Bilet ZTM-KM-WKD** - to specjalna oferta taryfowa, w ramach której posiadacze biletów 30- i 90-dniowych (oraz Biletów Metropolitalnych) mogą podróżować pociągami podmiejskimi Kolei Mazowieckich i Warszawskiej Kolei Dojazdowej na terenie Warszawy i gmin ościennych,
- **pierwszej strefy w gminach** - obecnie w pięciu gminach: Łomianki, Izabelin, Marki, Ząbki - przy czym linie autobusowe w 1 strefie, linia kolejowa w 2 strefie, Konstancin-Jeziorna jest pierwsza strefa biletowa – czyli są tam autobusy linii miejskich i obowiązują bilety na pierwszą strefę. Jest to możliwe dzięki porozumieniu lokalnych samorządów z ZTM-em przy dofinansowaniu w ok. 60% przez samorządy kosztów funkcjonowania linii.
- **sieć metropolitalnych parkingów „Parkuj i Jedź”** – sieć jest stale rozbudowywana w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych współfinansowanych ze środków UE. Dotychczas podpisano umowy na realizację 63 parkingów o docelowej pojemności niemal 6 100 miejsc parkingowych, co niemal podwoi liczbę parkingów P&R w metropolii. Całość jest skoordynowana z transportem miejskim, co ułatwia mieszkańcom metropolii codzienne dojazdy do pracy, a także zachęca do podróżowania komunikacją zbiorową. Z bezpłatnego parkowania korzystają podróżujący posiadający bilet komunikacji miejskiej lub bilet lokalnego przewoźnika,
- **linii podmiejskich - 700 i 800** - aktualnie jest ich 38. Samorządy pokrywają ok. 40 proc. kosztów funkcjonowania linii,
- **linii lokalnych L** – lokalne linie skutecznie przeciwdziałają wykluczeniu transportowemu mieszkańców podmiejskich gmin; ta forma współpracy ZTM-u i podwarszawskich samorządów funkcjonuje już przeszło 10 lat, przy czym ZTM organizuje przetarg, wybiera przewoźnika, układa rozkład jazdy, a samorząd, z którym podpisano umowę przygotowuje infrastrukturę. Linie „L” likwidują „białe plamy” na mapach transportu publicznego podwarszawskich gmin i przeciwdziałają wykluczeniu transportowemu,
- **Szybka Kolej Miejska** – w dni powszednie uruchamiane są 4 linie, które wykonują ponad 250 połączeń dziennie. łączna długość tras obsługiwanych przez SKM wynosi 162 141 km. SKM przewiozła w 2020 r. blisko 15 mln pasażerów wobec tych danych za 2019 r. 22 mln pasażerów, co pokazuje skalę negatywnych skutków pandemii; powyższe dane oznaczają, że Szybka Kolej Miejska jest 5 przewoźnikiem kolejowym w Polsce,
- **Bilet Warszawski z Polregio, Bilet Warszawski PKP Intercity, Bilet lotniskowy Kolei Mazowieckich, Bilet Łódź – Warszawa w ramach oferty „ŁKA łączy z Warszawą”** - na podstawie tego rodzaju biletów można korzystać ze wszystkich środków Warszawskiego Transportu Publicznego (autobusy, tramwaje, metro i SKM).

Realizacja zadań w ramach budżetu obywatelskiego

W 2022 r. planuje się kontynuowanie wykorzystywania funkcjonujących już rozwiązań w obszarze aktywności obywatelskiej mieszkańców Warszawy mając na celu włączenie społeczności lokalnych w proces współdecydowania o sprawach Miasta. Planuje się **wdrożenie w 2022 r. kolejnej edycji tzw. budżetu obywatelskiego w dzielnicach** przy rosnącej z roku na rok w ujęciu nominalnym i w relacji do budżetów dzielnicowych puli środków przeznaczonych do dyspozycji mieszkańców każdej dzielnicy w ramach tego instrumentu. Działania Miasta w tym kierunku sprzyjają wzmacnianiu potencjału rozwojowego Warszawy poprzez budowanie kapitału społecznego i wspólnot lokalnych i wpisują się w cele i zadania wynikające z Programu Wzmacniania Wspólnoty Lokalnej na lata 2015–2020 jako programu operacyjnego w ramach Społecznej Strategii Warszawy – Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2020, jak też Zintegrowanego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 r. zorientowanego na zwiększenie aktywności mieszkańców w różnych obszarach funkcjonowania Miasta. W formule budżetu obywatelskiego będzie realizowany nowy duży projekt „Zielona Marszałkowska” w ramach programu „Nowe Centrum Warszawy”. Działania Miasta będą ukierunkowane również na wspieranie inicjatywy lokalnej jako narzędzia współdziałania mieszkańców i Miasta przy realizacji zadań publicznych, jak też na rozwój sieci miejsc aktywności lokalnej, na rozwój partnerstw lokalnych.

3.5.2.3. Realizacja zadań w oparciu o dofinansowanie unijne

Z uwagi na zakończone w 2020 r. programowanie z UE przy możliwości kontynuowania wydatkowania i rozliczania środków z tytułu dofinansowania z UE do 2023 r. **zdecydowana większość projektów realizowanych przy współfinansowaniu z budżetu unijnego została zakończona i znajduje się na etapie rozliczania uzyskanego dofinansowania i/lub w fazie mocno zaawansowanej realizacji prac w ramach harmonogramu rzeczowo-finansowego.**

Powyższe odnosi się w szczególności do priorytetowej inwestycji, do której należy **rozbudowa centralnego odcinka II linii metra etap II wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zakupem taboru.** Obydwa odcinki zostały już zakończone i oddane do eksploatacji - odcinek wschodnio-północny został przekazany do eksploatacji we wrześniu 2019 r., a odcinek zachodni – w kwietniu 2020 r. W ramach tej inwestycji powstało 6 stacji o długości 6,6 km: 3 stacje w kierunku wschodnio-północnym o długości 3,12 km trasy i stacjach Szwedzka, Targówek, Trocka i 3 stacje w kierunku zachodnim o długości 3,4 km trasy i stacjach - Księcia Janusza, Młynów, Płocka. Zakres projektu obejmował również budowę infrastruktury towarzyszącej metra, tj. rozbudowę Stacji Techniczno-Postojowej Kabaty, prace przygotowawcze dla etapu III rozbudowy metra II linia i zakup nowego taboru - 13 sztuk pociągów dostosowanych do obsługi I i II linii metra (zakup taboru jest realizowany przez spółkę Metro

sp. z o.o.). Całkowita wartość tej inwestycji to 3 164,2 mln zł, z czego dofinansowanie z budżetu unijnego wyniesie 1 826,3 mln zł. Aktualnie trwa proces rozliczania środków z tytułu dofinansowania tego zadania z budżetu UE, który został wydłużony do 2024 r., co jest uzasadnione sytuacją finansowo-organizacyjną wykonawcy odcinka wschodnio-północnego i dokonywaniem płatności na rzecz podwykonawców. Wydatki związane z budową są przedmiotem wniosków o płatność. Obecnie, we współpracy z ZTM i MW sp. z o.o. są przygotowywane dokumenty związane z rozliczeniem płatności dokonywanych dla Podwykonawców firmy Astaldi.

Kwota refundacji z budżetu UE wydatków poniesionych przez Miasto od początku realizacji projektu wyniosła 1.315 mln zł, przy całkowitym dofinansowaniu 1.826 mln zł. Dofinansowanie uwzględnione w WPF w latach 2021-2024 wynosi 511 mln zł, przy czym na 2022 r. przypada 230 mln zł

Miasto uzyskało również dofinansowanie z budżetu UE na **rozbudowę II linii metra w ramach III etapu w formule „2+3” wraz z zakupem taboru** (przewidziany jest zakup 17 sztuk pociągów, zakup taboru jest realizowany przez metro sp. z o.o.) na podstawie umowy zawartej 3 października 2017 r. przewidującej dofinansowanie z budżetu unijnego nie większe niż 1.952,2 mln zł przy koszcie całkowitym inwestycji 3 564,5 mln zł. Etap III rozbudowy metra II linia obejmuje budowę trzech stacji w kierunku wschodnio-północnym (stacje (Zacisze C-19, Kondratowicza C-20, Bródno C-21 i odcinka w kierunku zachodnim wraz ze Stacją Techniczno-Postojową Karolin (dawne Mory), w ramach którego przewiduje się budowę dwóch stacji (Wola Park C-5, Powstańców Śląskich C-4) wraz z tunelami szlakowymi, torami odstawczymi i wentylatorniami. W sumie w ramach odcinków 2+3 powstanie ok. 6 km nowej trasy. Zakończenie prac budowlanych planowane jest do końca 2022 r. W ramach etapu III rozbudowy metra przewidziana jest budowa Stacji Techniczno-Postojowej Karolin (dawne Mory) wraz z 3 stacjami metra. Projekt jest na etapie zaawansowanej realizacji. Do obsługi rozbudowywanej II linii metra o odcinki 2+3, zostanie zakupiony nowy tabor w ilości 17 sztuk. Kwota refundacji, która wpłynęła do budżetu Miasta tytułem dofinansowania z UE od początku realizacji projektu wyniosła 658 mln zł. Dofinansowanie z UE zaplanowane na lata 2021- 2023 wynosi 1.503 mln zł, a na 2022 r. przypada kwota 448 mln zł.

Miasto podejmuje też aktywne działania w celu uzyskania dofinansowania z budżetu unijnego na budowę Stacji Techniczno-Postojowej Karolin (dawne Mory) i 3 stacje. Nowe szanse na uzyskanie dofinansowania stwarzają nowe ramy finansowe UE na lata 2021-2027. Aktualnie zadanie to ma zabezpieczone finansowanie z własnych środków budżetowych Miasta w ramach WPF m.st. Warszawy na lata 2021-2050 z zaplanowanym okresem realizacji w latach 2021-2024. Koszt całkowity inwestycji wynosi 1,6 mld zł.

Efektem starań Miasta o pulę środków w ramach alokacji 2014-2020 było również uzyskanie dofinansowania ze środków unijnych na projekty drogowe. W przypadku większości projektów roboty

budowlane zostały zakończone i znajdują się one na etapie rozliczeń końcowych uzyskanego dofinansowania. Dotyczy to, m.in. następujących projektów drogowych:

1/ Modernizacja ciągu ul. Marsa – Żołnierska odc. węzeł Marsa – granica miasta – etap II – wartość całkowita projektu zgodnie z umową o dofinansowanie wynosi: 220 mln zł, wartość dofinansowania z UE wynosi 156 mln zł, do tej pory wypłacono z tytułu dofinansowania 122 mln zł; roboty budowlane zostały zakończone w ub.r., wniosek o płatność końcową został złożony w dniu 30.04.2020 r. i opiewa na kwotę 14,6 mln zł, wniosek do tej pory nie został wypłacony.

2/ Przebudowa ul. Wał Miedzeszyński na odcinku od ronda z ul. Trakt Lubelski do węzła z planowaną trasą ekspresową S2 - realizacja tej inwestycji została zakończona, wniosek o płatność końcową planowany do złożenia w lipcu 2021; wartość całkowita projektu zgodnie z umową o dofinansowanie wynosi 92,6 mln zł, wartość dofinansowania przedstawia kwota 52,9 mln zł; do tej pory wypłacono 47,3 mln zł, w tym roku planowane jest złożenie wniosku o płatność na kwotę 54 tys. zł oraz wniosku końcowego na kwotę 365 tys. zł przy założonej w WPF-ie 2021-2050 wypłacie środków w ramach tego wniosku w 2022 r.

3/ Przebudowa ul. Marynarskiej na odc. ul. Taśmowa – ul. Rzymowskiego - planowane złożenie rozliczenia końcowego - październik 2021 r., trudno jest określić aktualnie wysokość rozliczenia końcowego oraz termin wypłacenia środków z uwagi na trwający proces rozliczenia faktury końcowej z wykonawcą robót, w WPF-ie 2021-2050 planowane są dochody z tytułu dofinansowania w 2022 r. w kwocie 8,2 mln zł; całkowita wartość projektu zgodnie z umową o dofinansowanie wynosi 60,6 mln zł, wartość dofinansowania: 44,5 mln zł, do tej pory wypłacono z tytułem dofinansowania środki w kwocie 36,3 mln zł.

4/ Modernizacja ciągu ul. Marsa – Żołnierska odc. węzeł Marsa – granica miasta – etap III - Miasto pozyskało dofinansowanie na realizację III etapu modernizacji ul. Marsa Żołnierska, wartość całkowita projektu zgodnie z umową o dofinansowanie zawartą 5.11.2020 r. wynosi 63,4 mln zł, wartość dofinansowania z UE stanowi kwota 52,6 mln zł, do tej pory wypłacono 670 tys. zł. Projekt jest trzecim etapem inwestycji polegającej na rozbudowie ciągu ulic: Marsa – Żołnierska na odc. od ul. Naddnieprzańskiej do granicy miasta, w którego zakres wchodziło poszerzenie istniejących jezdni, rozbiórka starych i budowa nowych wiaduktów drogowych, budowa ekranów akustycznych oraz zagospodarowanie zielenią pasa drogowego. Zakłada się zakończenie tej inwestycji i rozliczenie końcowe planowanego do uzyskania dofinansowania na przełomie 2022/2023 r.

Jako kluczowe traktowane są zadania inwestycyjne realizowane wspólnie z innymi samorządami powiązanymi funkcjonalnie z Miastem tj. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).

Miasto i 39 samorządów warszawskiego obszaru metropolitalnego tworzących Warszawski Obszar Funkcjonalny (WOF) realizują wspólne przedsięwzięcia łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekty realizowane w ramach ZIT dotyczą przede wszystkim rozwoju zrównoważonego sprawnego transportu w ramach WOF w szczególności poprzez rozwój sieci dróg rowerowych WOF. Wiodącym projektem w tym zakresie jest projekt „Rozwój sieci tras rowerowych Warszawy w ramach ZIT WOF etap I” Rozwój sieci tras rowerowych Warszawy w ramach ZIT WOF - etap I”. Wartość projektu 185 mln zł, dofinansowanie z budżetu UE wyniosło 71,6 mln zł. Okres realizacji projektu 1.01.2014 r. – 31.03.2021 r., projekt był realizowany w partnerstwie z Miastem Żąbki i z Gminą Miastem Marki. Zakończony został w br. rzeczowy i finansowy zakres projektu i aktualnie projekt znajduje się na etapie rozliczeń końcowych. 6 kwietnia 2021 r. został złożony wniosek o płatność końcową na kwotę refundacji z UE – 5,5 mln zł, przy czym wniosek nie zostanie zaakceptowany do czasu rozstrzygnięcia sporu toczącego się przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym z Zarządem Województwa Mazowieckiego w sprawie korekty finansowej wprowadzonej przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Projektów Unijnych i podtrzymaną przez Zarząd Urzędu Marszałkowskiego. W budżecie na br. planowane są dochody z tytułu refundacji z UE poniesionych wydatków przez Miasto wynoszą 6 mln zł.

Rozwojowi zrównoważonego transportu przy wykorzystaniu środków tytułem dofinansowania służą projekty Parkuj i Jedź etap IV - Żerań PKP i „Parkuj i Jedź Jeziorki PKP” - etap V. Pierwszy z tych projektów Żerań PKP o całkowitej wartości 10,5 mln zł przy dofinansowaniu z UE 3,5 mln zł znajduje się w trakcie realizacji, a zakończenie robót planowane jest do października 2021 r. Aktualnie złożony został wniosek o płatność na kwotę dofinansowania 1,1 mln zł i znajduje się w trakcie oceny Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Projektów Unijnych, można oczekiwać, że środki wpłyną do budżetu Miasta w czerwcu br. Planuje się złożenie kolejnego wniosku o płatność w listopadzie br., a końcowe rozliczenie projektu nastąpi w 2022 r. Projekt „Jeziorki” o całkowitym koszcie 8,3 mln zł i dofinansowaniu z UE 3,4 mln zł jest mniej zaawansowany w realizacji. Planuje się złożenie wniosku o płatność w sierpniu br. na kwotę dofinansowania 170 tys. zł z tytułu dofinansowania dokumentacji projektowej. Zakończenie projektu przewiduje się w II połowie 2022 r. (wrzesień-grudzień).

Projekt "Wirtualny Warszawski Obszar Funkcjonalny (Virtual WOF)" jest również realizowany w ramach ZIT. Miasto Stołeczne Warszawa jest liderem projektu, a partnerami projektu stanowi 25 gmin przy wartości całkowitej projektu blisko 53 mln zł i dofinansowaniu 39 mln zł. Umowa o dofinansowanie z UE tego projektu została zawarta w dniu 29 września 2017 r.

Projekt jest realizowany od lipca 2016 r. z terminem zakończenia do 30.12.2022 r.

Głównym celem projektu jest podniesienie jakości życia mieszkańców i osób przyjezdnych, w tym turystów poprzez dostarczenie pakietu e-usług ułatwiających wielopłaszczyznową interakcję z gminami i korzystanie z usług publicznych przy wykorzystaniu technologii mobilnych. Szczegółowe cele tematyczne stanowią: zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych i usług publicznych na terenie WOF, uatrakcyjnienie i zwiększenie dostępności oferty kulturalnej i turystycznej WOF, podniesienie jakości usług transportu publicznego na terenie WOF, usprawnienie systemu parkowania przyulicznego/na miejskich parkingach na obszarze WOF, zwiększenie świadomości instytucji i osób fizycznych na temat stanu parametrów środowiskowych na terenie WOF.

Zakres projektu obejmie 5 obszarów tematycznych:

e-dostępność – wdrożenie systemu mikro-nawigacji i informacji kontekstowej, który ma ułatwić poruszanie się po przestrzeniach publicznych, w tym wewnątrz budynków (np. ostrzegać osoby niewidome o przeszkodach) oraz zwiększyć dostępność informacji i usprawnić załatwianie spraw w urzędach publicznych w szczególności osobom z dysfunkcją wzroku,

e-turystyka – stworzenie wirtualnego, spersonalizowanego, mobilnego przewodnika dla turystów i mieszkańców, promującego ofertę turystyczną i kulturalną gmin, powiązanego z informacjami kontekstowymi, elementami rozszerzonej rzeczywistości i grywalizacji (np. interaktywnymi ścieżkami zwiedzania, grammi miejskimi),

e-transport – stworzenie planera podróży komunikacją metropolitalną opartą o rozkład jazdy w czasie rzeczywistym,

e-parkowanie – dostarczenie narzędzia e-kontroli w postaci systemu, który usprawni kontrolę opłat miejsc parkingowych,

e-środowisko – stworzenie systemu zbierania, przetwarzania i prezentowania w czasie rzeczywistym danych dotyczących parametrów środowiskowych w dwóch obszarach – jakości powietrza oraz natężenia hałasu.

W WPF-ie Miasta na lata 2021-2050 projekt ten ma zaplanowane wydatki majątkowe i dochody tytułem refundacji z budżetu UE w latach 2021-2022. Zakładane dochody z tytułu dofinansowania projektu ze środków europejskich w latach 2021-2022 wynoszą łącznie ok. 38 mln zł, przy czym dochody z UE do uzyskania w 2022 r. wynoszą łącznie 19 mln zł, przy dochodach majątkowych blisko 13 mln zł. Natomiast łączna wartość zakładanych wydatków w latach 2021-2022 wynosi 44 mln zł, z tego wydatki przypadające na 2022 r. przedstawia kwota 16 mln zł, z tego na wydatki majątkowe przypada kwota 9,6 mln zł.

W ramach ZIT, których liderem jest Miasto Stołeczne Warszawa, a partnerami 10 gmin oraz Stołecznym Centrum Opiekuńczo-Lecznym, realizowany jest **również projekt „Budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia usług opiekuńczych”** opartego na narzędziach TIK na terenie

„Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (e-opieka)”. Projekt realizowany jest we współpracy z 14 warszawskimi domami pomocy społecznej oraz Centrum Usług Społecznych „Społeczna Warszawa”. Całkowita wartość projektu wynosi 26,1 mln zł przy dofinansowaniu z UE 20,8 mln zł na podstawie umowy zawartej 31 lipca 2018 r., planowany okres realizacji projektu do 31 grudnia 2022 r.

W ramach ZIT realizowane są też projekty mające na celu poprawę dostępności do usług świadczących opiekę nad dziećmi do lat 3 poprzez utworzenie nowych miejsc. Należą do nich, w szczególności: projekt „Żłobkowy start” przy całkowitej wartości projektu 7,5 mln zł i dofinansowaniu blisko 6 mln zł. Projekt znajduje się w trakcie realizacji z terminem zakończenia do 31.12.2022 r. Innym projektem jest „Żłobki na start” - w trakcie realizacji 01.08.2019- 31.08.2021 przy kwocie dofinansowania przekraczającej 10 mln zł i całkowitej wartości projektu blisko 13 mln zł z przeznaczeniem na bieżące funkcjonowanie oraz wyposażenie miejskich żłobków.

Na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie jest kolejny projekt żłobkowy z przeznaczeniem na dofinansowanie bieżącego utrzymania i doposażenia „Żłobek szansą na równy start” - z okresem realizacji 01.05.2021-31.08.2023 przy dofinansowaniu z UE 6,7 mln zł i całkowitej wartości projektu 8,5 mln zł (projekt ten nie będzie realizowany w ramach ZIT).

Do projektów realizowanych w ramach ZIT należy też projekt „Wsparcie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz budowanie współpracy metropolitalnej” przy koszcie całkowitym projektu 814 tys. zł. Przygotowanie i realizacja projektów „miękkich” w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego obejmuje projekty o koszcie całkowitym 24,6 mln zł.

Dla koordynacji działań m.st. Warszawy w zakresie Obszaru Metropolitalnego Warszawy istotne są zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r. zmieniającym załączniki do rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązujące od 1 stycznia 2018 r., na mocy którego województwo mazowieckie zostało podzielone na dwie jednostki statystyczne poziomu NUTS2. Wydzielono m. in. tzw. Region Warszawski Stołeczny (RWS), składający się z 70 gmin położonych w 9 okołowarszawskich powiatach (legionowski, wołomiński, miński, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, grodziski, warszawski zachodni, nowodworski). Ww. podział statystyczny będzie miał wpływ na sposób dystrybucji funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2020+. W związku z ww. rozporządzeniem i jego implikacjami została podjęta decyzja o tym, iż Region Warszawski Stołeczny stanie się docelowym obszarem polityki metropolitalnej m.st. Warszawy. Z powyższej decyzji wynika potrzeba zaangażowania w działania metropolitalne dwukrotnie większej liczby podmiotów (70 gmin i 9 powiatów) niż ma to miejsce

obecnie przy wdrażaniu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (40 gmin), co ma wprost przełożenie na koszt procesu operacyjnego „Współpraca z gminami Obszaru Metropolitalnego Warszawy”. Będzie to także skutkowało powiększeniem obszaru obejmowanego wszelkimi analizami przygotowanymi na potrzeby prowadzenia polityki metropolitalnej przez m.st. Warszawa, a co za tym idzie wzrost kosztów procesu operacyjnego „Przygotowanie analiz, opinii i stanowisk dotyczących zagadnień i dokumentów związanych z problematyką OMW”.

Zakłada się, że wartość projektów planowanych do realizacji w ramach ZIT w latach 2021- 2023 wyniesie łącznie blisko 169 mln zł, z tego środki z budżetu UE wyniosą 117 mln zł, natomiast zakładane do uzyskania w latach 2022–2023 dochody z tytułu dofinansowania z UE wyniosą około 299 mln zł. Planuje się, że wartość projektów inwestycyjnych w ramach ZIT w tym okresie sięgnie kwoty 69 mln zł, natomiast zakładane dochody z tytułu dofinansowania projektów ze środków europejskich w latach 2021-2023 wyniosą 220 mln zł. Przewiduje się, że projekty tzw. „miękkie” związane z wydatkami bieżącymi w ramach ZIT osiągną wartość w latach 2021-2023 niespełna 100 mln zł, natomiast dochody z tytułu dofinansowania tych projektów wyniosą blisko 79 mln zł.

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego uzyskał projekt e-administracja o wartości całkowitej 10 mln zł i dofinansowaniu z UE 8 mln zł. Projekt znajduje się w trakcie realizacji. Zakończenie projektu zostało wydłużone aneksem do marca 2022 r. Planowane jest złożenie wniosku o płatność w czerwcu-lipcu br. na kwotę refundacji 4 mln zł. Kolejnym projektem korzystającym z tego źródła dofinansowania jest projekt **„Utworzenie zintegrowanej platformy wymiany danych w Straży Miejskiej m.st. Warszawy”** o całkowitej wartości 17,5 mln zł i dofinansowaniu 8,8 mln zł. Planuje się złożenie wniosku o płatność w sierpniu br. na kwotę refundacji 4 mln zł. Realizacja tego projektu została wydłużona aneksem do 31.12.2021 r. , co oznacza, że wnioski końcowe o płatność i rozliczenie projektu nastąpią w 2022 r. W WPF-ie dochody z tytułu refundacji wydatków poniesionych przez Miasto z budżetu unijnego zaplanowane są w latach 2021-2022.

Kolejnym projektem z dofinansowaniem z tego samego źródła jest projekt **„Rewitalizacja tkanki mieszkaniowej”** dotyczący rewitalizacji budynków na Pradze-Północ o wartości całkowitej 14 mln zł i dofinansowaniu z UE 5,6 mln zł. Projekt jest w trakcie realizacji z terminem zakończenia do końca br. Zakładane jest złożenie wniosków o płatność w celu uzyskania refundacji poniesionych przez Miasto wydatków na ten projekt w październiku i w listopadzie br. na kwotę 1,5 mln zł i kolejny wniosek o płatność na kwotę dofinansowania 2,3 mln zł przy zakładanym wpływie środków w przyszłym roku i rozliczeniu końcowym projektu również w przyszłym roku.

Z Funduszu Spójności z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko obok projektów związanych z rozbudową metra dofinansowanie uzyskały też m.in. projekty: „Rozwój i uporządkowanie terenów zieleni” o wartości całkowitej 22,8 mln zł i dofinansowaniu z UE 15,8 mln zł. Realizacja tego

projektu planowana jest do 31.12.2022 r. Projekt obejmuje 3 zadania: Ogrody kosmosu, Park Żeromskiego (te projekty zostały już zakończone) i Park Pole Mokotowskie. Projekt znajduje się na etapie procedowania przetargu na roboty budowlane. Zakończenie realizacji projektu przewiduje się do końca grudnia 2022 r. Kolejnym projektem jest projekt „Utworzenie terenów zieleni o symbolice historycznej na obszarach historycznych” z terminem realizacji do końca 2022 r. Wartość całkowita projektu wynosi 28,8 mln zł przy dofinansowaniu z UE 21,6 mln zł. Projekt obejmuje 3 zadania: Park im. Cichociemnych, Kopiec Powstania Warszawskiego, Fort Włochy. Dwa pierwsze zadania znajdują się na etapie rozpoczęcia przygotowania procedury przetargowej na roboty budowlane. Zadanie Fort Wola znajduje się w trakcie realizacji robót budowlanych. Z tego samego źródła dofinansowania korzysta również projekt „Ochrona zagrożonych gatunków” przy koszcie całkowitym 6,8 mln zł i dofinansowaniu z UE – 5,8 mln zł. Projekt jest realizowany od 2020 r. z planowanym zakończeniem do końca 2022 r. Projekt składa się z kilkunastu zadań, przy czym w przypadku części zadań nastąpiło rozstrzygnięcie przetargu na roboty budowlane, natomiast druga część zadań oczekuje dopiero na przeprowadzenie procedury przetargowej.

Projekt o charakterze studyjnym „Analiza możliwości rozwoju zintegrowanego transportu w oparciu o metro i multimodalne węzły przesiadkowe” uzyskał wsparcie unijne z Instrumentu Komisji Europejskiej „Łącząc Europę” i stanowi projekt hybrydowy związany częściowo z wydatkami inwestycyjnymi („Rozbudowa sieci metra”), jak też z bieżącymi. Projekt obejmuje 3 zadania i ich efektem będzie uzyskanie 5 dokumentacji nt. rozbudowy sieci metra, tj.:

- 1/ opracowanie dotyczące studium rozwoju systemu metra w Warszawie,
- 2/ obejmuje 3 podzadania dotyczące uzyskania dokumentacji przedprojektowej aż do uzyskania pozwolenia na budowę dla stacji A 12 i A 16 (Plac Konstytucji i Muranów) w ramach I linii metra,
- 3/ analiza technicznej możliwości powiązania stacji Centrum w ramach linii M1 z dworcami Warszawa Śródmieście i Warszawa Centralna,
- 4/ studium techniczne linii metra M 3 ze stacją Kozia Górka, które zostało już wykonane w styczniu 2021 r.,
- 5/ studium techniczne budowy multimodalnego węzła przesiadkowego Warszawa-Wschód, który rozpoczął się 26.02.2020 r. i będzie realizowany do 30.06.2023 r. Projekt znajduje się na etapie procedur przetargowych.

3.6. Ryzyka dotyczące realizacji zadań w 2022 r. i w latach następnych

3.6.1. Ryzyko dotyczące generowania nadwyżki budżetowej na odpowiednim poziomie

Generowanie nadwyżek operacyjnych na odpowiednim poziomie, zwłaszcza w ujęciu netto, tj. po uwzględnieniu wydatków na spłatę wcześniej zaciągniętego długu, determinuje potencjał

rozwojowy Miasta i jest ważne z punktu widzenia utrzymania zdolności do zaciągania i spłaty zobowiązań, jak też przesądza o możliwości absorpcji środków europejskich i innych bezzwrotnych środków pomocowych ze względu na konieczność zabezpieczenia środków na wkład własny. **Wyzwaniem dla polityki budżetowej Miasta w najbliższych latach będzie budowanie i utrzymanie nadwyżki operacyjnej na optymalnym poziomie w warunkach postępującego drastycznego spadku dochodów własnych budżetu w wyniku już wprowadzonych i projektowanych do wprowadzenia poważnych zmian regulacyjnych, przy równoległym występowaniu czynników zwiększających koszty bieżącego funkcjonowania, zwłaszcza w obszarach, które stanowią największe obciążenia dla budżetu, tj. w komunikacji, w oświacie, w gospodarce odpadami, rosnąca wpłata z tytułu „janosikowego”, przy ogólnie zwiększonych wydatkach w związku z pandemią i inflacją.** Negatywne tendencje w postaci systematycznego zmniejszania się nadwyżki operacyjnej stanowiącej swoistą poduszkę bezpieczeństwa budżetowego pojawiły się jeszcze w okresie przed pandemią, tj. w czasie korzystnej koniunktury przede wszystkim jako skutek zmniejszania efektywności podstawowych źródeł dochodów i braku respektowania zasady adekwatności dochodów JST do realizowanych zadań, poprzez zwiększanie liczby zadań JST z pominięciem mechanizmu rekompensaty.

Kryzys pandemiczny zaostrzył negatywne konsekwencje rosnących dopłat do wydatków bieżących generowanych w tych obszarach. Na skutek załamania się dochodów budżetowych w wyniku pandemii, w 2020 r. po raz pierwszy wystąpił brak możliwości pokrycia z bieżących środków własnych deficytu w zakresie finansowania edukacji i komunikacji miejskiej przy skokowym wzroście w latach 2019-2020 dopłaty do gospodarki odpadami. **Istnieje zagrożenie, że utrzymanie wzrostowego trendu dofinansowania tych obszarów z własnych środków budżetowych w następnych latach nie będzie możliwe.**

3.6.1.1. Dopłaty do realizacji zadań w oświacie

Dopłatę w oświacie należy traktować jako różnicę między wydatkami bieżącymi na oświatę a dochodami z subwencji oświatowej i dotacji przedszkolnej. Nawet znaczący wzrost subwencji oświatowej o ile nie nadąży za wzrostem wydatków bieżących w tym sektorze przekłada się na pogorszenie sytuacji finansowej budżetu. Wyraźne pogorszenie sytuacji w zakresie przekazywania miastu dochodów na cele oświatowe skutkuje znacznym zwiększeniem luki budżetowej w tym obszarze. Wskaźnik pokrycia wydatków bieżących dochodami z subwencji oświatowej i dotacji przedszkolnej obniżał się począwszy od 2017 r. i najmocniej spadł w 2019 r. do poziomu 47,6%, podczas gdy w poprzednich latach wartość tego wskaźnika utrzymywała się na poziomie przekraczającym 50%. Nieoszacowanie skutków zmian strukturalnych w oświacie i podwyżki pensji nauczycielskich nie mające odzwierciedlenia we właściwym wzroście części oświatowej subwencji ogólnej skutkowały

zwiększeniem luki w oświacie z poziomu 1 mld 824 mln zł w 2017 r. do 2 mld 398 mln zł w 2020 r., tj. o 31,5%. Przy wzroście dopłat w skali roku przekraczającym istotnie 200 mln zł, w 2019 r. wzrost dopłaty do oświaty względem poprzedniego roku skokowo zwiększył się przekraczając 300 mln zł. Wzrost dopłat r/r w latach 2017-2019 zawierał się w przedziale między 12% a 15%, a w 2020 r. obniżył się do 2,5%. Luka w oświacie w 2021 r. wzrosła do poziomu 2 mld 458 mln zł, przy wzroście w stosunku rocznym o 60 mln zł, tj. o 2,5%. Subwencja oświatowa nie pokrywa nawet wydatków z tytułu wynagrodzeń z pochodnymi w obszarze oświaty. Od 2017 r. obserwuje się spadek wskaźnika pokrycia wynagrodzeń subwencją. W 2017 r. wskaźnik ten wyniósł 69,9%, by w 2019 r. obniżyć się do poziomu 67,1%, po czym w 2020 r. wyniósł 68,9%. W planie na 2021 r. wskaźnik finansowania wydatków na wynagrodzenia i pochodne subwencją oświatową wzrósł do poziomu 70,8%. Dopłata do wynagrodzeń wzrosła z poziomu 726 mln zł w 2017 r. do kwoty przekraczającej 1 mld 030 mln zł w 2020 r., a w planie na 2021 r. luka w zakresie wynagrodzeń wynosi 990 mln zł. Dochody z subwencji oświatowej zwiększyły swoją wartość z poziomu 1 mld 688 mln zł w 2017 r. do kwoty 2 mld 281 mln zł w 2020 r. i w planie na 2021 r. 2 mld 405 mln zł przy wzroście wydatków bieżących, z poziomu 3 mld 591 mln zł w 2017 r. do kwoty 4 mld 770 mln zł w 2020 r. i w planie na 2021 r. 4 mld 954 mln zł. Coroczny wzrost dochodów z subwencji oświatowej i z dotacji zawierał się w przedziale od 93 mln zł w 2017 r, tj. o blisko 6% r/r do 241 mln zł w 2020 r., tj. o blisko 12% r/r. Towarzyszący zwiększeniu r/r subwencji wzrost wydatków bieżących był znacznie szybszy i przekraczał znacząco corocznie 300 mln zł, a w 2019 r. wzrost wydatków r/r wyniósł o 531 mln zł, tj. o 13,5% wobec wzrostu subwencji oświatowej o 227 mln zł, tj. o 12,5%. Skutkiem powyższego nastąpił wysoki wzrost dopłaty do oświaty w 2019 r. w związku z wdrożeniem dwukrotnej ustawowej podwyżki wynagrodzeń zasadniczych dla nauczycieli od 1 stycznia 2019 r. o 5% i od 1 września o 9,6% ze skutkami wyższymi niż uwzględnione w subwencji oświatowej. Podobna sytuacja dotyczyła też 2020 r., w którym została wdrożona ustawowa podwyżka wynagrodzeń zasadniczych dla nauczycieli od 1 września ub.r. o 6% również bez pełnego zabezpieczenia środków w subwencji oświatowej.

Przy braku zmiany zasad naliczania subwencji oświatowej istnieje poważne ryzyko stałego narastania luki w budżecie z powodu niedostosowania subwencji do rzeczywistych wydatków w oświacie i w konsekwencji zwiększania obciążeń finansowych ponad możliwości budżetu m.st. Warszawy. Podniesienie kwoty subwencji oświatowej i zmiana sposobu jej wyliczania pozwoliłoby na uwolnienie środków własnych i przeznaczenie ich na wydatki inwestycyjne.

3.6.1.2. Dopłaty do realizacji zadań komunikacji miejskiej

Wskaźnik pokrycia wydatków dochodami w komunikacji miejskiej obrazuje relację dochodów związanych z komunikacją miejską obejmujących wpływy ze sprzedaży biletów i dotacje na

komunikacje od innych JST do wydatków bieżących na komunikację z tytułu zakupu usług przewozowych, utrzymanie ZTM i inne wydatki związane z utrzymaniem przystanków i systemu biletowego. Wskaźnik ten oscylował w latach 2017-2019 wokół 35%. Tym samym luka w komunikacji w latach 2018-2019 przekraczała nieznacznie poziom 1 mld 800 mln zł. W 2020 r. na skutek załamania się dochodów ze sprzedaży biletów i ich spadku r/r o przeszło 300 mln zł, przy realizowaniu zadań przewozowych na poziomie sprzed pandemii pomimo spadku pasażerów o ok. 40% i dodatkowego wzrostu wydatków na skutek działań przeciwepidemicznych, jak też przy braku systemu wsparcia dla komunikacji publicznej - wskaźnik samofinansowania komunikacji spadł do poziomu 24%. Tym samym luka w budżecie w obszarze komunikacji wzrosła do kwoty 2 mld 205 mln zł, tj. o 292 mln zł, co oznacza wzrost o 16%. W budżecie na 2021 r. w związku z urealnieniem planu dochodów ze sprzedaży biletów i jego zmniejszeniem o 482 mln zł, tj. do kwoty 585 mln zł uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XLVI 1402/2021 z 18 marca 2021 r. w sprawie zmian w budżecie na 2021 rok, dopłata do komunikacji zwiększyła się do nienotowanego do tej pory poziomu 2 mld 419 mln zł, a wskaźnik samofinansowania komunikacji jeszcze bardziej obniżył się do wysokości 21,6%.

Istnieje ryzyko, że utrzymująca się od wybuchu pandemii, tj. od połowy marca ub.r., trudna sytuacja w komunikacji szczególnie w zakresie braku pełnej realizacji planu dochodów ze sprzedaży biletów komunikacji miejskiej może mieć długofalowe negatywne skutki dla budżetu.

3.6.1.3. Dopłaty do realizacji zadań gospodarki odpadami

Od stycznia 2019 r. w m.st. Warszawa obowiązuje nowy system selektywnej zbiórki odpadów zgodnie z wymogami określonymi w kluczowych przepisach w tym zakresie. Skutkiem wdrożenia nowego systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych są znacząco zwiększone począwszy od 2019 r. koszty obsługi tego systemu. Wzrost kosztów obsługi systemu jest skutkiem rozwiązań przyjętych przez rząd i parlament, w tym w szczególności obowiązku prowadzenia od 2020 r. segregacji odpadów na frakcje, jak też wpływu takich czynników jak: wzrostu w latach 2016- 2020 kosztów paliwa – o 40%, energii elektrycznej – o 67%, wzrostu płacy minimalnej – o 25%, wzrostu kosztów przetworzenia surowców i recyklingu, drastycznego wzrostu opłaty środowiskowej, kosztownych wymogów dla firm zajmujących się odbiorem odpadów, czy spadku mocy instalacji przetwarzających odpady w regionie.

Radykalny wzrost wydatków budżetu z tytułu obsługi tego systemu przy nieadekwatnych dochodach z tytułu opłat za odbiór odpadów pomimo ustawowego założenia bilansowania się tego systemu doprowadziły do skokowego wzrostu w latach 2019-2020 luki w budżecie rozumianej jako różnica między dochodami z opłat za odbiór odpadów i wydatkami bieżącymi związanymi z systemem gospodarki odpadami. Dopłata z budżetu Miasta do systemu zwiększyła się do poziomu 506 mln zł

w 2019 r. i 517 mln zł w 2020 r. na tle niedoboru utrzymującego się w poprzednich latach 2016- 2018 między 30 mln zł a 60 mln zł. Wzrost dopłaty był konsekwencją przyjętych metod ustalania opłaty w ramach określonych do wyboru w ustawie, które w warunkach radykalnego zwiększenia się kosztów obsługi systemu w wyniku zmian w przepisach, okazały się nieefektywne. Wprowadzone przez rząd i parlament przepisy nie pozwalają na zastosowanie metody uzależniającej wysokość opłaty za odpady od ilości produkowanych śmieci. Dlatego w 2019 r. i w poprzednich latach obowiązywała metoda ustalania opłaty zależna od liczby osób w gospodarstwie domowym, która zapewniła dochody na poziomie niewiele powyżej 300 mln zł przy wydatkach w 2019 r. w wysokości 832 mln zł. Uchwałą nr XXIV/671/2019 z dnia 12 grudnia 2019 r. oraz uchwałą nr XXV/728/2020 z 16 stycznia 2020 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki takiej opłaty oraz ustalenia stawki opłaty za pojemnik i worek o określonej pojemności Rada m.st. Warszawy wprowadziła metodę ustalania opłaty od gospodarstwa domowego z terminem obowiązywania od 1 marca 2020 r. dodatkowo wyłączając począwszy od 1 sierpnia 2020 r. z systemu gospodarowania odpadami część nieruchomości niezamieszkałych na podstawie uchwały nr XXXII/976/2020 z 2 lipca 2020 r. Skutkowało to wzrostem dochodów w 2020 r. do kwoty 742 mln zł przy wydatkach, które zamknęły się kwotą 1 mld 259 mln zł. Wskaźnik pokrycia wydatków dochodami w gospodarce odpadami uległ niewielkiej poprawie i wzrósł z poziomu 39,2% w 2019 r. do 58,9% w 2020 r. W efekcie prac nad optymalną metodą ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami prowadzonych w związku z narastaniem dopłaty z budżetu do systemu od 1 kwietnia 2021 r. weszły w życie zmiany w naliczaniu opłat za śmieci, które zostały powiązane ze zużyciem wody. Nowy sposób kalkulowania opłaty – na podstawie faktycznie zużytej wody z odczytu z wodomierza za okres 6 kolejnych miesięcy lub w przypadku braku wodomierza lub braku danych za zużycie wody za okres 6 kolejnych miesięcy - przy przyjęciu średniomiesięcznego zużycia wody 4 m³/osobę i stawki opłaty - wdrożony został mocą uchwał Rady m.st. Warszawy: nr XL/1254/2020 z 26 listopada 2020 r. w sprawie zmiany uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki takiej opłaty oraz ustalenia stawki takiej opłaty za pojemnik i worek o określonej pojemności oraz uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XL/1255/2020 z 26 listopada 2020 r. w sprawie zmiany uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie ustalenia sposobu obliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku nieruchomości, która w części stanowi nieruchomość, na której nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Wprowadzony przez Miasto program osłonowy przewiduje, że rodziny wielodzietne, które kwalifikują się do uzyskania Karty Dużej Rodziny, mogą otrzymać wsparcie od Miasta. W wyniku zmiany sposobu naliczania opłat planowane dochody za odbiór śmieci w 2021 r. zwiększyły się, jednakże kwota planowanych dochodów nie pokryje realizowanych wydatków dotyczących systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

Zakłada się, że luka w obszarze gospodarki odpadami zmniejszy się do poziomu ok. 180 mln zł, a wskaźnik samofinansowania gospodarki odpadami zwiększy się do poziomu 85,2%.

Całościowe koszty funkcjonowania systemu odzwierciedlone w budżecie Miasta obejmują, w szczególności wydatki z tytułu:

- odbierania odpadów komunalnych z terenu nieruchomości położonych w m.st. Warszawie w podziale na 9 zadań (rejonów). Zadanie to w 2022 r. będzie nadal realizowane przez operatorów wybranych w drodze przetargu nieograniczonego (przewidziana kwota na ten cel w WPF-ie przypadająca na 2022 r. wynosi blisko 380 mln zł),
- zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu m.st. Warszawy – realizacja tego zadania została powierzona Miejskiemu Przedsiębiorstwu Oczyszczania w m.st. Warszawie sp. z o.o. na podstawie uchwały Rady m.st. Warszawy nr LII/1251/2017 z dnia 6 lipca 2017 r. w oparciu o art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej. Zadanie to dotyczy świadczenia usług w zakresie rozbudowy, utrzymania i eksploatacji instalacji zagospodarowania odpadów. Środki na finansowanie realizacji tego zadania są – na podstawie uchwał Zgromadzenia Wspólników spółki MPO sp. z o.o. – w formie dopłat przekazywane do MPO sp. z o.o. (przewidywane wydatki ujęte w WPF-ie przypadające na 2022 r. wynoszą 905,3 mln zł),
- tworzenia i utrzymania punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Zadanie to w 2022 r. nadal będzie realizowane przez Wykonawców wybranych w przetargu nieograniczonym (przewidywane wydatki na ten cel ujęte w WPF-ie przypadające na 2022 r. wyniosą 5,6 mln zł),
- obsługi administracyjnej systemu,
- edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi (w 2022 r. przewidywana jest organizacja wydarzeń takich jak: „Eko Piknik”, „Sprzątanie Świata”, udział w Targach Zero Waste).

W listopadzie 2020 r. podpisana została umowa na zagospodarowanie odpadów komunalnych poprzez budowę spalarni w ramach rozbudowywanego Zakładu Unieszkodliwiania Stałych Odpadów Komunalnych, gdzie ma być termicznie przetwarzanych ponad 300 tys. ton odpadów rocznie, tj. blisko 30% całego strumienia odpadów miejskich, które są najtrudniejsze i najbardziej kosztowne do przetworzenia. Inwestycja da gwarancję całkowitego bezpieczeństwa i neutralności obiektu zarówno dla ludzi jak i środowiska naturalnego dzięki zastosowaniu najnowocześniejszych rozwiązań technologicznych. W okresie przejściowym, tj. do czasu realizacji inwestycji, zagospodarowanie odpadów komunalnych pochodzących z terenu m.st. Warszawy jest realizowane za pośrednictwem

wyłonionych w trybie przetargów firm (w ostatnich miesiącach br. rozstrzygnięte zostały tego typu przetargi).

Potencjalne ryzyka dla budżetu – trudne do skwantyfikowania na obecnym etapie - mogą rodzić też toczące się postępowania sądowe w związku ze skargami spółdzielni mieszkaniowych na sposób ustalania opłaty. W drugiej połowie marca br. władze Warszawy złożyły do Naczelnego Sądu Administracyjnego skargę kasacyjną od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w sprawie obowiązującej do 31 marca 2021 r. „uchwały śmieciowej”, która uzależniła opłatę za odbiór śmieci od gospodarstwa domowego przyjmując różne stawki w zależności od rodzaju zabudowy. W ocenie Miasta Rada Gminy może różnicować stawki opłat wywozu śmieci w zależności od rodzaju zabudowy, także przy przyjętej metodzie opłat od gospodarstwa domowego. Powyższe zostało zakwestionowane przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w orzeczeniu z 27 stycznia br., który uznał, że w przypadku opłaty uzależnionej od gospodarstwa domowego stawka powinna być jedna.

3.6.2. Wpłata na zwiększenie części równoważącej subwencji ogólnej (janosikowe)

Wydatki Miasta z tytułu wpłaty do budżetu państwa na zwiększenie subwencji równoważącej wykazują w ostatnich latach wysoki wzrost nominalny r/r przewyższający istotnie dynamikę dochodów własnych. Wydatki te zwiększały swoją wartość r/r w latach 2018-2021 o przeszło 100 mln zł, tj. w tempie ok. 12%, a w 2020 r. pomimo gwałtownego spadku dochodów na skutek pandemii wzrost tych wydatków względem poprzedniego roku wyniósł aż o 158 mln zł tj. o 15%. W ostatnich latach obserwowany jest w Warszawie rosnący odsetek dochodów własnych przeznaczany na wpłatę na „janosikowego” – w 2020 r. udział wpłaty w dochodach własnych Miasta wzrósł do blisko 10% wobec wartości tego wskaźnika w poprzednich latach na poziomie 7%-8%. W 2021 r. pomimo utrzymującego się spadkowego trendu w wielu źródłach dochodów budżetowych w związku z kolejną falą epidemii, obciążenia budżetu z tytułu „janosikowego” wzrosły o kolejne 85,4 mln zł. Łączna wpłata z tytułu Warszawy do budżetu państwa z tytułu „janosikowego” w latach 2003-2021 wyniosła 15 mld 135 mln zł. Rosnące wydatki na zwiększenie subwencji równoważącej skutkują obniżaniem wyniku budżetu operacyjnego Warszawy i jednocześnie ograniczają potencjał wydatkowy Miasta. Warszawa jest głównym płatnikiem „janosikowego” w części gminnej i powiatowej wpłat. Udział Warszawy w ramach planowanej globalnej kwoty wpłat wszystkich gmin i wszystkich powiatów w 2021 r. przekroczyła 50%. Pandemia obnażyła z całą ostrością wady konstrukcyjne aktualnego systemu wyrównawczego, polegające na jego niedostosowaniu do zmian w koniunkturze jako skutek wyliczania wpłat w oparciu o dane historyczne bez uwzględnienia mechanizmu korygującego w tym zakresie. Wady te są szczególnie uwydatnione w okresie gwałtownych i głębokich zaburzeń w koniunkturze, z jakimi mamy do czynienia aktualnie w związku z koronakryzysem, czy w latach 2008 - 2009 r. jako skutek globalnego

kryzysu finansowo-ekonomicznego. Polegają one na przenoszeniu sytuacji budżetowej sprzed kryzysu o dwa lata wstecz na okres załamania dochodów w okresie 2020-2021.

Już Trybunał Konstytucyjny w wydanym 26 marca 2013 roku Postanowieniu sygnalizacyjnym wskazał na liczne wady konstrukcyjne „janosika”, które mają dysfunkcyjny wpływ na jego optymalne działanie. Prace w Ministerstwie Finansów nad zmianą tego mechanizmu trwają już kilka lat i nie zostały wypracowane propozycje zmian legislacyjnych w tym zakresie.

Zakłada się, że wpłata Warszawy tytułem „janosikowego” w 2022 r. przekroczy 1,2 mld zł.

3.7. Planowane działania racjonalizujące koszty i wydatki

W 2022 r. będą kontynuowane działania oszczędnościowe i racjonalizujące wydatki bieżące z wykorzystaniem efektu skali poprzez zbiorowe zakupy towarów i usług na potrzeby Urzędu m.st. Warszawy i jednostek organizacyjnych Miasta. Kontynuowane będą wdrożone w poprzednich latach rozwiązania takie jak: wspólne zakupy materiałów biurowych, wspólne ubezpieczenie mienia Warszawy, jak też działanie Warszawskiej Grupy Zakupowej w celu zakupu energii elektrycznej na potrzeby 705 jednostek organizacyjnych Miasta oraz podmiotów, dla których Miasto pełni funkcję właściciela oraz organizatora, tj. szkół, przedszkoli, bibliotek, ośrodków pomocy społecznej i innych jednostek.

Planuje się **kontynuowanie** podjętych w poprzednich latach **działań racjonalizujących funkcjonowanie spółek miejskich ze 100% udziałem Miasta** poprzez pozostawienie dywidendy w spółkach i rekompensatę ubytku dochodów budżetu Miasta z tego tytułu w drodze zmniejszenia wydatków budżetowych tytułem zakupu przez Miasto usług komunalnych w tych spółkach.

W 2022 r. i w latach następnych ważne będzie poszukiwanie dodatkowych źródeł kapitału dla rozwoju Warszawy przy wykorzystaniu alternatywnych mechanizmów realizacji zadań publicznych, jak np. partnerstwo publiczno – prywatne czy koncesje z ograniczonym udziałem środków budżetowych i tworzenia tzw. hybrydowych modeli partnerstwa publiczno-prywatnego polegających na jednoczesnym wykorzystaniu: środków z funduszy pozyskanych przez jednostkę samorządową i kapitału prywatnego oraz ewentualnie krajowych środków publicznych poprzez udział środków własnych samorządu. Powyższe działania będą istotne wobec możliwości skorzystania z dofinansowania ze środków europejskich, jakie stworzą nowe wieloletnie ramy finansowe na lata 2021-2027, ale też ze środków z Funduszu Odbudowy, którego wydatkowanie ujęte jest w projekcie Krajowego Planu Odbudowy i Budowania Odporności (KPO).

W 2022 r. będą kontynuowane działania w kierunku optymalizacji miejskich struktur organizacyjno-prawnych i systemu zarządzania w celu standaryzacji usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców w ważnych obszarach aktywności Miasta oraz w celu uzyskania efektu synergii.

Przykładem takiego działania jest połączenie w najbliższym czasie miejskich jednostek budżetowych Stołecznego Zarządu Rozbudowy Miasta oraz Zarządu Miejskich Inwestycji Drogowych, co pozwoli na utworzenie wysoko wyspecjalizowanej jednostki prowadzącej inwestycje miejskie, zgromadzenie w jednej organizacji know-how w zakresie inwestycji oraz uzyskanie korzyści zarządczych w związku z efektem skali. Dodatkowym argumentem na rzecz połączenia tych jednostek jest utrzymanie jednej silnej jednostki w pogorszonych warunkach budżetowych Miasta. Podobne argumenty zdecydowały o połączeniu Miejskiej Pracowni Planowania Przestrzennego ze strukturami Urzędu m.st. Warszawy w ramach optymalizacji systemu zarządzania Miastem.

W celu usprawnienia funkcjonowania Urzędu m.st. Warszawy planuje się wdrożenie w 2022 r. polityki zarządzania procesowego.

Kontynuowane będą zmiany organizacyjno-prawne w obszarze pomocy społecznej polegające na wydzielaniu kolejnych domów dziecka w celu dostosowania do określonych przepisami prawa wymogów organizacyjnych.

Utworzona w ramach procesu optymalizowania miejskich struktur organizacyjnych samorządowa jednostka organizacyjna pn. Centrum Usług Społecznych „Społeczna Warszawa” w celu, m.in. organizowania i koordynowania świadczenia przez Miasto usług opiekuńczych i standaryzacji tych usług, czy powołane w ostatnich latach Zespoły do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w celu zapewnienia wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej, organizacyjnej i prawnej jednostkom organizacyjnym m.st. Warszawy działającym w sektorze opieki społecznej (domom dziecka, ośrodkom wsparcia i in. placówkom opiekuńczo-wychowawczym), posiadają już kilkuletnie doświadczenia w funkcjonowaniu.

W 2022 r. kontynuowane będą inicjatywy sprzyjające efektywności zarządzania i wydatkowania środków publicznych oraz przejrzystości finansów Miasta poprzez wykorzystywanie nowoczesnych narzędzi zarządzania, tj. budżetowania zadaniowego, wzmocnienia kontroli zarządczej i audytu wewnętrznego. Zakłada się rozwój budżetowania zadaniowego, w tym w szczególności z wykorzystaniem w szerszym niż dotychczas zakresie mierników oceny efektów działalności stanowiących zobiektywizowane narzędzia pomiaru stopnia realizacji celów zadań w celu lepszego porównania uzyskanych wyników w czasie, jak też dokonania porównań między jednostkami organizacyjnymi Miasta. Ważnym instrumentem w aspekcie kreowania i realizacji polityki rozwoju Miasta pozostanie Wieloletnia Prognoza Finansowa jako podstawa formalno-prawna i ekonomiczno-finansowa do zaciągania zobowiązań długoterminowych.

4. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW WYDATKÓW BUDŻETOWYCH M.ST. WARSZAWY NA 2022 ROK

4.1. Bieżąca działalność Miasta

4.1.1. Drogownictwo i komunikacja

Zakłada się, że w 2022 r. następować będzie stopniowy wzrost liczby pasażerów w miejskiej komunikacji. Stopniowe zwiększenie liczby pasażerów korzystających z komunikacji miejskiej przyniesie odbudowę wpływów ze sprzedaży biletów i w konsekwencji poprawę stopnia pokrycia wydatków budżetowych przeznaczonych na utrzymanie komunikacji miejskiej dochodami ze sprzedaży biletów i z tytułu dotacji od gmin ościennych na komunikację.

W 2022 r. kontynuowane będą działania zmierzające do zwiększenia stopnia finansowania wydatków związanych z funkcjonowaniem komunikacji miejskiej dochodami osiąganymi w tym zakresie.

Realizacja głównych zadań miejskich związanych z rozwojem i modernizacją sieci transportu publicznego, unowocześnianiem taboru komunikacji publicznej, poprawą warunków ruchu pieszego i rowerowego, porządkowaniem systemu parkingowego, a także wzrostem bezpieczeństwa ruchu drogowego i transportu publicznego planowana jest w oparciu o „Strategię Zrównoważonego Rozwoju Systemu Transportowego Warszawy do 2015 roku i na lata kolejne, w tym Zrównoważonego Planu Rozwoju Transportu Publicznego”.

Priorytetowym zadaniem w 2022 r. - podobnie jak w latach ubiegłych - będzie poprawa bezpieczeństwa ruchu na drogach publicznych m.st. Warszawy. W tym celu planuje się przeznaczyć środki na następujące zadania:

- realizację programu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie m.st. Warszawy, m.in. poprzez wykonanie zaleceń audytów bezpieczeństwa, w tym przejść dla pieszych, a także poprzez rozwój stref z ruchem uspokojonym. Wdrażane będą także usprawnienia zadań związanych z zarządzaniem ruchem, m.in. poprzez wdrożenie elektronicznego systemu ewidencji i przetwarzania informacji o drogach publicznych na terenie m.st. Warszawy,
- promocję zachowań komunikacyjnych mieszkańców sprzyjających zrównoważonej mobilności,
- realizację projektu Zintegrowanej Karty Miejskiej pozwalającej na realizację dowolnych usług miejskich w oparciu o identyfikator użytkownika,
- rozwój i utrzymanie systemu rowerowego, w tym także systemu Warszawskiego Roweru Publicznego Veturilo oraz budowa dróg rowerowych,
- budowę nowych parkingów typu P+R oraz remonty i konserwacja istniejących już parkingów i węzłów przesiadkowych,

- prowadzenie prac remontowych dróg, chodników, wiaduktów i mostów,
- budowę i remonty sygnalizacji świetlnej,
- przebudowę i utrzymanie oświetlenia ulic, placów i dróg,
- kontynuację działań związanych z zimowym i letnim oczyszczaniem ulic, placów i chodników.

W ramach działań na rzecz promocji i rozwoju transportu, w tym związanych z rozwojem w Mieście elektromobilności, przewiduje się:

- aktualizację analiz w zakresie, m.in. wpływu zmian w taborze transportu publicznego na poprawę funkcjonowania całego systemu transportu, w szczególności pod kątem wpływu na środowisko, standaryzacji oraz nowych rozwiązań organizacyjnych i technologicznych mogących znaleźć zastosowanie w zbiorowym transporcie publicznym aglomeracji warszawskiej,
- opracowanie Programu edukacyjnego: „Po Warszawie pieszo i na kółkach”, podejmującego problematykę mobilności i zrównoważonego transportu w Warszawie i jest dedykowany dla uczniów zerówek i klas 1-3 szkół podstawowych oraz nauczycieli chętnych do nowych doświadczeń i poszukiwań, dla których ważne są podejmowane w programie zagadnienia.
- w celu usprawnień ruchu pojazdów transportu zbiorowego w m.st. Warszawie zakłada się wykonanie analizy funkcjonowania pasów autobusowych,
- w 2022 roku kontynuowany będzie program likwidacji barier architektonicznych. Projekt powstał we współpracy z twórcami Warszawskiej Mapy Barrier i realizowany przy udziale dzielnic i Zarządu Dróg Miejskich. Standard prowadzonych prac w tym zakresie wyznaczają miejskie dokumenty – „Standardy dostępności” i „Standardy projektowania i wykonywania dróg dla pieszych”. W ramach programu, m.in. przebudowywane są przejścia dla pieszych,
- podjęcie prac związanych z modelowaniem i optymalizacją w zakresie lokalizacji ogólnodostępnej infrastruktury ładowania pojazdów zasilanych energią elektryczną. Ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych z 2018 r., a w ślad za nią, przyjęty uchwałą nr XLI/1264/2020 Rady m.st. Warszawy z 3 grudnia 2020 r. „Plan budowy ogólnodostępnych stacji ładowania pojazdów elektrycznych na obszarze m.st. Warszawy” obligują operatorów systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego (OSD), działających na terenie danej gminy, do budowania stacji ładowania pojazdów zasilanych energią elektryczną. Przewidywana na III kwartał br. nowelizacja w/w ustawy zwolni z tego obowiązku OSD. W związku z powyższym zachodzi potrzeba weryfikacji/korekty, wskazanych w Planie, lokalizacji ogólnodostępnej infrastruktury ładowania i dostosowanie jej do wymogów niezależnych podmiotów prywatnych mogących budować taką infrastrukturę w przyszłości. W tym celu przewiduje się dokonanie analiz i ponowne wskazanie optymalnych i efektywnych rozwiązań w zakresie organizacji usługi ładowania pojazdów

indywidualnych w stacjach ładowania, które będą funkcjonować w przestrzeni publicznej Miasta bez uszczerbku dla jej jakości.

W ramach działań wynikających z prowadzenia polityki mobilności m.st. Warszawy i przygotowania założeń oraz wytycznych dla rozwoju systemu transportowego m.st. Warszawy zakłada się podjęcie, m.in. następujących zadań:

- opracowanie Warszawskiego Badania Ruchu 2022,
- studium transportowe kierunków rozwoju metra w Warszawie,
- opracowanie Planu Zintegrowanej Mobilności Miejskiej (tzw. SUMP),
- prace przygotowawcze i I faza prac dotycząca modyfikacji/budowy nowego Modelu Transportowego Aglomeracji Warszawskiej,
- analizy komunikacyjne na potrzeby warszawskiej polityki mobilności,
- działania promocyjne i edukacyjne warszawskiej polityki mobilności,
- analizy komunikacyjne dla inwestycji nie drogowych i opracowań planistycznych.

4.1.2. Gospodarka mieszkaniowa

W 2022 r. będą realizowane cele określone w podjętym uchwałą Nr XLVII/1459/2021 Rady m.st. Warszawy z 15 kwietnia 2021 r. Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem m.st. Warszawy na lata 2021-2025, w tym Programu Mieszkaniowego m.st. Warszawy skierowane na:

- zachowanie budynków Miasta we właściwym stanie technicznym,
- poprawę warunków mieszkaniowych,
- zwiększenie możliwości zaspokajania potrzeb mieszkaniowych osób oczekujących na wynajęcie lokali z zasobu m.st. Warszawy,
- poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem m.st. Warszawy, w tym m.in. wdrażanie nowych rozwiązań mających na celu zapobieganie powstawania i narastania zaległości w opłatach za lokale mieszkalne,
- realizację przyjętej polityki czynszowej skierowanej na ochronę najemców o niskich dochodach z uwzględnieniem zmian nałożonych przez ustawę o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- poprawę stanu technicznego budynków i lokali w ramach przyjętego planu remontów i modernizacji zasobu, w tym m.in. podniesienie standardu budynków i lokali oraz ograniczanie niskiej emisji spalin poprzez całkowitą likwidację lub wymianę kotłów, pieców i palenisk zasilanych paliwem stałym,
- zwiększenie liczby mieszkań dostępnych na wynajem,

- pozyskanie nowych lokali do zasiedlenia poprzez realizację mieszkaniowego budownictwa komunalnego oraz społecznego budownictwa czynszowego.

W 2022 roku realizowane będą zadania, polegające głównie na remontach pustych lokali mieszkalnych, w ramach bieżących środków. Wysokość wydatków na remonty i modernizacje całego zasobu lokalowego Miasta w 2019 roku kształtowała się na poziomie 324 mln zł, natomiast w 2020 r. wydatkowano 296 mln zł, co odzwierciedla zmniejszone możliwości dochodowe Miasta na skutek negatywnego wpływu na budżet Miasta pandemii.

4.1.3. Oświata i edukacja

W roku 2022 kontynuowane będą działania zmierzające do zapewnienia powszechnej dostępności do wysokiej jakości szkół i placówek oświatowych, poprzez stworzenie bogatej oferty edukacyjnej, nowoczesnej bazy dydaktycznej odpowiadającej określonym standardom i doskonalenie kadry pedagogicznej. Podejmowane będą starania pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie warszawskiej edukacji, w tym w szczególności środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa oraz środków unijnych. Na organach publicznych ciąży obowiązek zapewnienia równego i powszechnego dostępu do szkół, oznacza to, że każda osoba objęta obowiązkiem szkolnym musi mieć zapewnioną możliwość nauki w szkole publicznej oraz zgodnie z zasadą równości w dostępie do nauki, jednakową szansę podjęcia kształcenia w szkołach na różnych szczeblach edukacji.

Bardzo istotne będzie kontynuowanie działań związanych z uruchomieniem nowych szkół i przedszkoli, szczególnie na terenach, na których w ostatnich latach nastąpił intensywny rozwój budownictwa mieszkaniowego. Nowe szkoły, wraz ze swoim zapleczem sportowym, stanowią ważny element infrastruktury społecznej, powinny być nie tylko miejscem edukacji dzieci i młodzieży, ale również miejscem integracji mieszkańców, powinny wpływać na poprawę komfort życia społeczności lokalnej.

Należy założyć, że po wielomiesięcznej nauce w trybie zdalnym i hybrydowym, rok 2022 będzie okresem intensywnych działań zmierzających do ograniczenia negatywnych skutków pandemii COVID-19. Dystans społeczny i izolacja są źródłami wyczerpania i stresu. Konieczne jest zagwarantowanie uczniom odpowiedniego wsparcia psychologicznego.

Istotnymi ramami dla realizacji budżetu będzie uchwalenie programów w ramach nowej Strategii Rozwoju Warszawy, w szczególności Programu „Usługi blisko domu” (realizującego cel 2.3 Strategii), którego ostateczne przyjęcie planowane jest w połowie 2021 roku. Dodatkowo zadania edukacyjne wskazane są w Programie „Twórczy potencjał mieszkanki i mieszkańcy Warszawy” (cel 4.1 Strategii). Znaczenie dla realizacji zadań oświatowych w 2022 roku posiadać będzie zarządzenie nr 645/2021

Prezydenta m.st. Warszawy z 4 maja 2021 r. w sprawie wprowadzenia w m.st. Warszawa standardów architektonicznych i funkcjonalnych dla szkół podstawowych i zespołów szkolno-przedszkolnych. Ponadto regulacje prawne na poziomie Unii Europejskiej, kraju oraz miasta dotyczące dostępności obiektów w wymiarach fizycznym, cyfrowym i informacyjnych nakładają na władze samorządowe szereg działań wymagających nakładów finansowych na dostosowywanie obiektów oświatowych.

Działania placówek oświatowych oraz m.st. Warszawy ukierunkowane będą w szczególności na następujące obszary:

- Adaptacja uczniów i nauczycieli do kształcenia w warunkach stacjonarnych i hybrydowych po okresie pandemii, przeciwdziałanie lukom edukacyjnym w grupach defaworyzowanych.
- Troska o zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży i dobrostan uczniów, w tym rozwój pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcie psychologiczne nauczycieli.
- Działania na rzecz praw człowieka, różnorodności społecznej, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy.
- Rozwój platformy edukacyjnej Eduwarszawa.pl oraz zasobów edukacyjnych dostępnych on-line, rozwój kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli.

Konieczne będzie dostosowanie bazy szkół do rosnących potrzeb uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym likwidacja barier architektonicznych. Ma to kluczowe znaczenie także w kontekście przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Niezbędne jest również zapewnienie środków na zakup nowoczesnego wyposażenia zgodnie z potrzebami wynikającymi z postępu technicznego i wymogów nowoczesnej metodyki kształcenia, a także zwiększenie nakładów na remonty, co dotyczy głównie dzielnic, w których placówki oświatowe zlokalizowane są w starych obiektach, wybudowanych w technologii niezgodnej ze współczesnymi standardami.

Wzrost liczby uczniów w szkołach i kontynuacja procesu modernizacji infrastruktury szkolno-przedszkolnej wpływać będzie na koszty organizacji edukacji. Dlatego istotna będzie optymalizacja wydatków w tym obszarze, w szczególności poprzez wykorzystanie nowoczesnych, energooszczędnych technologii.

Zakłada się kontynuowanie polityki płacowej w sposób umożliwiający promowanie najlepszych pedagogów, jak też w sposób, który pozwoli przyciągnąć do zawodu absolwentów kierunków pedagogicznych, którzy podejmą pracę w warszawskich szkołach, m.in. poprzez utrzymanie dodatków motywacyjnych czy wyższych wynagrodzeń zasadniczych dla nauczycieli wchodzących do zawodu (stażystów i kontraktowych).

Zakłada się pełną realizację podstawowych zadań wynikających z polityki edukacyjnej, tak by wysokie standardy odnoszące się do jakości kształcenia w sferze oświaty w Warszawie na tle kraju mogły być podtrzymane.

Edukacja i wspieranie rozwoju małego dziecka, gdzie priorytetowo traktowane będą:

- zapewnienie edukacji przedszkolnej wszystkim dzieciom w wieku 3 – 5 lat, których rodzice wyrażą wolę objęcia edukacją przedszkolną oraz dzieciom 6-letnim realizującym, obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne,
- budowa i modernizacja bazy przedszkolnej w celu zapewnienia edukacji przedszkolnej możliwie blisko miejsca zamieszkania rodziców, zgodnie z ich preferencją,
- zapewnienie bezpłatnej opieki i zajęć w pełnym czasie działalności placówek przedszkolnych,
- zapewnienie dzieciom pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz różnorodnej oferty zajęć, w tym bezpłatnych zajęć dodatkowych,
- zapewnienie wszystkim dzieciom w wieku 3-6 lat objętych edukacją przedszkolną, obowiązkowych zajęć przygotowujących do posługiwania się językiem obcym nowożytnym,
- promowanie i upowszechnianie nowatorskich rozwiązań w wychowaniu przedszkolnym,
- objęcie najmłodszych, niepełnosprawnych dzieci wczesnym wspomaganiem rozwoju,
- rozwijanie współpracy z przedszkolami niepublicznymi biorącymi udział w otwartych konkursach ofert.

Edukacja szkolna, gdzie działania będą ukierunkowane w szczególności na:

- działania na rzecz wyrównywania luk edukacyjnych powstałych w czasie pandemii,.
- odbudowa stacjonarnej oferty szkolnej, uwzględniającej nowe wyzwania identyfikowane po okresie pandemii,
- zapewnienie bezpieczeństwa w szkołach,
- rozwój platformy edukacyjnej Eduwarszawa.pl i narzędzi cyfrowych usprawniających zarządzanie oświatą, a także zasobów edukacyjnych dostępnych on-line, rozwój kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli,
- finansowanie innowacyjnych projektów edukacyjnych, wykraczających poza klasowo-lekcyjną pracę szkoły, w tym Warszawskich Inicjatyw Edukacyjnych, Nagroda „Najlepsze szkolne i przedszkolne przestrzenie uczenia się”, Warszawska Nagroda Wychowawcza im. Janusza Korczaka, Warszawska Nagroda Edukacyjna im. Marka Edelmana, PEGAZ,
- organizowanie międzyszkolnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, ukierunkowanych na rozwijanie uzdolnień uczniów lub specjalne potrzeby edukacyjne, w tym programów

„Wars i Sawa”, „Wars i Sawa grają w Szachy”, „Szkola z Pomysłem” oraz „Klasa w Warszawie. Warszawa z klasą” (dodatkowe środki dla szkół w wysokości 100 zł na ucznia na udział w wydarzeniach kulturalnych, naukowych, sportowych, odbywających się poza terenem szkoły, w tym na zakup biletów do instytucji nauki, kultury, sportu, kin, teatrów, muzeów, galerii),

- rozwój miejskiego systemu stypendialnego,
- wsparcie uczniów cudzoziemskich, współpraca z asystentami kulturowymi, nauczycielami z oddziałów przygotowawczych,
- współdziałanie z uczelniami w rozwoju utalentowanych uczniów oraz realizacji zajęć dla młodzieży,
- rozbudowa i remonty infrastruktury szkolnej oraz modernizacja wyposażenia szkół,
- finansowanie działań organizacji pozarządowych realizujących projekty edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży,
- rozwijanie systemowej opieki psychologiczno-pedagogicznej w szkołach,
- zapewnienie szkołom warunków do pełnej realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a także monitoring realizowania zaleceń w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub w innych przygotowanych do tego placówkach,
- rozwijanie systemu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi obejmującego jednostki specjalne i integracyjne, a także nauczanie włączające,
- zapewnienie wsparcia szkołom w sytuacjach wymagających pomocy specjalistycznej interwencji lub mediatorów,
- podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- rozwijanie współpracy międzynarodowej szkół z wykorzystaniem nowej perspektywy finansowej Programu Unii Europejskiej Erasmus+ na lata 2021-2027. Promowanie programów prozdrowotnych i profilaktycznych, upowszechnienie zdrowego stylu życia oraz prowadzenie edukacji prozdrowotnej w przedszkolach i szkołach w celu poprawy sprawności fizycznej uczniów, walki z otyłością, zapobieganiu powstawania chorób cywilizacyjnych np. cukrzycy,
- promowanie programów prozdrowotnych i profilaktycznych, upowszechnienie zdrowego stylu życia oraz prowadzenie edukacji prozdrowotnej w przedszkolach i szkołach w celu poprawy sprawności fizycznej uczniów, walki z otyłością, zapobieganiu powstawania chorób cywilizacyjnych np. cukrzycy,
- upowszechnianie współczesnych metod nauczania, w tym szersze wykorzystanie możliwości samokształcenia z wykorzystaniem powszechnie dostępnych zasobów i platform edukacyjnych.

Edukacja dla rynku pracy, gdzie działania będą obejmowały w szczególności:

- podniesienie jakości kształcenia zawodowego, w tym poprzez dalszą modernizację bazy technodydaktycznej szkolnictwa zawodowego,
- dostosowywanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb gospodarki oraz rynku pracy na podstawie prognoz popytu na pracę w skali aglomeracji warszawskiej, województwa mazowieckiego oraz w wymiarze krajowym,
- poszerzanie oferty edukacyjnej szkół dla dorosłych, w tym uruchomienie nowych kierunków kształcenia,
- kontynuowanie akcji informacyjnych i promocyjnych szkolnictwa zawodowego,
- organizowanie zintegrowanych szkoleń merytoryczno-metodycznych dla nauczycieli szkół zawodowych,
- włączenie organizacji pracodawców w proces kształcenia zawodowego w ramach podpisywanych porozumień, w tym w zakresie objęcia patronatem szkół zawodowych, ewentualnie poszczególnych klas (zawodów, specjalności),
- kontynuowanie systemowej współpracy z uczelniami i instytucjami rynku pracy,
- rozwój Warszawskiego Systemu Doradztwa Zawodowego,
- zwiększenie wsparcia dla uczniów niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie poprzez dobre przygotowanie ich do znalezienia zatrudnienia na rynku pracy.

Edukacja poza szkołą, gdzie jako pierwszoplanowe traktowane będą:

- współpraca z Centrum Nauki Kopernik jako kluczową i innowacyjną placówką prowadzącą działania na rzecz uczniów warszawskich szkół polegające na rozbudzaniu i promowaniu zainteresowań naukowych, przygotowania do uruchomienia Centrum Przewrotu Kopernikańskiego,
- realizacja Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej,
- realizacja Warszawskiego Programu „Lato/Zima w Mieście”,
- rozwój oferty ogólnomiejskich placówek edukacji pozaszkolnej,
- finansowanie projektów wychowawczych i edukacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- rozwój oferty pozaszkolnych placówek specjalistycznych dla szkół i placówek warszawskich.

Rozwój nauczycieli i kadr oświatowych, gdzie działania będą zorientowane w szczególności na:

- wspieranie rozwoju innowacji edukacyjnych i społecznych, w tym w szczególności w oparciu o Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń,

- odbudowa stacjonarnej oferty szkoleniowej, przy zachowaniu części zdalnych i hybrydowych form doskonalenia zawodowego nauczycieli,
- przygotowanie nauczycieli do wyzwań związanych ze zdrowiem psychicznym uczniów, stresem i depresją, współpraca z poradniami i interwentami kryzysowymi, profilaktyka uzależnień (w tym związanych z internetem),
- rozwój doradztwa zawodowego, w tym stworzenie nowej lokalizacji dla Centrum Rozwoju Doradztwa Zawodowego,
- realizacja programów kompleksowego wspomaganie szkół i placówek oświatowych,
- realizacja systemowych programów doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół i placówek, w tym w zakresie zarządzania, wychowania oraz wykorzystania nowoczesnych środków technicznych wspierających zarządzanie szkołą i organizację kształcenia,
- realizacja programów doskonalenia nauczycieli przedszkoli w zakresie uzyskania uprawnień do nauczania języków obcych w przedszkolach,
- wspomaganie udziału dyrektorów szkół warszawskich w ogólnopolskich projektach integrujących środowisko kadr zarządzających oświatą,
- obsługa warszawskich szkół w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym unijnych na rozwój europejskiej i międzynarodowej współpracy edukacyjnej,
- rozwijanie współpracy z uczelniami,
- realizacja programów doskonalenia nauczycieli szkół i przedszkoli w zakresie stosowania nowoczesnych środków technicznych podczas procesu nauczania na zajęciach innych niż nauczanie informatyki, w tym doskonalenie nauczycieli szkół i przedszkoli w zakresie wykorzystywania powszechnie dostępnych zasobów i platform edukacyjnych.

W ramach optymalizacji kosztów utrzymania szkół i placówek oświatowych w Mieście opracowane zostaną jednolite wytyczne dotyczące organizacji roku szkolnego 2021/2022. Ustalenie wydatków na oświatę w 2022 r. nastąpi – wzorem lat ubiegłych – w oparciu o jednolity w skali Miasta standard wydatków bieżących w przeliczeniu na jedno dziecko/ucznia uczęszczającego do placówek edukacyjnych, a ostateczna wysokość środków na poszczególne zadania i jednostki wynikać będzie bezpośrednio z decyzji Zarządów poszczególnych dzielnic.

4.1.4. Bezpieczeństwo

Poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego mieszkańców Warszawy będzie stanowić priorytetowe zadanie Biura i jednostek nadzorowanych. Cel ten planuje się osiągnąć poprzez ścisłe współdziałanie ze służbami, inspekcjami, strażami oraz lokalną społecznością.

Główny wysiłek działalności będzie ukierunkowany na:

- realizację cyklicznych zadań własnych oraz zleconych z administracji rządowej w drodze ustawy i porozumienia, które obejmują: realizację programów prewencyjnych, zarządzanie kryzysowe, obronę cywilną, utrzymanie w gotowości do działania ochotniczych straży pożarnych, holowanie i usuwanie pojazdów, kwalifikację wojskową, rekompensaty dla żołnierzy rezerwy i obsługę numeru alarmowego „112”,
- dofinansowaniu działań jednostek stołecznej Straży Pożarnej poprzez zakup wyposażenia i sprzętu specjalistycznego do prowadzenia działań ratowniczych oraz doskonalenie zawodowe strażaków,
- utrzymaniu rezerwy celowej na zadania własne z zakresu zarządzania kryzysowego,
- utrzymaniu rezerwy celowej na zwiększenie wydatków przeznaczonych na zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców m.st. Warszawy,
- zapewnieniu wysokiego poziomu realizacji ustawowych i statutowych zadań jednostek nadzorowanych: Straży Miejskiej m.st. Warszawy i Zakładu Obsługi Systemu Monitoringu, w tym modernizację i rozbudowę miejskiego systemu monitoringu wizyjnego.

Przewidywane do realizacji w 2022 r. zadania będą się koncentrować na:

- realizacji programów prewencyjnych mających na celu poprawę bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Warszawy. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez:
 - kontynuowanie programu „Bezpieczne osiedle” – program ukierunkowany jest na poprawę stanu bezpieczeństwa mieszkańców warszawskich osiedli, w tym na uaktywnieniu lokalnej społeczności w podejmowaniu bezpośrednich działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w okolicy własnego miejsca zamieszkania,
 - organizowanie i realizowanie przedsięwzięć służących poprawie bezpieczeństwa, w tym przewóz grup kibiców piłki nożnej uczestniczących w meczach odbywających się na stadionach piłkarskich Warszawy. Od wielu lat propagowane są zasady bezpiecznych zachowań szczególnie wśród dzieci, młodzieży i seniorów; planuje się realizację kolejnej kampanii przestrzegającej seniorów o coraz to innych sposobach wyłudzenia pieniędzy.

- realizację nowego *Programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli m.st. Warszawy* pn. „*Polityka bezpieczeństwa m.st. Warszawy*” – „*Polityka (...)*” będzie opracowana w ramach Strategii #Warszawa 2030 i na jej podstawie będą opracowywane programy z zakresu bezpieczeństwa na kolejne lata.
- zarządzaniu kryzysowym, w tym na:
 - zabezpieczeniu funkcjonowania Zespołu Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy, Centrum Zarządzania Kryzysowego, sztabów kryzysowych oraz zabezpieczenie realizacji zamówień i umów w zakresie likwidacji zdarzeń losowych o charakterze lokalnym,
 - zabezpieczeniu prawidłowego działania sieci łączności radiotelefonicznej zarządzania kryzysowego m.st. Warszawy oraz systemu alarmowania i ostrzegania mieszkańców będącego własnością m.st. Warszawy,
 - wsparciu służb ratowniczych i porządkowych w usuwaniu skutków zdarzeń lokalnych stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub środowiska.
- zabezpieczeniu gotowości bojowej Ochotniczych Straży Pożarnych,
- realizacji zadań z zakresu obrony cywilnej
- wspieraniu działań realizowanych przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej,
- realizację cyklicznych zadań własnych oraz trzech zleconych z zakresu administracji rządowej, które obejmują realizację programów prewencyjnych, zarządzanie kryzysowe, obronę cywilną, utrzymanie w gotowości do działania ochotniczych straży pożarnych, holowanie i usuwanie pojazdów oraz kwalifikację wojskową, rekompensaty dla żołnierzy rezerwy, jak też obsługę numeru alarmowego „112” zabezpieczeniu właściwego funkcjonowania pięciu powiatowych komisji lekarskich, prowadzenie na podstawie porozumienia z Wojewodą Mazowieckim Centrum Powiadamiania Ratunkowego.

4.1.5. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Do zadań priorytetowych w zakresie funkcjonowania i finansowania działalności kulturalnej w Mieście Stołecznym Warszawa należą:

- wypełnianie ustawowych zobowiązań organizatora głównie poprzez zapewnienie środków niezbędnych do prowadzenia działalności kulturalnej oraz nadzór nad działalnością merytoryczną, finansową oraz organizacyjną instytucji kultury m.st. Warszawy w ramach przyznawanych dotacji podmiotowych,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie ogłaszania i rozstrzygania konkursów dotacyjnych,

- przyznawanie stypendiów, nagród w zakresie kultury,
- realizacja programów Strategii #Warszawa2030,
- działania związane ze wspieraniem i ochroną materialnego i niematerialnego dziedzictwa Warszawy, inspirowanie nowych trendów i zjawisk w zakresie kultury.

Wszystkie powyższe priorytety muszą być odpowiednio wspierane i komunikowane, aby wzmacniać Markę Warszawa i ukazywać Miasto jako stolicę kultury na miarę XXI w.

Głównymi zadaniami Miasta Stołecznego Warszawa w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, realizowanymi w 2022 roku, będą:

1. Instytucje kultury

- obsadzanie stanowisk dyrektorów instytucji kultury (powołania, konkursy),
- monitorowanie działalności instytucji kultury,
- przyznawanie dotacji celowych na projekty artystyczne i społeczno-kulturalne realizowane przez instytucje kultury,
- inicjowanie i promowanie zrównoważonej ekologicznie produkcji wydarzeń kulturalnych,
- realizacja porozumienia w sprawie pełnienia przez Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy – Bibliotekę Główną Województwa Mazowieckiego funkcji powiatowej biblioteki publicznej dla powiatu warszawskiego.

2. Organizacje Pozarządowe

- organizowanie i przeprowadzanie otwartych konkursów dotacyjnych (rocznych i wieloletnich) dla organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury,
- zlecanie zadań publicznych wynikających z założeń Strategii #Warszawa2030.

3. Wsparcie twórców (ułatwienie dostępu do zasobów, wsparcie kompetencyjne, stypendia)

- nagrody w dziedzinie kultury:
 - 15. edycja Nagrody Literackiej m.st. Warszawy,
 - 13. edycja Nagrody m.st. Warszawy im. Ryszarda Kapuścińskiego,
 - 12. edycja Warszawskiej Nagrody Edukacji Kulturalnej,
 - Nagroda Historyczna im. Kazimierza Moczarskiego,
 - Grand Prix Warszawskiego Festiwalu Filmowego,
- stypendia artystyczne m.st. Warszawy,
- stypendia im. Jana Pawła II.

4. Dziedzictwo kulturowe i wsparcie sektora kreatywnego

- dziedzictwo kulturowe Warszawy – Zespół ds. niematerialnego dziedzictwa kulturowego Warszawy,
- obchody ważnych rocznic i jubileuszy - przyznawanie miejskim instytucjom kultury dotacji celowych na zadania realizowane w ramach obchodów wydarzeń historycznych, wspominania osobistości i miejsc ważnych dla dziedzictwa i tożsamości m.st. Warszawy i Polski, zgodnie z wytycznymi zespołu zadaniowego ds. rocznic w Warszawie powołanego przez Prezydenta m.st. Warszawy oraz uchwałą Sejmu ustalającą patronów na 2022 r.,
- realizacja zadań związanych z nazewnictwem miejskim,
- wsparcie sektora kreatywnego – prowadzenie konkursu Ulubiona Księgarnia Warszawy, konferencje, targi, warsztaty i programy branżowe (m.in. Warszawskie Targi Książki, Start Up Art.), oraz wydarzenia wspierające sektor filmowy, sztuk wizualnych, czytelniczy czy inne branże sektora,
- Zespół ds. produkcji filmowych,
- Mazowiecki i Warszawski Fundusz Filmowy – wkład finansowy Warszawy do funduszu mający na celu wspieranie artystycznych projektów filmowych realizowanych w Warszawie, mogących przyczynić się do turystycznej oraz gospodarczej promocji regionu, wpływających korzystnie na rozwój branży kreatywnej oraz na budowanie wizerunku m. st. Warszawy w Polsce i na świecie;
- udział Warszawy w sieciach międzynarodowych – World Cities Culture Forum i Eurocities,
- realizacja projektów kulturalnych wpisujących się we współpracę zagraniczną Warszawy,
- wsparcie istotnych wizerunkowo międzynarodowych przedsięwzięć kulturalnych w Warszawie, w tym konferencji warsztatów i seminariów,
- realizacja projektów zgłoszonych do realizacji w ramach Budżetu Obywatelskiego,
- wspieranie projektów państwowych uczelni wyższych, państwowych instytucji kultury oraz samorządowych instytucji kultury województwa mazowieckiego działających na terenie Warszawy, realizujących zadania wpisujące się w regionalną politykę rozwoju kultury,
- badania i programowanie warszawskiej kultury (analizy, warsztaty, wsparcie eksperckie), ewaluacja programów realizowanych przez Biuro Kultury oraz zadań konkursowych realizowanych przez organizacje pozarządowe, ze szczególnym uwzględnieniem konkursów wieloletnich.

5. Strategia #Warszawa2030

- realizacja programów wykonawczych Strategii #Warszawa2030 Kultura blisko domu oraz Twórczy potencjał mieszkank i mieszkańców Warszawy, koordynowanych przez Biuro Kultury,
- udział we wdrażaniu programów wykonawczych do Strategii #Warszawa2030 prowadzonych przez inne biura Urzędu m.st. Warszawy (1.1 Dbamy o siebie nawzajem, 4.2 Generujemy innowacje, 4.3 Przyciągamy talenty i liderów, 4.4 Inspirujemy świat),
- Program Rozwoju Bibliotek – centralna baza użytkowników, wsparcie bibliotek w zakresie zakupu nowości bibliotecznych, w tym e-literatury i/lub kodów Legimi, wsparcie bibliotek o wkład własny na zakup nowości wydawniczych,
- koordynacja edukacji kulturalnej w Warszawie - promowanie rekomendacji wypracowanych w 2021 r. podczas tworzenia nowych kierunków edukacji kulturalnej, w ramach celów operacyjnych Strategii #Warszawa2030: “Aktywnie spędzamy czas wolny blisko domu” oraz “Rozwijamy nasz twórczy potencjał”; wspieranie dzielnicowych instytucji kultury realizujących projekty w ramach edukacji kulturalnej w tym m.in. promowanie działań z zakresu edukacji kulturalnej realizowanych dla mieszkańców i mieszkank m.st. Warszawy (Warszawska Nagroda Edukacji Kulturalnej),
- Fundusz Instytucji Kultury - przyznawanie miejskim instytucjom kultury dotacji celowych na realizację projektów w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2022 r.,
- Fundusz Edukacji Kulturalnej - przyznawanie dzielnicowym instytucjom kultury (domom kultury i bibliotekom) dotacji celowych na realizację projektów w ramach edukacji kulturalnej w 2022 r.; organizacja szkoleń dla pracowników i pracowniczek dzielnicowych instytucji kultury w zakresie pisania wniosków i badania potrzeb społeczności lokalnej,
- rewitalizacja – realizacja działań miękkich w ramach Zintegrowanego Programu Rewitalizacji m.st. Warszawy do 2022 roku - przyznawanie miejskim instytucjom kultury dotacji celowych na działania skierowane do mieszkańców i mieszkank,
- działania związane z rozwojem publiczności – opracowanie i upowszechnienie przewodnika dla instytucji i organizacji kultury dotyczącego rozwoju publiczności (Blueprint) w ramach międzynarodowego projektu ADESTE+.

6. Komunikacja działań

- stałe, systematyczne budowanie wizerunku Warszawy jako miasta przyjaznego i wspierającego kulturę, jej twórców i odbiorców oraz jako liczącego się mecenasa i organizatora najciekawszych warszawskich projektów kulturalnych,

- wsparcie wizerunkowe instytucji kultury m.st. Warszawy, organizacji pozarządowych, działających na rzecz kultury na terenie Warszawy oraz wsparcie sektora kreatywnego,
- wspieranie istotnych wizerunkowo międzynarodowych przedsięwzięć kulturalnych w Warszawie,
- administrowanie i redagowanie Klastra Kultura, kulturalnej odsłony Portalu Informacyjnego UM m.st. Warszawy oraz kulturalnych miejskich profili społecznościowych.
- aktywność Miasta w sferze kultury obejmie również szeroko rozumianą opiekę nad zabytkami, w tym w szczególności:
 - prowadzenie gminnej ewidencji zabytków i jej udostępnianie mieszkańcom,
 - opracowywanie dokumentacji i badań,
 - prowadzenie nadzoru inwestorskiego przy realizacji miejskich inwestycji dotyczących obiektów zabytkowych,
 - udział w opracowaniu planów i programów opieki i ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych,
 - zapewnienie warunków popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytkach stanowiących własność m.st. Warszawy, ich znaczeniu dla historii i kultury,
 - monitorowanie stanu zachowania zabytków,
 - prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie dziedzictwa kulturowego m.st. Warszawa,
 - współpraca z organami administracji państwowej, organizacjami społecznymi oraz instytucjami ochrony dziedzictwa, w tym działającymi w obszarze ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego,
 - prowadzenie spraw związanych z funkcjonowaniem Społecznej Rady Ochrony Dziedzictwa Kulturowego przy Prezydencie m.st. Warszawy,
 - tworzenie i nadzór nad parkami kulturowymi,
 - prowadzenie spraw i projektów związanych z lokalizacją pomników,
 - prowadzenie listy dóbr kultury,
 - przygotowywanie i przeprowadzenie otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych dla organizacji pozarządowych w zakresie opieki nad zabytkami.

4.1.6. Kultura fizyczna i sport

Do zadań priorytetowych w 2022 roku należeć będzie w szczególności:

- organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych,
- szkolenie i współzawodnictwo sportowe dzieci i młodzieży w różnych kategoriach wiekowych,

- wspieranie przygotowania i udziału warszawskich drużyn w ogólnopolskich rozgrywkach ligowych w grach zespołowych,
- podnoszenie sprawności fizycznej mieszkańców, obejmujące m.in. realizację programów, takich jak:
 - „Zima i Lato w Mieście”,
 - „Od zabawy do sportu”,
 - „Aktywny Warszawiak”, uzupełniony na koniec roku programem pn. „Rusz się Warszawo po świętach”, realizowanym bezpośrednio przez ośrodki sportu i rekreacji oraz dwie dzielnice, w których nie ma ośrodków)
- sport i rekreacja osób niepełnosprawnych, a w szczególności organizacja imprez rekreacyjno – sportowych oraz szkolenie i współzawodnictwo sportowe,
- utrzymanie obiektów sportowo – rekreacyjnych, obejmujące realizację programu „Centra sportowo – szkoleniowe,
- realizację programów pn. Warszawska Olimpiada Młodzieży w relacji klubowej i szkolnej,
- realizacja programów unijnych w zakresie sporu i rekreacji,
- sportowy system stypendialny i nagrodowy,
- promocja Miasta Stołecznego Warszawy poprzez sport,
- opracowanie i wdrożenie Programu wykonawczego sport i rekreacja w Warszawie do 2025 roku w ramach Strategii#Warszawa2030,
- sportowy system stypendialny i nagrodowy m.st. Warszawy oraz promocja Miasta Stołecznego Warszawy poprzez sport. W roku 2021 r. pomimo obostrzeń związanych z COVID-19 po spełnieniu wymaganych warunków stypendia sportowe m.st. Warszawy otrzymało 384 zawodników (s. olimpijskie – 25 os., s. młodzieżowe - 359 os.) i 11 trenerów. W roku 2021 mają się odbyć przełożone z powodu pandemii XXXII Igrzyska Olimpijskie w Tokyo, co może skutkować większą liczbą wniosków stypendialnych na 2022 r.
- promocja m.st. Warszawy poprzez sport, która znacząco wpływa na podniesienie znaczenia i rozpoznawalności marki Warszawa w kraju i za granicą.

4.1.7. Opieka społeczna

W ramach zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przy pomocy ośrodków pomocy społecznej w dzielnicach, Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie, placówek opiekuńczo – wychowawczych, domów pomocy społecznej, a także Zespołu Żłobków i innych jednostek priorytetowa będzie realizacja celów wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych m.st. Warszawy, w szczególności:

Obszar działań na rzecz wsparcia dziecka i rodziny

Tworzenie przyjaznych warunków dla życia i rozwoju rodziny zgodnie z potrzebami rodziny poprzez, m.in. takie działania jak:

- zwiększanie liczby miejsc w żłobkach poprzez budowę, adaptację i modernizację żłobków, wykup miejsc w żłobkach niepublicznych,
- zapewnienie szkoleń dla kandydatek na opiekunki w żłobkach,
- rozwijanie zróżnicowanych form wsparcia rodziców małych dzieci w tym realizacja świadczenia rzeczowego „Wyprawka dla warszawskiego Malucha”, rozwijanie Warszawskich Klubów dla Rodzin w tym na obszarach rewitalizowanych,
- podejmowanie działań mających na celu zwiększenie szans rozwojowych dzieci w wieku 0–6 lat i ich rodziców/opiekunów poprzez wzmocnienie kompetencji społecznych, opiekuńczo-wychowawczych, wsparcie edukacyjne i psychologiczne rodziców oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych i niepublicznych,
- realizacja działań wynikających z Warszawskiej Karty Rodziny,
- prowadzenie działań na rzecz integracji cudzoziemców w Warszawie, w szczególności poprzez rozwijanie oferty poradnictwa, działania skierowane do społeczeństwa przyjmującego oraz działania w zakresie aktywizacji zawodowej cudzoziemców,
- zabezpieczenie środków własnych na utrzymanie żłobków w następstwie zakończonych projektów współfinansowanych ze środków UE.

Organizowanie kompleksowego systemu rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej poprzez m.in. takie działania jak:

- systemowe i systematyczne pozyskiwanie nowych lokali na rodzinne formy pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków finansowych na ich dostosowanie, wyposażenie i utrzymanie, zgodnie ze standardem,
- pozyskiwanie kandydatów i zwiększenie liczby szkoleń do pełnienia funkcji niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
- zapewnianie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej na wymaganym poziomie,

- kontynuowanie rozpoczętych działań inwestycyjnych w celu dostosowania instytucjonalnej pieczy zastępczej do wymogów prawnych (dążenie do zapewnienia opieki w 14-osobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych),
- organizacja szkoleń podnoszących kompetencje pracowników RDD, RZ, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- rozwój wolontariatu w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej.

Obszar działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami

- Diagnozowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin m.in. poprzez:
 - wspieranie w osiąganiu samodzielności i niezależnego funkcjonowania udzielane w różnych formach warsztatów, doradztwa oraz asysty, treningów, szkoleń i dostępie do nowych technologii,
 - tworzenie i poprawa warunków właściwej obsługi osób z niepełnosprawnościami w zakresie orzecznictwa.
- Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym w społeczności lokalnej poprzez m. in.:
 - rozwój usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych oraz asystenckich,
 - rozwój dziennych i całodobowych form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami,
 - znoszenie barier w dostępie do pełnego uczestnictwa w kulturalnym, sportowym i społecznym życiu Miasta,
 - wdrażanie nowoczesnych innowacyjnych technologii wzmacniających osoby niepełnosprawne w samodzielności i niezależności.
- Zapewnienie wsparcia opiekunom osób z niepełnosprawnością poprzez rozwój opieki wytchnieniowej.
- Poprawa dostępności infrastruktury miasta dla osób z ograniczoną sprawnością m.in. poprzez:
 - wdrażanie standardów dostępności poprzez szkolenia, warsztaty oraz kampanie informacyjno-edukacyjne na rzecz dostosowania infrastruktury miasta,
 - realizacja miejskich usług przewozowych do potrzeb osób z ograniczoną sprawnością poprzez dostarczanie specjalistycznych i osobowych usług przewozowych osobom z niepełnosprawnością.

Obszar działań realizacji polityki senioralnej

Działania skierowane do najstarszych mieszkańców Warszawy, które mają na celu poprawę jakości ich życia poprzez realizację zadań w obszarach:

- Zwiększenie aktywności społecznej, w tym:
 - identyfikacja i wsparcie lokalnych liderów wśród seniorów,
 - poprawa dostępności do informacji dla seniorów,
 - rozwój oferty integracyjnej, edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do seniorów
 - poprawa społecznego wizerunku starości i przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej seniorów,
 - prowadzenie Domu Wsparcia dla Powstańców Warszawskich.
- Utrzymanie samodzielności seniorów, w tym:
 - poprawa efektywności systemu wsparcia seniorów w miejscu zamieszkania,
 - poprawa efektywności instytucjonalnych form wsparcia seniorów,
 - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu seniorów

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Celem Programu jest przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk, będących skutkiem nadużywania alkoholu oraz uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, m.in. poprzez:

- kompleksowe i zintegrowane działania skierowane do rodzin z dziećmi w wieku: 0-6, 6-18 oraz młodych dorosłych 16-26 w których występują problemy alkoholowe na terenach rewitalizowanych,
- zapewnienie kompleksowej pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom borykającym się z problemem alkoholowym w tym: rodzinom z problemami opiekuńczo wychowawczymi,
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- programy ponadpodstawowej psychoterapii z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i środków psychoaktywnych,
- promowanie działalności m.st. Warszawy z zakresu profilaktyki, terapii i rehabilitacji i podejmowanie działań informacyjno-edukacyjne z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi.

Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Celem Programu jest przeciwdziałanie w zakresie używania substancji psychoaktywnych oraz ograniczanie związanych tym problemów społecznych i zdrowotnych, m.in. poprzez:

- prowadzenie różnych działań informacyjno-edukacyjnych,
- udzielanie osobom eksperymentującym ze środkami psychoaktywnymi i ich rodzinom pomocy psychologicznej,
- ograniczanie ryzyka szkód zdrowotnych osób używających substancji psychoaktywnych,
- zapewnienie osobom uzależnionym, które ukończyły terapię dostępu do programów readaptacyjnych.

Program Przeciwdziałania Zakażeniom HIV i Działań Na Rzecz Osób Żyjących z HIV/AIDS.

Celem Programu jest dążenie do zmniejszania liczby zakażeń HIV oraz poprawa jakości żyjących z HIV/AIDS i ich bliskich, m.in. poprzez:

- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii skierowanych do populacji ogólnej i do osób podejmujących ryzykowne zachowania,
- prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla młodzieży i studentów z zakresu HIV/AIDS,
- prowadzenie anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV,
- zapewnienie wsparcia psychologicznego dla osób żyjących z HIV/AIDS, osób zdiagnozowanych.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

- Ograniczanie występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz tworzenie spójnego, kompleksowego i profesjonalnego systemu skutecznej pomocy osobom, które doznają różnych form przemocy m. in. poprzez:
 - działania informacyjno – edukacyjne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie,
 - realizację programów profilaktycznych, w tym w szczególności w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą,
 - zapewnienie kompleksowej i interdyscyplinarnej pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom dotkniętym przemocą (w tym zwiększenie kompetencji interpersonalnych i opiekuńczo-wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą),

- zapewnienie oferty pomocy dla osób stosujących przemoc w rodzinie, podejrzanych o stosowanie przemocy oraz przejawiających skłonności do zachowań agresywnych,
- podnoszenie kompetencji oraz zapewnienie doradztwa i superwizji dla członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy, realizujących procedurę „Niebieskie Karty”.
- Wspieranie rodzin w trudnej sytuacji życiowej poprzez:
 - organizowanie i prowadzenie poradnictwa rodzinnego skierowanego do rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
 - wsparcie doradczo-edukacyjne osób/rodzin w procesie rozwiązywania problemów np. mieszkaniowych, zadłużeniowych, związanych z systemem zabezpieczenia społecznego, prawem pracy, uprawnieniami osób niepełnosprawnych,
 - organizowanie schronienia i całodobowego wsparcia dla kobiet z dziećmi i kobiet w ciąży,
 - prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.

W ramach realizacji zadań statutowych i ustawowych realizowane będą następujące działania:

- Zapewnienie wsparcia środowiskowego, przede wszystkim asysty rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, poprzez:
 - wzrost stanu zatrudnienia asystentów rodziny,
 - organizację szkoleń dla asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych w zakresie prowadzenia pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze,
 - rozwój funkcjonowania rodzin wspierających pracę asystenta rodziny oraz tworzenie programów szkoleń dla tych rodzin,
 - organizowanie innych form pracy w środowisku z rodzinami, wspierających działania asystenta tj. usługi opiekuńcze dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi.
- Zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług dla osób w kryzysie bezdomności, poprzez:
 - zapewnienie schronienia, posiłku osobom bezdomnym i innych form wsparcia w formie noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk z usługami opiekuńczymi, mieszkań treningowych, ogrzewalni, łazieni, pralni, punktów poradnictwa, streetworkingu,
 - wspieranie programów wychodzenia z bezdomności i programów aktywizujących realizowanych w placówkach dla osób bezdomnych we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej,

- rozwój nowych form pomocy dla osób bezdomnych tj. mobilny punkt poradnictwa, sieć łaźni mobilnych, programy mieszkaniowe, programy zdrowotne, itp.
 - organizację szkoleń dla kadry zajmującej się obszarem udzielania pomocy osobom bezdomnym,
 - budowę i prowadzenie miejskich placówek dla osób bezdomnych,
 - wdrażanie działań na rzecz usprawniania procedury kierowania osób bezdomnych do schronisk, realizacji indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności,
 - opracowanie miejskiego programu wychodzenia z bezdomności.
- Zwiększenie dostępności i poprawa jakości wybranych usług społecznych dla mieszkańców Warszawy znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej poprzez:
 - prowadzenie standaryzacji usług społecznych dla mieszkańców Warszawy,
 - kontynuacja wprowadzania modelu rozdzielenia pracy socjalnej od postępowań administracyjnych w ośrodkach pomocy społecznej m.st. Warszawy (kontynuacja), w tym szkolenia dla pracowników ośrodków pomocy społecznej w tym zakresie,
 - realizacja i rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnością,
 - realizacja wsparcia osłonowego dla mieszkańców wymagających wsparcia z uwagi na trudną sytuację życiową, w tym kontynuacja wsparcia dla mieszkańców ponoszących zwiększone opłaty w związku ze zmianą systemu opłat za odbiór odpadów komunalnych.

Realizacja polityki repatriacyjnej m.st. Warszawy w zakresie wysokości i trybu przyznawania pomocy dla repatriantów i członków ich rodzin na terenie m.st. Warszawy wraz z wypłatą świadczenia finansowego dla repatriantów przyznawanego decyzją Pełnomocnika Rządu ds. Repatriacji, a także dokonywanie zwrotów części kosztów związanych z remontami, adaptacją i wyposażeniem lokali mieszkalnych repatriantów oraz kosztów związanych z aktywizacją zawodową repatriantów.

Realizacja zadań z obszaru pomocy społecznej przy współpracy jednostek dzielnicowych będzie się koncentrować na:

- realizacji umów z organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania ubóstwu i pomoc najuboższym, w tym prowadzenie magazynów żywnościowych i odzieżowych,
- realizacji świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych i innych,
- działania związane z pochówkami dzieci martwonarodzonych,
- wdrożenie kolejnego etapu regulacji wynagrodzeń w jednostkach pomocy społecznej.

W ramach instrumentu finansowego Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dostępnego w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020, będzie kontynuowana realizacja poniższych projektów:

- „Wirtualny Warszawski Obszar Funkcjonalny (VIRTUAL WOF)”,
- „Budowa i wdrożenie zintegrowanego systemu wsparcia usług opiekuńczych opartego na narzędziach TIK na terenie Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (E- OPIEKA)”.

Ponadto zaplanowane zostały następujące przedsięwzięcia:

- pozyskiwanie środków zewnętrznych na projekty społeczne, zabezpieczenie środków na wkład własny do projektów,
- realizacja działań mających na celu monitorowanie klauzul społecznych w m.st. Warszawa,
- przystąpienie do Europejskiej Sieci Społecznej (opłacenie członkostwa).

4.1.8. Ochrona zdrowia

Priorytetowe zadania w zakresie ochrony zdrowia planowane do realizacji na rok 2022 i pozostające w zgodzie ze Strategią #Warszawa2030, to programy polityki zdrowotnej realizowane przez podmioty lecznicze i w wyszczególnionym zakresie przez organizacje pozarządowe, adresowane do mieszkańców m.st. Warszawy, w tym programy skierowane do:

- dzieci i młodzieży,
- przyszłych rodziców,
- osób starszych,
- wszystkich grup wiekowych.

Najważniejsze programy adresowane do ww. grup społecznych obejmują:

- Program promocji zdrowia „Zdrowy Uczeń”,
- Program promocji zdrowia pn. „Edukacja młodzieży szkolnej w wieku pomiędzy 18 a 19 rokiem życia w zakresie nadciśnienia tętniczego”,
- Program promocji zdrowia „Aktywny Senior”,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie edukacji przedporodowej „Szkoła rodzenia”,
- Program polityki zdrowotnej z zakresu szczepień przeciwko grypie sezonowej jako profilaktyki zachorowań w populacji osób w wieku 65 lat i więcej pn. „Grypa 65+” na lata 2020-2023,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie wczesnego wykrywania zaburzeń słuchu wśród uczniów klas I oraz VIII szkół podstawowych na terenie m.st. Warszawy na lata 2020-2022,

- Program polityki zdrowotnej w zakresie wspierania osób dotkniętych niepłodnością z wykorzystaniem metod zapłodnienia pozaustrojowego,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki zachorowań na grypę dla dzieci w wieku od 6 do 60 miesięcy,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki zachorowań na grypę dla kobiet w ciąży,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego pn. „HPV 12”,
- Program polityki zdrowotnej z zakresu szczepień przeciwko grypie sezonowej jako profilaktyki zachorowań w populacji osób bezdomnych przebywających w noclegowniach i schroniskach dofinansowywanych przez m.st. Warszawa,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie rehabilitacji osób po przebytej chorobie COVID-19, skierowany do osób od 18 roku życia, u których po przebyciu choroby COVID-19 występują duszności. Program składać się będzie z dwóch części: edukacji zdrowotnej pacjentów, mającej na celu zwiększenie wiedzy w zakresie samodzielnego radzenia sobie z uciążliwymi powikłaniami związanymi z przebiegiem choroby oraz z terapii prowadzonej przez fizjoterapeutów,
- Program promocji zdrowia pn. „Aktywny Powstaniec”, ma na celu zachowanie i poprawę ogólnej sprawności oraz jakości życia osób szczególnie zasłużonych – Powstańców Warszawskich. Program składać się będzie z cykli ćwiczeń ogólnousprawniających dla Powstańców w miejscach ich zamieszkania oraz działań edukacyjnych,
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadanie publiczne w zakresie ochrony i promocji zdrowia dotyczące wspierania programów opieki nad pacjentami przewlekle chorymi,
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadanie publiczne w zakresie ochrony i promocji zdrowia dotyczące wspierania programów promocji zdrowia i programów rehabilitacyjnych,
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadanie publiczne w zakresie ochrony i promocji zdrowia dotyczące Warszawskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego i Narodowego Programu Zdrowia.

Ponadto realizowane będą przez miejskie spółki lecznicze przedsięwzięcia mające na celu potrzeby zdrowotne mieszkańców Warszawy, w tym m.in.:

- szczepienia przeciwko grypie osób przebywających w Stołecznym Centrum Opiekuńczo – Leczniczym Sp. z o. o.,
- utrzymanie gabinetów dla kobiet z niepełnosprawnościami,

- kontynuacja działań mających na celu poprawę stanu zdrowia i jakości życia osób posiadających uprawnienia kombatanckie oraz status Powstańców Warszawskich.

W zakresie pozostałych zadań bieżących w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemu ochrony zdrowia na terenie m.st. Warszawy przewiduje się, w szczególności:

- zapewnienie obsady dyżurowej na stanowisku Koordynatora ds. Organizacji Ochrony Zdrowia,
- umowy-zlecenia i umowy o dzieło (w celu przygotowania specjalistycznych opracowań, ekspertyz, merytorycznych opinii konsultantów, druku materiałów informacyjnych o zdrowiu, itp.),
- zabezpieczenie medyczne uroczystości i rocznic ważnych wydarzeń, sesji Rady m.st. Warszawy,
- materiały informacyjne i promocyjne (plakaty, ulotki, ogłoszenia itp.) w związku z realizowanymi programami polityki zdrowotnej,
- zakup usług związanych z walką z koronawirusem,
- prowadzenie spraw związanych z regulacją praw do nieruchomości będących we władaniu podmiotów leczniczych (koszty aktów notarialnych, wpisów do KW),
- sfinansowanie niezbędnych remontów w podmiotach leczniczych, o charakterze interwencyjnym wynikających przede wszystkim z zaleceń organów kontrolnych, tj. Państwowej Straży Pożarnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Narodowego Funduszu Zdrowia, lub dotyczących przywrócenia stanu pierwotnego po zdarzeniach losowych, jak np. awarii instalacji, pożaru, powodzi.
- płatności związane ze zlikwidowanymi i przekształconymi SPZOZ-ami działającymi obecnie w formule spółek kapitałowych (spółki z o.o.), w tym:
 - z tytułu wypłat dożywotniej renty i innych płatności (zobowiązania przejęte po zlikwidowanym SPZZOZ SOLEC),
 - związane z przejętymi zobowiązaniami po przekształconym w spółkę Szpitalu Czerniakowskim SPZOZ,
- kontynuację zadania polegającego na stwierdzaniu zgonów, ustalaniu ich przyczyny oraz wystawianiu kart zgonu osób zmarłych w granicach administracyjnych m.st. Warszawy - zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (funkcjonowanie tzw. instytucji koronera),
- pokrycie strat finansowych spzoz - w ubiegłych latach, w przypadku wystąpienia straty netto w SPZOZ w kwocie, jaka nie może być pokryta we własnym zakresie przez podmiot leczniczy zgodnie z art. 59 ust 1 ustawy o działalności leczniczej, podmiot tworzący SPZOZ był zobowiązany w terminie 9 miesięcy po upływie terminu zatwierdzenia sprawozdania finansowego SPZOZ

pokryć stratę netto za rok obrotowy SPZOZ. Jednakże zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 2019 r. (Dz.U. poz.2331) przepis art. 59 ust 2 został uznany za niekonstytucyjny w zakresie, w jakim zobowiązuje podmiot tworzący SPZOZ do pokrycia straty netto stanowiącej ekonomiczny skutek wprowadzenia przepisów powszechnie obowiązujących, które wywołują obligatoryjne skutki finansowe dla działania SPZOZ. Tym samym z dniem 29 maja 2021 r., zmianie ulegają zasady pokrywania strat netto za poprzedni rok obrotowy. Aktualnie trwają analizy prawne, w jakim zakresie dopuszczalne byłoby pokrycie przez podmiot tworzący strat SPZOZ za rok 2020.

„Program Polityki Zdrowotnej”.

W ramach tego programu planowane jest wydatkowanie środków w formie dotacji dla miejskich podmiotów leczniczych na realizację najpilniejszych potrzeb inwestycyjnych, w tym m.in. na:

- dofinansowanie procesu wymiany przestarzałego sprzętu i aparatury medycznej w miejskich podmiotach leczniczych.

Dla prawidłowej realizacji profilaktyki, diagnostyki, leczenia oraz rehabilitacji pacjentów niezbędny jest odpowiedni sprzęt i aparatura medyczna, która bezpośrednio wpływa na jakość i efektywność procedur medycznych, a także bezpieczeństwo ich wykonywania.

Miejskie szpitale i zakłady lecznictwa otwartego eksploatują sprzęt i aparaturę medyczną o wartości prawie 490 mln zł, z czego wartość początkowa sprzętu przestarzałego (rok produkcji 2011 i starszy) stanowi 47%. Powyższe dane wskazują na konieczność sukcesywnej wymiany przestarzałego sprzętu i aparatury medycznej w miejskich podmiotach leczniczych. W pierwszej kolejności, mając na uwadze pandemię koronawirusa i powikłania pocovidowe, niezbędna jest wymiana aparatury diagnostycznej oraz sprzętu rehabilitacyjnego, który zwiększa szanse na skuteczną rehabilitację i szybki powrót do zdrowia, po operacjach i zabiegach (m.in. neurologicznych, kardiologicznych, ortopedycznych), a także przebytych chorobach, w tym m.in. COVID-19.

- tworzenie warunków (infrastruktura i wyposażenie) w miejskich podmiotach leczniczych do udzielania świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej i psychologicznej dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

Wsparcie m.st. Warszawy w tym zakresie jest odpowiedzią na niezaspokojone i ciągle rosnące potrzeby w zakresie profilaktyki i kompleksowego leczenia pacjentów z zaburzeniami psychicznymi. Istniejący problem dodatkowo pogłębiła pandemia. Wielu osobom w tym czasie nasiliły się zaburzenia lękowe, objawy depresyjne i inne problemy psychiczne będące reakcją na

tę bardzo trudną, kryzysową sytuację. Problemy zdrowia psychicznego narastają praktycznie we wszystkich grupach wiekowych. Niezależnie od działań ukierunkowanych na tworzenie warunków lokalowych do funkcjonowania poradni, oddziałów dziennych, zespołów leczenia środowiskowego, konieczne jest pozyskanie odpowiedniej kadry medycznej oraz kontraktów z NFZ na finansowanie tych świadczeń.

- realizację programu wykonawczego „Usługi blisko domu na lata 2021-2025” w ramach celu 2.3 „Korzystamy z usług blisko domu” Strategii #Warszawa2030. Cele szczegółowe programu, w ramach obszaru ochrony zdrowia, obejmują zwiększenie dostępności do podstawowych usług medycznych szczególnie dla osób z ograniczeniami ruchowymi wynikającymi ze stanu zdrowia lub wieku; poprawę dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) poprzez uruchamianie nowych punktów świadczących usługi z zakresu ochrony zdrowia oraz rozwój telemedycyny. Rozwój sieci i form działania placówek medycznych zwiększy możliwość zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców z zakresu usług medycznych w pobliżu miejsca zamieszkania.
- dofinansowanie projektów realizowanych ze środków UE, w tym w szczególności w zakresie informatyzacji miejskich podmiotów leczniczych.

Miejskie podmioty lecznicze systematycznie są zachęcane do samodzielnego aplikowania o środki UE na realizację projektów inwestycyjnych. W ten sposób koszt wielu inwestycji zostaje podzielony pomiędzy UE (zazwyczaj 80% kosztów kwalifikowanych projektów), podmioty lecznicze (koszty niekwalifikowane) oraz budżet m.st. Warszawy (dotacje na wkład własny). Dokumenty programowe perspektywy finansowej na lata 2021-2027 przewidują możliwość aplikowania o środki m.in. na rozwój elektronicznej dokumentacji medycznej i telemedycyny oraz stworzenia spójnej i efektywnej architektury informacyjnej w ochronie zdrowia.

Dodatkowo w 2022 roku będą prowadzone analizy i wstępne prace przygotowawcze do realizacji nowych zadań inwestycyjnych z zakresu ochrony zdrowia, które wymagają znaczących nakładów finansowych w kolejnych latach budżetowych, tj. m.in.:

- budowa Centralnego Budynku Szpitala Wolskiego SPZOZ dla potrzeb bloku operacyjnego, zaplecza diagnostycznego, szpitalnego oddziału ratunkowego oraz oddziałów łóżkowych,
- modernizacja instalacji w budynku Szpitala Bielańskiego SPZOZ, w tym instalacja klimatyzacji, elektryczna, gazów medycznych, SSP,
- modernizacja budynku A w Szpitalu Inflancka SPZOZ,
- modernizacja Szpitala Grochowskiego sp. z o.o. w zakresie modernizacji Pawilonu II i III, budowy tunelu komunikacyjnego oraz modernizacji dziedzińca,
- budowa nowej przychodni leczenia otwartego w Dzielnicy Wola - osiedle Odolany,

- zagospodarowanie budynków Szpitala Solec sp. z o.o. po wyprowadzeniu funkcji medycznych do Szpitala Południowego.

4.1.9. Ochrona powietrza i polityka klimatyczna

W 2022 r. Miasto będzie kontynuować aktywne działania na rzecz ochrony powietrza i klimatu, które będą koncentrować się na prowadzeniu:

1. Działań edukacyjnych

W 2022 r. będą realizowane działania edukacyjne dotyczące adaptacji i mitygacji do zmiany klimatu, jakości powietrza, transformacji energetycznej oraz ograniczania tworzyw sztucznych w obiegu, takie jak: filmy i materiały edukacyjne (broшуry, ulotki), poradniki, kampanie medialne, instalacje, wystawy, konkursy, spotkania z mieszkańcami, warsztaty.

Priorytetem będą działania edukacyjne na rzecz czystego powietrza wynikające z Programu Ochrony Powietrza podnoszące świadomość na temat źródeł zanieczyszczeń powietrza, konsekwencji zdrowotnych zanieczyszczeń powietrza, działań na rzecz czystego powietrza, możliwościach uzyskania dofinansowania do wymiany źródeł ogrzewania na paliwo stałe, przepisów mazowieckiej uchwały antysmogowej.

Wyżej wymienione działania wpisują się w realizację następujących celów operacyjnych Strategii Warszawa 2030: 3.2 Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym; 4.4 Inspirujemy świat; 1.1 Dbamy o siebie nawzajem.

2. Polityki Klimatycznej

W 2022 r. będzie kontynuowana realizacja polityki klimatycznej m.st. Warszawy ze szczególnym uwzględnieniem działań związanych z osiągnięciem zakładanych celów redukcyjnych dot. emisji gazów cieplarnianych, budowania odporności miasta na zmiany klimatyczne oraz działań bieżących w tym realizacją części rekomendacji Warszawskiego Panelu Klimatycznego.

Priorytetem będą działania stanowiące kontynuację i wdrażanie już istniejących procesów takich jak realizacja założeń Zielonej Wizji Warszawy, realizacja i aktualizacja miejskiej strategii adaptacji do zmian klimatu - AdaptCity, aktualizacja metodyki inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych, raportowanie emisji własnych miasta, aktualizacja inwentaryzacji źródeł ciepła, przygotowanie i wdrożenie, wraz z pilotażem Warszawskiego Standardu Zielonego Budynku oraz rozwój i administrowanie bazy SEZO.

W celu budowania współpracy między miastem a partnerami zewnętrznymi realizowana będzie bieżąca dyplomacja klimatyczna na poziomie krajowym i międzynarodowym, ze szczególną rolą inicjatywy „Partnerstwo dla klimatu” podczas których nastąpi wymiana informacji i budowanie potencjału do współpracy w przyszłości.

Powyższe działania wpisują się w realizację celów operacyjnych Strategii Warszawa 2030: 3.2 Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym; 1.1 Dbamy o siebie nawzajem; 4.4 Inspirujemy świat; 4.2 Generujemy innowacje.

3. Efektywności energetycznej

W 2022 r. będą realizowane działania związane z transformacją energetyczną m.st. Warszawy oraz wynikające z realizacji rekomendacji Warszawskiego Panelu klimatycznego, takie jak: tworzenie systemów doradztwa dla mieszkańców oraz jednostek miejskich, opracowywanie planów, analiz i ekspertyz oraz projektów dotyczących alternatywnych źródeł energii, efektywności energetycznej, systemów energetycznych. Działania te będą dotyczyły polityki wodorowej, w tym stworzenia hubu wodorowego, magazynów energii, agregacji lokalnych grup odbiorców i producentów energii elektrycznej i ciepłej, energetyki wodnej, agregacji lokalnej grup odbiorców i producentów energii elektrycznej i ciepłej, doradztwa przy zakupie projektów PV i farm wiatrowych oraz przetargach w formule PPP dotyczących termomodernizacji i poprawy efektywności energetycznej, stworzenia systemu pomiarowo-rozliczeniowego produkcji energii z OZE i ciepłej, centralnego systemu efektywności energetycznej budynków.

Priorytetem w 2022 r. będzie rozbudowa sieci eko-doradców oraz funkcjonowanie Centrum Doradztwa Energetycznego, którego celem jest edukacja mieszkańców i świadczenie usług doradczych dla mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej.

Wyżej wymienione działania wpisują się w realizację następujących celów operacyjnych Strategii Warszawa 2030: 3.2 Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym; 4.4 Inspirujemy świat; 1.1 Dbamy o siebie nawzajem 4.1 Rozwijamy nasz twórczy potencjał, 4.2 Generujemy innowacje.

W kierunku rozwoju systemów energetycznych wpisują się m.in. planowane do podjęcia w 2022 r. działania Miasta takie jak:

- **opracowanie modelu energetycznego dla m.st. Warszawy w perspektywie roku 2050 w warunkach elektroprosumeryzmu.** Z końcem 2020 roku wygaśa perspektywa Polityki energetycznej m.st. Warszawy, przyjętej uchwałą nr LXIX/2063/2006 Rady m.st. Warszawy z dnia 27 lutego 2006 r. W 2022 roku kontynuowane będą, podjęte w 2021 roku, działania zmierzające do opisanie warunków i możliwości transformacji energetyki warszawskiej w kierunku pełnego

odstąpienia od wykorzystania paliw kopalnych do produkcji ciepła i energii elektrycznej, co wpisuje się w dążenia Warszawy do osiągnięcia neutralności klimatycznej w perspektywie roku 2050.

- **przygotowanie programu funkcjonalno-użytkowego dla projektu obszaru niskoemisyjnego**, którego celem będzie sprawdzenie na wybranym obszarze Miasta ambitnych założeń polityki niskoemisyjnej Miasta, poprzez promowanie wytwarzania i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, zwiększenie wydajności energetycznej, wspieranie inteligentnego zarządzania energią w budynkach publicznych i w sektorze mieszkalnictwa, a także badania i innowacje w dziedzinie technologii niskoemisyjnych, a także promowanie zrównoważonych form mobilności w miastach oraz inteligentnych sieci energetycznych.
- **wykonanie analiz, założeń oraz wytycznych do projektu aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla m.st. Warszawy”**. W ramach obowiązku z ustawy Prawo energetyczne (UPE), Rada Miasta st. Warszawy w dniu 27 sierpnia 2020 r. podjęła uchwałę nr XXXV/1074/2020 w sprawie uchwalenia „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe dla m.st. Warszawy”. Niniejszy dokument bilansuje potrzeby energetyczne na poziomie Miasta w perspektywie roku 2035. UPE przewiduje aktualizację założeń w cyklach 3-letnich, w związku z czym od 2022 roku planuje się podjęcie prac analitycznych, których celem będzie zweryfikowanie i określenie bazy potrzeb energetycznych do wykorzystania w nowelizacji Założeń. Zamówienie do realizacji w latach 2022- 2023.
- **wykonanie analiz, założeń oraz wytycznych do opracowania projektu planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla m.st. Warszawy**. W ramach obowiązku z ustawy Prawo energetyczne (UPE), Rada Miasta st. Warszawy w dniu 27 sierpnia 2020 r. podjęła uchwałę nr XXXV/1074/2020 w sprawie uchwalenia „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe dla m.st. Warszawy”. W sytuacji, w której potrzeby energetyczne Miasta lub któregoś z jego rejonów (bilansowych), w perspektywie określonej w Założeniach, nie zostaną zaspokojone poprzez m.in. inwestycje firm energetycznych funkcjonujących na terenie Miasta, wówczas samorząd jest zobligowany przez UPE do opracowania planu zaopatrzenia w media energetyczne dla tego obszaru Miasta. W związku z tym zachodzi potrzeba przeprowadzenia analiz w celu skonfrontowania potrzeb energetycznych z Założeń, m.in. z planami rozwojowymi przedsiębiorstw energetycznych. Na ich podstawie wskazać będzie można kierunek i zakres koniecznych działań przewidzianych do realizacji przez Miasto w ramach planu zaopatrzenia. W związku z czym od 2022 roku planuje się podjęcie niezbędnych prac analitycznych, których celem będzie przygotowanie założeń i wytycznych do opracowania planu zaopatrzenia.

- **wykonanie analiz i ekspertyz z zakresu funkcjonowania systemów energetycznych** poprzez określenie potencjału i możliwości wykorzystania OZE w kontekście dążenia przez Miasto do osiągnięcia neutralności klimatycznej (*wykonanie rekomendacji Warszawskiego Panelu Klimatycznego z 2021 roku*). Celem prac Warszawskiego (Obywatelskiego) Panelu Klimatycznego (WPK) było wypracowanie przez mieszkańców rekomendacji w sprawie zwiększania efektywności energetycznej stolicy oraz udziału odnawialnych źródeł energii w zasilaniu miasta. Obszar zagadnień związany z zastosowaniem technologii odnawialnych źródeł energii (OZE) wymagać będzie szczegółowego opisu pod kątem m.in. wielkości potencjału mocy, która mogłaby zostać wykorzystana w bilansie energetycznym Miasta. W związku z czym planuje się podjęcie prac analitycznych, które pozwolą m.in. na oszacowanie rzeczywistego potencjału OZE w zasobach Miasta oraz wypracowanie narzędzi do promocji aktywności mieszkańców na rzecz modelu energetycznego Miasta realizującego cel w postaci neutralności klimatycznej.
- **organizację Forum Operatorów Systemów i Odbiorców Energii i Paliw**, które jest organizowane od 2005 r. Głównym celem Forum jest tworzenie optymalnych warunków funkcjonowania na terenie Warszawy wszystkich uczestników rynku energii – wytwórców, operatorów i odbiorców. Wydarzenie umożliwia zacieśnianie relacji pomiędzy uczestnikami rynku energii oraz podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz usprawnienia bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej. Forum ma również za zadanie podnoszenie świadomości społecznej w zakresie funkcjonowania energetyki.
- **ocenę stanu technicznego odcinków sieci ciepłowniczej nie posiadającej ustalonego właściciela.** Celem projektu jest wytypowanie odcinków sieci nieposiadającej uregulowanych kwestii własnościowych i przeprowadzenie oceny ich stanu technicznego.
- **opracowanie programu zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej** poprzez wprowadzenie narzędzia informatycznego, stanowiącego bazę danych do analiz monitoringu zużycia i kosztów energii w budynkach użyteczności publicznej oraz przedstawianie odpowiednich wskaźników obrazujących stan zasobów energetycznych Miasta. Dzięki temu możliwe będzie dokonanie oceny możliwości i wprowadzenia instrumentów pozwalających na zarządzanie energią w obiektach.
- **organizację Warszawskich Dni Energii** jako formy popularyzacji wiedzy o energetyce miejskiej i odnawialnych źródłach energii, o systemie energetycznym i ciepłowniczym funkcjonującym na terenie m.st. Warszawy.

4. Monitoringu jakości powietrza

W 2022 r. głównym działaniem będzie utrzymanie warszawskiego systemu monitoringu jakości powietrza, rozbudowanego w ramach projektu „Wirtualny Warszawski Obszar Funkcjonalny (Virtual WOF)”.

Wyżej wymienione działania wpisują się w realizację następujących celów operacyjnych Strategii Warszawa 2030: 3.2 Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym; 1.1 Dbamy o siebie nawzajem.

4.1.10. Obsługa długu

Zakłada się, że wydatki z tytułu obsługi długu będą zbliżone do planowanych na 2021 r. i zamkną się w granicach 1% dochodów budżetowych.

Potencjalne ryzyka dla kosztów obsługi długu mogą stanowić w 2022 r. ewentualne działania NBP i Rady Polityki Pieniężnej w kierunku zacieśniania polityki pieniężnej w sytuacji utrzymywania się podwyższonej inflacji.

4.1.11. Wydatki dzielnic

Zakłada się kontynuowanie w 2022 r. procesu uzyskiwania jak najwyższej efektywności wydatkowanych środków na realizację zadań bieżących, w oparciu o zunifikowane mechanizmy naliczania środków do dyspozycji każdej z dzielnic.

W sferze oświaty i wychowania (dział 801) i edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) **zakłada się ustalanie środków finansowych przeznaczonych do dyspozycji dzielnic w tym obszarze w oparciu o jednolity w skali Miasta standard wydatków bieżących w przeliczeniu na jedno dziecko/ucznia uczęszczającego do placówek oświatowo-wychowawczych ustalony na podstawie liczby uczniów przeliczeniowych.**

W zakresie pozostałych wydatków bieżących zakłada się kontynuację polityki budżetowej polegającej na stopniowym – w zależności od możliwości dochodowych m.st. Warszawy - wyrównywaniu dysproporcji rozwojowych między dzielnicami biorąc pod uwagę wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Priorytety w zakresie wydatków oraz wewnętrzną strukturę załączników dzielnicowych na 2020 r. wyznaczą – podobnie jak w poprzednich latach - Zarządy dzielnic.

4.2. Wydatki majątkowe

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową m.st. Warszawy na lata 2021-2050 planowane wydatki inwestycyjne na lata 2021-2023 wyniosą blisko 9 877 mln zł, w tym w 2022 r. przewiduje się przeznaczyć na działalność inwestycyjną 3.445 mln zł.

W 2022 r. zakłada się kontynuację programu inwestycyjnego określonego w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2021-2050 w celu realizacji przyjętych priorytetów miasta w poszczególnych obszarach branżowych, zgodnie z przyjętą Strategią #Warszawa2030.

Modyfikacja planów inwestycyjnych będzie następować poprzez wprowadzanie najpilniejszych nowych zadań, zgodnie z listą przyjętych priorytetów i z uwzględnieniem limitów majątkowych w 2022 r. i latach następnych, dostosowanych do możliwości budżetowych miasta.

Wydatki majątkowe w 2022 roku zostaną zaplanowane na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy na lata 2021-2050.

W przyszłorocznym budżecie zostaną także ujęte zadania wybrane do realizacji przez mieszkańców w procedurze budżetu obywatelskiego.

Na poziom inwestowania w infrastrukturę techniczną Miasta będą miały wpływ wydatki inwestycyjne zaplanowane przez spółki miejskie, które z własnych środków realizują zamierzenia inwestycyjne z zakresu: transportu miejskiego, rozwoju sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz oczyszczania miasta.

Założenia dotyczące wydatków majątkowych zostały zaprezentowane w układzie sfer.

Zakłada się, że **w ramach inwestycji ogólnomiejskich i dzielnicowych** realizowane będą zadania w następujących obszarach:

4.2.1. Transport i komunikacja

Zadania zaplanowane w ramach sfery „Transport i komunikacja” są związane z realizacją celu operacyjnego Strategii #Warszawa2030 3.3. *Korzystamy z przyjaznego systemu transportowego* w zakresie zwiększenia efektywności i rozbudowy systemu transportowego, budowy i modernizacji dróg na terenie m.st. Warszawy oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

W 2022 roku i latach następnych zakłada się kontynuację działań związanych z rozwojem infrastruktury transportu.

Zakłada się kontynuację budowy II linii metra (odcinek wschodni – północny i zachodni) oraz prac przygotowawczych do realizacji III linii metra na odcinku od stacji "Stadion Narodowy" na osiedle Gocław. Ważnym elementem będzie również zakup nowoczesnego taboru.

W ramach działań związanych z porządkowaniem systemu parkowania finansowana będzie rozbudowa sieci parkingów "Parkuj i Jedź". Zakłada się także inwestowanie w poprawę infrastruktury obejmującej pętle autobusowe, zatoki oraz przystanki.

Kontynuowany będzie program modernizacji I linii metra.

W zakresie drogownictwa planuje się finansowanie m.in. rozbudowy wiaduktów w ciągu Trasy Łazienkowskiej przy Agrykoli. Przewiduje się zabezpieczenie środków na etap III modernizacji ciągu ulic Marsa - Żołnierska odc. węzeł Marsa - granica miasta, budowę ul. Łazurowej na odcinku od ul. Górczewskiej do Alei Obrońców Grodna (Trasa S8).

Zaplanowano budowę kładki pieszo-rowerowej nad Wisłą, która połączy prawą stronę Warszawy z trasą rowerową północ – południe i bulwarami.

W celu stopniowego ograniczania ruchu samochodowego w centrum miasta realizowane będzie przedsięwzięcie pn. Zagospodarowanie Nowego Centrum Warszawy kwartał ograniczony ulicami: Aleje Jerozolimskie, Marszałkowska, Świętokrzyska, Nowy Świat, Al. Jerozolimskie, Krucza. W 2022 r. środki będą przeznaczone na kontynuację prac przygotowawczych tego zadania.

Zakłada się także dalsze finansowanie inwestycji związanych z poprawą bezpieczeństwa użytkowników ruchu rowerowego i pieszego, w tym w otoczeniu szkół. Przewiduje się rozwój systemu ścieżek rowerowych, budowę sygnalizacji świetlnej i oświetlenia ulic oraz przejść dla pieszych.

Kontynuowane będą inwestycje realizowane przez dzielnice m.st. Warszawy obejmujące budowę, rozbudowę i modernizację dróg gminnych.

4.2.2. Ład przestrzenny i gospodarka nieruchomościami

Zadania zaplanowane w ramach sfery „ład przestrzenny i gospodarka nieruchomościami” są związane m.in. z realizacją celów operacyjnych Strategii #Warszawa2030: 2.1. *Mamy dostęp do szerokiej oferty mieszkań*, 2.2. *Aktywnie spędzamy czas wolny blisko domu* oraz 3.1. *Korzystamy z atrakcyjnej przestrzeni publicznej*.

Działania inwestycyjne związane z budową nowych oraz rewitalizacją już istniejących lokali komunalnych realizują cel 2.1. *Mamy dostęp do szerokiej oferty mieszkań* i przyczynią się do zwiększenia dostępności oraz jakości mieszkań komunalnych. W 2022 roku i latach następnych kontynuowany będzie program budowy mieszkań komunalnych. Finansowane będą inwestycje w dzielnicy Ursus (ul. Orłąt Lwowskich), w dzielnicy Praga-Północ (ul. Szwedzka i ul. Stolarska), w dzielnicy Praga-Południe (w rejonie ulic: Komorska, Łukowska, Kawcza), w dzielnicy Rembertów (ul. Cyrulików).

Ponadto środki zostaną zaplanowane na modernizację zasobu komunalnego miasta. Modernizowany będzie m.in. budynek komunalny przy ul. Środkowej 16, budynki przy

ul. Włókienniczej 2 i ul. Werbeny oraz ul. Agrestowej i ul. Patriotów, ul. Kłopotowskiego 30 oraz Solec 46 i 46A.

W 2022 r. i w latach następnych będą kontynuowane inwestycje rewitalizacyjne. Kluczowe kierunki działań to: rewitalizacja tkanki mieszkaniowej w budynkach komunalnych w celu poprawy stanu technicznego i warunków zamieszkiwania w zasobie komunalnym oraz podnoszenie atrakcyjności przestrzeni publicznej.

Środki zostaną zaplanowane na rewitalizację budynków zabytkowych części Pragi ul. Markowska 16 oraz obszaru Kamionek (kwartał Mińska) w Dzielnicy Praga-Południe. Zakłada się także kontynuację projektu „Ciepło sieciowe w budynkach komunalnych” w dzielnicach: Praga-Południe, Praga-Północ oraz Targówek, który ma na celu zapewnienie mieszkańcom tych dzielnic bezpiecznego i bardziej przyjaznego dla środowiska systemu dostawy ciepła.

Finansowane będą inwestycje realizowane w ramach „Programu budowy wind w budynkach mieszkalnych wielokondygnacyjnych należących do miasta”. Celem programu jest podnoszenie standardu mieszkalnych budynków i lokali, a w szczególności ich przystosowanie dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi oraz innych grup mieszkańców o obniżonej mobilności.

Program „Centra lokalne” realizuje cel operacyjny 2.2. *Aktywnie spędzamy czas wolny blisko domu* w zakresie kształtowania przestrzeni publicznej w sposób umożliwiający rozwój zainteresowań mieszkańców, uczestnictwo w kulturze oraz uprawianie sportu i rekreacji. Celem tego programu jest stworzenie bazy dla rozwoju różnych form aktywności społecznej np. miejsc i placów miejskich, które będą skupiać i łączyć społeczność lokalną. Działanie to wpisuje się również w cel operacyjny 3.1. *Korzystamy z atrakcyjnej przestrzeni publicznej* w zakresie rozwoju hierarchicznej sieci przestrzeni publicznej. W 2022 roku zakłada się finansowanie budowy centrum lokalnego Modlińska 257. Katalog inwestycji będzie sukcesywnie rozszerzany w ramach zarezerwowanych na program środków.

Podobnie, jak w latach ubiegłych, w przyszłym roku zaplanowano kolejny etap prac modernizacyjnych w budynku Pałacu Kultury i Nauki.

4.2.3. Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Zadania zaplanowane w ramach sfery „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” są związane z realizacją celów operacyjnych Strategii #Warszawa2030: 3.2. *Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym*, 2.2. *Aktywnie spędzamy czas wolny blisko domu*, 3.1. *Korzystamy z atrakcyjnej przestrzeni publicznej*.

Działania w zakresie poprawy jakości powietrza, a także związane z upowszechnianiem odnawialnych źródeł energii oraz rozwiązań efektywnych energetycznie wpisują się w cel 3.2. *Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym*.

W 2022 r. i latach dalszych będą finansowane przedsięwzięcia polegające na zmianie systemu ogrzewania budynków, termomodernizacji, zastosowaniu odnawialnych źródeł energii do produkcji ciepła i energii elektrycznej. W ramach Programu „Walka ze smogiem” zostaną zaplanowane środki finansowe na sukcesywną realizację kolejnych zadań inwestycyjnych. Przewiduje się także dofinansowanie działań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów/odpadów zawierających azbest oraz likwidacją zbiorników bezodpływowych w związku z budową przyłączy kanalizacyjnych.

Zamierzenia w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska będą również ukierunkowane na podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców m.st. Warszawy. Zaplanowane zostaną środki na budowę punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie Dzielnicy Wawer.

Przedsięwzięcia związane z przekształceniem obecnie istniejącej infrastruktury parkowej oraz budową nowej realizują cel 2.2. *Aktywnie spędzamy czas wolny blisko domu* w zakresie poprawy jakości oraz rozwijania miejsc aktywności sportowej i rekreacyjnej. Dążenia mające na celu zwiększenie ilości i jakości zieleni, w tym zadanie „Infrastruktura „Zielone ulice”, realizują zapisy celu operacyjnego 3.1. *Korzystamy z atrakcyjnej przestrzeni publicznej*.

Kontynuowane będą działania inwestycyjne mające na celu stworzenie dodatkowych miejsc wypoczynku i rekreacji. Środki finansowe zostaną zarezerwowane na projekty: utworzenie terenów zieleni o symbolice historycznej na obszarze m.st. Warszawy (Park im. Cichociemnych Spadochroniarzy AK, Park pod Kopcem Powstania Warszawskiego), rozwój i uporządkowanie terenów zieleni wraz z elementami rekreacyjnymi (Park Pole Mokotowskie).

Ponadto realizowane będą takie inwestycje, jak: zagospodarowanie terenów zieleni nad Kanałem Żerańskim i nad tunelem Południowej Obwodnicy Warszawy, budowa parków: linearnego wzdłuż ul. Suwak, przy ul. Botewa w Dzielnicy Białołęka, "Parku Polskich Wynalazców" i parku R. Kozłowskiego w Dzielnicy Ursynów, parku aktywności rodzinnej w Dzielnicy Wawer, a także modernizacja Parku M. Skłodowskiej-Curie w Dzielnicy Ochota.

W 2022 roku i w latach następnych będzie kontynuowana inwestycja objęta programem „Dzielnica Wisła”, tj. modernizacja otoczenia Portu Czerniakowskiego.

4.2.4. Edukacja

Zadania zaplanowane w ramach sfery „Edukacja” są związane z realizacją celu operacyjnego Strategii #Warszawa2030 2.3. *Korzystamy z usług blisko domu* w zakresie budowy, przebudowy, modernizacji i doposażenia przedszkoli, szkół i innych miejskich placówek edukacyjnych.

W 2022 roku i w kolejnych latach działania inwestycyjne będą ukierunkowane na rozwój i unowocześnienie bazy edukacyjnej. W ramach wydatków, które zostaną zaplanowane na ten cel, będą realizowane przedsięwzięcia obejmujące budowę obiektów szkolnych i przedszkolnych. Przykładami takich inwestycji są: budowa zespołu szkolno-przedszkolnego w rejonie ul. Hennela (Ursus), budowa zespołu szkolno - przedszkolnego na terenie osiedla Chrzanów (Bemowo), budowa przedszkola przy ul. Siemiatyckiej (Bemowo), budowa hali sportowej przy Szkole Podstawowej nr 264 ul. Majewskiego 17 (Ochota), budowa kompleksu sportowego wraz z halą sportową przy Szkole Podstawowej nr 73 ul. Białostocka 10/18 (Praga-Północ), budowa przedszkola w rejonie ul. Krakowiaków (Włochy), budowa hali lekkoatletycznej przy Szkole Podstawowej nr 124 przy ul. Bartoszyckiej (Wawer), budowa szkoły podstawowej w rejonie ul. Jana Kazimierza (Wola).

Obiekty szkolne i przedszkolne będą rozbudowywane i modernizowane. Takie działania dotyczą m.in. obiektów: Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabowidzących nr 8 przy ul. Koźmińskiej 7 wraz z zagospodarowaniem terenu, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 9 przy ul. Paska 10, Instytutu Głuchoniemych przy Pl. Trzech Krzyży 4/6 oraz Szkoły Podstawowej nr 341 przy ul. Oławskiej 3 (Bemowo), Szkoły Podstawowej nr 215 przy ul. Kwatery Głównej 13 (Praga-Południe), Szkoły Podstawowej nr 316 przy ul. S. Szobera 1/3 (Bemowo), Szkoły Podstawowej nr 257 przy ul. Podróżniczej (Białołęka), Przedszkola nr 60 przy ul. Rybnickiej 42/44 (Włochy).

Kontynuowany będzie program termomodernizacji obiektów edukacyjnych np. budynków: Zespołu Szkół nr 59 przy ul. Jana III Sobieskiego 68 (Mokotów), Zespołu Szkół im. Michała Konarskiego przy ul. Okopowej 55A (Wola).

4.2.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Zadania zaplanowane w ramach sfery „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna” są związane z realizacją celu operacyjnego Strategii *#Warszawa2030* 2.3. *Korzystamy z usług blisko domu* i dotyczą projektów ukierunkowanych na rozwój opieki szpitalnej oraz pomocy społecznej, w tym w zakresie zwiększenia dostępności i poprawy jakości usług wsparcia dla seniorów.

W zakresie ochrony zdrowia środki finansowe zostaną skierowane na kontynuację działań inwestycyjnych mających na celu sukcesywne podnoszenie standardu usług świadczonych przez podległe miastu placówki opieki zdrowotnej. W 2022 r. realizowana będzie modernizacja i rozbudowa Szpitala Bielańskiego oraz rozpoczęty zostanie etap planowanego zakupu i montażu wyposażenia dla tego obiektu, w tym sprzętu medycznego.

Zakłada się także dalszą przebudowę, rozbudowę i modernizację szpitali: Czerniakowskiego, Bielańskiego, Wolskiego, Szpitala Praskiego oraz przebudowę i modernizację przychodni przy ul. Wiertniczej 81 w Dzielnicy Mokotów.

W obszarze pomocy społecznej kontynuowany będzie program budowy żłobków. Inwestycje w tym zakresie zaplanowano na terenie dzielnic: Praga-Południe (ul. Motorowa), Białołęka (ul. Ostródzka), Targówek (ul. Mokra), Wola (ul. Kasprzaka i ul. Ludwiki).

W 2022 roku i latach następnych ważnym kierunkiem działań będzie realizacja programu wsparcia dla seniorów. Z myślą o osobach starszych i niepełnosprawnych kontynuowane będą inwestycyjne mające na celu zwiększenie ilości miejsc w domach opieki społecznej (dzielnice: Ochota i Ursynów).

Finansowana będzie budowa Centrów Aktywności Międzypokoleniowej przy ul. Ceramicznej (Białołęka) i ul. Korotyńskiego (Ochota) - ośrodków łączących wszystkie grupy wiekowe, wzmacniających solidarność międzypokoleniową i sprzyjających budowaniu poczucia wspólnoty.

W 2022 r. kontynuowane będą działania mające na celu zorganizowanie pomocy społecznej dla osób bezdomnych. Zakłada się kontynuację adaptacji przejścia podziemnego pod ul. Waryńskiego na potrzeby punktu pierwszego kontaktu dla osób bezdomnych oraz budowy placówki dla bezdomnych przy ul. Nieświeskiej.

W ramach wydatków zaplanowanych na Zintegrowane Inwestycje Terytorialne będzie realizowany program poprawy jakości życia osób korzystających z usług opiekuńczych poprzez budowę i wdrożenie systemu wsparcia opartego na narzędziach technologii informacyjno – komunikacyjnych. Działania będą prowadzone w Domu Pomocy Społecznej „Syrena” i Centrum Usług Społecznych „Społeczna Warszawa”.

4.2.6. Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego

Zadania zaplanowane w ramach sfery „Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego” są związane z realizacją celów operacyjnych Strategii #Warszawa2030: 4.3 *Przyciągamy talenty i liderów*, 4.1 *Rozwijamy nasz twórczy potencjał* w zakresie popularyzowania i pogłębiania uczestnictwa w kulturze, 2.2. *Aktywnie spędzamy czas wolny blisko domu*.

Przedsięwzięcia związane z modernizacją oraz budową nowych obiektów kultury pozytywnie wpłyną na realizację celu operacyjnego 4.3 *Przyciągamy talenty i liderów*.

W 2022 r. będzie kontynuowana budowa Muzeum Sztuki Nowoczesnej. Prowadzone będą także działania związane z modernizacją: zabytkowych obiektów oraz budową sali koncertowej przy ul. Grochowskiej na potrzeby Sinfonia Varsovia, a także Teatru Ateneum.

W ramach realizacji celu 4.1. *Rozwijamy nasz twórczy potencjał* zaplanowano utworzenie Pracowni Przewrotu Kopernikańskiego poszerzającej obszar działań Centrum Nauki Kopernik. Zakłada się także dalsze finansowanie: w Dzielnicy Targówek zagospodarowania terenu sportowo -

kulturalnego przy ul. Kołowej oraz rozbudowy Domu Kultury "Zacisze", natomiast w Dzielnicy Wola modernizacji amfiteatru w Parku Sowińskiego. Zadania te realizują dodatkowo cel operacyjny 2.2. *Aktywnie spędzamy czas wolny blisko domu.*

W 2022 r. będzie kontynuowana budowa Izby Pamięci przy Cmentarzu Powstańców Warszawy na Woli dokumentującej życie w okupowanej Warszawie w czasie II Wojny Światowej.

4.2.7. Rekreacja i sport

Zadania zaplanowane w ramach sfery „Rekreacja, sport i turystyka” są związane z realizacją celu operacyjnego Strategii #Warszawa2030 2.2. *Aktywnie spędzamy czas wolny blisko domu* w zakresie zwiększenia dostępności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

W 2022 r. i w kolejnych latach będzie kontynuowany program rozwoju infrastruktury sportowej. Wydatki zostaną zaplanowane na modernizację m.in. Ośrodka Inflancka, obiektów sportowych Ośrodka Sportu i Rekreacji przy ul. Potockiej 1 w Dzielnicy Żoliborz oraz budowę wodnego placu zabaw na terenie wielofunkcyjnego obiektu sportowego "Syrenka" w Dzielnicy Wawer.

Przewiduje się, że zakres prowadzonych działań związanych z rozwojem infrastruktury sportowej będzie sukcesywnie rozszerzany w ramach środków zarezerwowanych na program „Przyjazna przestrzeń rekreacyjna dla mieszkańców”.

4.2.8. Zarządzanie strukturami samorządowymi

W 2022 r. kontynuowane będą przedsięwzięcia, które obejmują szersze wykorzystanie technologii teleinformatycznych w Urzędzie m.st. Warszawy w celu uproszczenia i usprawnienia procedur obsługi klienta (realizacja wymagań interoperacyjności, mobilności systemów operacyjnych).

Wydatki zaplanowane zostaną również na budowę sieci dla świadczenia usług publicznych on-line oraz na realizację m.in. połączenia siecią lokalną instytucji gminnych i innych jednostek użyteczności publicznej oraz rozbudowę Katalogu Centralnego Bibliotek Publicznych i integrację z portalem e-usług.

W ramach tej sfery środki finansowe zostaną skierowane także na działania inwestycyjne związane z usprawnieniem funkcjonowania Urzędu m.st. Warszawy. Planowane inwestycje dotyczą m.in. sukcesywnej przebudowy lub adaptacji pomieszczeń na cele biurowe w budynkach zajmowanych przez Urząd m.st. Warszawy, informatyzacji obsługi zasobu geodezyjnego i kartograficznego m.st. Warszawy oraz budowy Systemu Bazy Danych Przestrzennych m.st. Warszawy.

5. ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE WYNIKU BUDŻETOWEGO I POZIOMU ZADŁUŻENIA MIASTA

W związku z osłabieniem możliwości dochodowych Miasta na skutek zmian systemowych i pandemii COVID-19 i potrzebą rozwoju Warszawy oraz przeznaczeniem wyższych na tle lat poprzednich środków na wydatki majątkowe jako skutek realizacji zadań inwestycyjnych przewidzianych do finansowania przy udziale środków z UE w ramach perspektywy finansowej 2014- 2020, zakłada się zamknięcie roku budżetowego ujemnym wynikiem.

Przewiduje się, że źródłem sfinansowania zakładanego deficytu będą środki własne oraz środki zwrotne pochodzące z międzynarodowych instytucji finansowych.

Zakłada się, że stan zadłużenia Miasta na koniec 2022 r. ukształtuje się poniżej dotychczasowego wewnętrznego pułapu zadłużenia określonego na 50% w stosunku do dochodów i przekroczy 30% w relacji do planowanych dochodów.

